

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM: 788.
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 708.

Liberális tömörülés.

Budapest, szeptember 17.

A néppárt nem szándékozik szerepelni egy esetleges fúzióban. Egyik néppárti korifeus a másik után nyilatkozik erről a kérdéssel s mindegyik azt hangoztatja, hogy olyan pártalakulásban semmi esetre sem vehetnének részt, amelyikért áldozatokat kellene hozniok. Ebből következik, hogy ha a fuzionáló törekvések eredményre vezetnek, az új pártgyűlés a néppárt nélkül fog megtörténni, mert azt csak nem lehet várni, hogy a két másik nagyobbik párt gyalulja a maga elveit a néppárt nézetéhez.

A koalíció két másik pártja, az alkotmánypárt és a függetlenségi párt liberális elvek vallója, az a fúzió tehát, amelyben, szemben a néppárttal, ezek egyesülnének, liberális párttömörülés volna. A szabadelvűség minden barátja csak örvendezhet azon, hogy ha a dolgok ilyen fordulatot vesznek, a néppárt különválik s a maga fekete reakcionárius színezetével nem zavarja az új párt karakterét. Ez a legtermészetesebb megoldása volna annak, hogy a mai zavaros helyzet tisztázódjék. Ma a koalícióban zagyva össze-visszaságban keverednek a liberális és konzervatív elemek. Tagadhatatlan, hogy az aránylag elenyésző kisebbségben levő nép-

pártnak sikerült a koalíziós többség iránytűjét a maguk céljai szerint félrebillenteniök. Gyakran megdöbbenve látjuk, hogy a reakcionárius hajlandóságok mekkora tömege nyilatkozik meg a magyar honatyák körében. A magyar közélet egész vonalán előrenyomul a reakció. Vallási ügyekben ezt klerikalizmusnak és felekezeti türelmetlenségnek hívják. Politikai, társadalmi téren százféle nevet kap a megnyilatkozás módjának és alkalmának megfelelően. Junker szellem, antiszemizmusz, antizsurnalizmus, a gyülekezési, véleménymondási jog korlátozása, szocialista üldözés és más eféle tünetek mutatják ugyanannak az egy fekete kórságnak az elharapózását. A mai zavaros helyzet, amikor a pártok és elvek körvonalai határozatlanok, csak a reakcionárius áramlatnak kedvez. Mi ezért csak örömmel látunk, hogyha a tisztázás oly módon történik, hogy a liberális elemek különválnának és elkülönözdnének a néppártból. Azok, akik ma a néppártnak a függetlenségi pártba átnyuló segédcapatai, kénytelenek lennének ebből az alakulásból a maguk számára is levonni a konzekvenciát. Vagy követnék a néppártot, vagy tökéletesen alárendelnék akarataikat és hajlandóságukat a liberális többségnek. Mindenképen elválnék a tűz és víz egymástól s miután őszintén tisztázódott a helyzet, nyílt tusába kaphatnák

Magyarországon a szabadelvűség és a reakció egymással.

Azzal, hogy a néppárt a fúzió lehetőségét elodázza magától, csak még nyilvánvalóbbá tette annak szükségét, hogy a függetlenségi párt és az alkotmánypárt végrehajtsák a tervezett egyesülést.

A fúzió a viszonyok kényszerítő erejéből folyik. Koalíziós pártmozaik nem vállalkozhatik állandó kormányzásra, gondoskodni kell pártról, amelyik az államigazgatás terhét és felelősségét egymaga elvállalassa. Állandó békés országlás nem is képzelhető e nélkül, hiszen abszurdum volna két, három, vagy több párt kompromisszumos barátságának tenni ki a kormányzás lehetőségét. Erős, kompakt pártot tehát maguk a viszonyok fognak összekovácsolni. Irányadó politikusok, akik a jövő szeptemberét érzik, értik ezt és azon fáradoznak, hogy ezt az erős, kompakt pártot még a választási reform előtt összekalapálják. A választási reform egészen új perspektívát tárja fel a lehetőségeknek. A szavazati jog kiterjesztése úgy lehet, hogy a lakosság egész új rétegeinek a nyomatókos befolyását fogja bevezetni a törvényalkotás házába. Noviczius honatyák lesznek, akik új pártokban tömörülve, új eszméket, új kívánságokat hangoztatnak s úgy lehet a magyar nemzet-állam el-

A tenger partján.

Írta: Gagyhy Dénes.

(Utánnovás illus.)

Lent, az Océán partján, egyik tengeri fürdőn, a magasra nyúló sziklák között, egy trónszerű kő tetelén egy női alak üldögélt. Mozdulatlanul nézte a tengert. Azt hitte volna az ember, valami szobor, ha jól meg nem ügyeli. Isten tudja, mit nézhetett olyan soká a tengeren! A hajóközlekedés meglehetősen gyér, napok multak, míg egy-egy helyi érdekű bárka arra vette útját, világjáró, kétkeményes gőzös pedig elvélve fordult meg.

Igaz, halászesónakkal tele volt a környék. Ugy hemzsegték a parttól néhány kilométerre, mint a sáskák, mikor nyaranta ellepi a rétet. Ide-oda szaladgált egy része, a többi helyt állott lesben, a foglalkozásuk szerint. Mert másképp fogják a szardiniát, másképp a nagy halat. És ez a mozgalmasság, a vízi vadászat sok érdekességet és változatosságot nyújtott a kietlennek.

Talán ez kötötte le az asszony figyelmét.

Egyszerre idegeskedni kezdett, nyugalma elhagyta, fejét ide-oda kapkodta, majd a habokra tekintett, majd a sziklák közé; felnyitotta az ölében heverő könyvet és olvasott néhány perczig, aztán összecuska s lecsapta maga mellé; kinyitotta kéztáskáját, kis noteszt vett elő és egyeztetett egyet-mást, legalább úgy látszott, hogy írkal; majd, mintha nagyon bosszankodnék, felugrott helyéből és durczásan háttal fordított a tengernek.

Ugyan, mi lehetett?

Alatta, nem messze, hosszú, kanapőforma szikladarabon egy férfi heverészett, lustán a déli nap tüzeben, a magános hölgy felé fordulva. Őt bámulta mereven, több kíváncsisággal, mint tolatkodó érdeklődéssel. Ez az álhatatosság és a már kellemetlenné váló leleskedés vette ki anynyira a sodrából, hogy háttal fordított a vizsgálódó idegennek. Éreztetni akarta vele, hogy viselkedését észrevette, de nincs kedve semmi-féltájkához. Mert ilyen szándéka lehetett nyilván. Várt egy darabig, hátha megúnná és tovább menne, ő pedig zavartalanul fűzhetné gondolatait, melyek még azon a véghetetlen hatsíkon is tulvitték a lelkét.

De csalódott, mert az ember megátalkodottan nézett feléje s látszott rajta, hogy esze ágában sincs a távozás. Kérlvezi az utolsó pillanatig azt a kedves látványt, milyen ezen az elhagyott helyen nem minden nap mutatkozik. Fogta hát magát és átült a szikla másik oldalára, arczal a fürdőtelep felé. Így majd csak észreveszi magát s elszompolog iziben, nem alkalmatlanodik tovább neki.

Hiába, nem volt szerencsése. Félóra sem telt bele, egyik sziklatömb mögül előbukkant egy magas férfi, ugyanaz, aki nem átalotta olyan hosszan és feltűnően vizsgálni. Most már megfigyelte alaposan, rászögezte a messzelátót is, hogy annál biztosabb itéletet mondhatson róla. Nyulánk, elegáns alak volt, fehér ruhája és leányos szalmakalapja szelidebbé tették rajta a férfias nyersséget; arczán nyájasság és szeretetreméltóság, sötét szemében sok bensőség volt. Haragja csillapodott erre egy küssé, mert az ember, akárminő elfogulatlanak higye is magát, sokat ad a külső benyomásra. Csak azon

csodálkozott, hogy ennyire nevetlen. Pedig urnak látszik, annak a tartásából, minden mozdulatából — és mégis megenged magának ilyen utcazi tempót!

Aztán, kérdezte önmagától, mit nézhet rajta? Nem üz divatot, ruhájára nem érdemes egy pillantást vetni annak, ki a párisi boulevard-toilettek barátja. Százan, meg százan vannak a fürdön, kiknek más vágyuk, egyéb céljuk amugy sincs, mint hogy ragyoghassanak s ragyogásukat észreveggyék mások is. Ezeknek tetszik, ha nézik, sőt egyéb is tetszenék. Miért nem megy azok után? Nem is szép. Dehogyan az! Valamikor, míg leány volt és fiatal, akkor, nem mondja, hogy oka lett volna lesütni az arczát akármilyen kritikus szem előtt is — de most, hervadóban, olyan sápadt, hogy megszánya, aki látja. Ezért csak nem érdemes olyan derék férfinak, aki akárhányat kap különbet, olyan asszony után szaladni, mint ő.

Gondolkozóban az idegen felé pillantott. Ott ült most is, feléje fordulva, le nem vette róla a szemét. Most már nem bánta, ha nézi is. Az a kis hüség, vagy — mondjuk — vágy, ami még megmaradt benne, arra ösztökölte: ugyan miért legyen egyedül ő, kinek a boldogságból semmi sem jutott!

Elmosolyodott erre a hamiskás erzelemre. És nagyon jól esett a mosoly, szinte megkönynyebbült tőle, mert olyan régen volt, amikor még mosolyogni tudott.

Éberén vigyázhatták minden vonását, mert a futó nevetésre, mely talán egy pillanatig sem tartott, alant megemelte kalapját az ifju. Mit tegyen, mit tegyen? — vélekedett töprengve. Ha elfogadja, sokra feljogosítja vele; viszont, el nem fogadni, nagy illetlenség volna. Gyön-

len is gonosz indulattal viseltetnek. Ezekkel szemben szükség lesz egy megfontolt gubernamentális pártra és magyar érzelmű megbízható többségre, különben az a választói reform csakugyan ugrás lesz a sötétbe s haszna helyett kárára lesz az országnak.

A néppárt kiugrása után a függetlenségi párt és az alkotmánypárt kényszerítve vannak arra, hogy azt az egységes, többségi pártot közösen alkossák. Külön-külön egyikük sem számíthat olyan majoritásra, hogy a másik párt támogatása nélkül vállalkozhassék a kormányzásra.

Vállalkozni fognak tehát rá együttesen. Az események kényszerű logikája fogja őket erre kényszeríteni.

Budapest, szeptember 17.

Burián audienciája. Szerajevóban a kormánypalotában báró Burián közös pénzügyminiszter tegnap délután általános kihallgatást adott, amelyre igen sokan jelentkeztek.

A nagyszerb összeesküvés. A zágrábi törvényszék — mint tudósítónk onnan táviratozza — értesítette a letartóztatott szerb összeesküvők védőit, dr. Inkovicsot és dr. Stojanovicsot, hogy a törvényszék a hozott határozat értelmében tizenkét vádlott ellen fenntartja a vádat. A védők a határozat ellen felebezést jelentettek be. Dr. Koszilić vizsgálóbíró már megkezdte a vádlottak kihallgatását és elsőnek Pribicevics Alajost hallgatta ki. Zimonyban újabban ismét négy szerb egyetemi hallgatót tartóztattak le. Accurti ügyész azonkívül házkutatást tartott Jovanovics Kuzmán könyvkereskedésében és több szerb vendéglőben, hol néhány szerb történelmi tárgyú képet foglalt le. A Slavkovics György vaskereskedő házában történt házkutatásnál az ügyész lefoglalta Gyorgyevics Vladán, volt szerb miniszterelnöknek „Egy dinasztia vége” című ismert könyvét és annak „Védekezésem a bíróság előtt” című röpiratát. Matics Iván nyomdász, akit feljelentésére a múlt héten Zágrábban házkutatást tartottak, a szerb nyomda és a Srbobran szerkesztőségében, Szerbiába szökött.

gén, alig láthatólag bólintott a fejével. És igaza volt, hogy a köszöntés viszonzása bátrabbá fogja tenni az idegent: ám azért még sem birt ellenállni. Önkéntelenül tette, de mégsem bánta, hogy megtette.

Hanyatlóban volt a nap, legutolsó sugarai ragyogtak vissza a tenger vizéből. Fogta a könyvét és táskáját, ügyesen lemászott a sziklalomról s abban az irányban indult el, merre a másik volt. Amaz várta és mikor közel ért hozzá, udvariasan üdvözölte s az ilyen helyen szinte szokatlan tisztelettel szólította meg:

— Bocsnát, asszonyom, hogy ilyen merész vagyok . . .

— Igaz, nagy merészség kell ahhoz, amit tesz. Bizonyosan olyannak tart engemet is, mint akivel nem érdemes és nem is szükség sokat teketóriázni.

— Nem, asszonyom, téved. Biztosíthatom, hogy egy szennyes gondolatom sem volt, ha önt néztem, vagy elmémben önnel foglalkoztam.

— Velem? — kérde hirtelen, elbámulva.

— Önnel. Haragszik érette, mondja? Megsértettem vele?

— Mit is felelek? Mert nehéz ám a válasz. Nem tagadom, haragudtam. Ma nagyon haragudtam és sértőnek tartottam viselkedését. Ennyi ember láttára, ha olyan feltűnően, szinte megszegyenítőleg bámulja valaki, bosszantó és sértő lehet egy tisztességes nőre. Most azonban nem esik már olyan rosszul . . . Hiszem, hogy igazat mondott, gondolatát illetőleg. De miből sejti, hogy asszony vagyok?

— Nem sejtem, hanem tudom. Kiolvastam a szeméből, egész magatartásából. Volt rá elég időm.

— Talán kérdezősködött is utánam?

Még sem minden csendes.

Budapest, szeptember 17.

A török vértelen forradalom iródeákjai azt telegrafálták Európa fővárosaiba, hogy Törökországban minden csendes. Csodával állunk szemben, melyet mi nyugotiak meg nem tudunk érteni. Előttünk van egy nép, mely eddig a legridegebb szolgáltságban görnyedt és most hirtelen tárt karokkal szorította magához a szabadság istennőjét és nem részegedett meg csókjaitól. (Keletről jönnek a sürgönyök, nem csoda, hogy ilyen színes virágok hullanak beléje.) Nyugodt, öntudatos maradt, nem tépdeste föl az utca kövezetét (igaz, hogy ezt a lukszust nem igen ösmerik a Boszporus tájékán) és egyetlen keresztény vért sem vették.

Különösen ezt az utolsó mondatot húzták alá, ami csakugyan nagy szó, mert hiszen a mohamedán fanatizmust nem igen ösmerik szelidségéről. A török szultánt esztendőkönn keresztül csak a véreskezű szultánnak nevezték az angol és francia parlamentekben. Méltán keltett hát tiszteletet az a tény, hogy a mohamedánok a szabadságot nem úgy értelmezték, hogy azt csak az ő czimükre adresszála a padisah.

Ebbe a gondolatba lassankint belerینگattuk magunkat — úgy annyira, hogy az utóbbi napokban, ha a szabadság földjét emlegették, nem Svájc, hanem az ottomán birodalom jutott eszünkbe. Így volt ez tegnapig, amikor egy Szulejman nevű basa nagy dirrel-durrall benyitott Zágráb városába. Ezt a basát elkergették Plevljéből, ahol évek óta őrzője és gondozója volt a török kulturának és közigazgatásnak. Az újságírók megkérdezték a basa-kormányzót, miért utazott el oly hirtelen székvárosából. Ez igazi keleti nyíltsággal és közvetlenséggel így válaszolt:

— Ha ti tudnátok, hogy milyenek nálunk a viszonyok, akkor elszörnyűködnétek.

— Nem, ezt nem engedtem meg magamnak. Ez már gyanus és sértő lett volna.

— Köszönöm.

— Kötelességem volt.

— Megenged egy kérdést?

— Rendelkezzék velem.

— Mi oka volt, vagy van arra, hogy érdeklődjek irántam? Mert felteszem a józanságáról, hogy pusztán kíváncsiságból nem pazarolt rám ennyi hiábavaló fáradságot.

— Oh, nem! Nem kíváncsiságból, hanem megmagyarázhatatlan rokonszenyből. Halovány arcza, bus tekintete vonzalmat kelteit lelkemben, szerettem volna vigasztalni s ha van bánata, megosztani . . .

— Halovány arczom tetszett önnek, — szólt s a kalapjáról lecsüngő fátyolt egészen ráborította képére — és bus tekintetem?

— Nemcsak, hanem egész lénye, főként azonban ez.

— Pedig nem sok tetszeni való van rajtam. De a vigasztalásnak volna helye, taián nincs is annyi vigasz, amennyi ki tudna békíteni magammal. Ön mégis vállalkoznék rá?

— Habozás nélkül.

— Szíve szerint beszél?

— Még nem hazudtam életemben, asszonyom.

— Én sem mondtam még senkinek, amit önnel most elmondok. Érzem, hogy nem él vissza velem.

— Megbízhatik bennem.

— Mit gondol, hány esztendő vagyok?

— Huszonöt és harmincz között.

— Huszonöt vagyok. De látszom negyvennek, ugy-e?

— Dehogy!

Harmincz esztendő óta dolgozom becsülete, sen és szorgalmasan. Mindenki irányában atya és testvér módjára viselkedtem. Nem voltam zsarnok és az én kormányzásom alatt egyetlen keresztény embernek vére sem folyt. Ellenségeim ezt nem tudják nekem megbocsátani és árulónak neveznek.

Ha ennek a néhány mondatnak a mélyére nézünk, gondolkodóba kell esnünk arról a török liberálizmusról, melyről annyit beszéltek és irtak. Csakugyan fenéig tejföl a friss ottomán szabadság? Sajnos, ez a probléma nem mint akadémikus kérdés mered elénk.

Plevljében az osztrák-magyar monarchiának csapatai vannak és Szulejman pasa egész kormányzóságát a mi bakáink tartják megszállva — igen érdekelhet bennünket hát a határainkon lakó török nép fölfogása arról, vajjon tisztességes embernek tekinthető-e az a pasa, ki egyetlen keresztény embert sem mészároltatott le. Szulejmant elkergették a törökök, mert ő kimélte a keresztény vért: — ez olyan szimptóma, mely elmélkedésre és nagy óvatosságra indít.

Azzal eleve tisztában voltunk, hogy a török alkotmány hatása nem marad meg a szultán birodalmának határain belül. Előrelátható volt, hogy az ifju-törökök mozgalmak sok szunnyadó vágyat fog fölébreszteni az okkupált tartományokban és sok nyugtalanságra hajló agyat fog megtüzesíteni. El kell azonban ösmerni, hogy az uj-török kormányzat igen tapintatosan viselkedett ebből a szempontból. Szóval, gesztussal nem engedte sejtetni, hogy a török sovíniszták vágyai benne gyökeret vertek-e.

Ez a diplomatikus viselkedés azonban nem takarhat el kétségtelen tényeket. Már pedig kétségtelen tény, hogy minden nemzet, mely maga vette kezébe kormányzását, éhes vágyakozást áruelt el régi fényének és régi határainak visszaállítására. Törökország nem lesz kivétel. A Bulgáriával való afférje eléggé nyílt beszéd. Természetesen, arra gondolni sem lehet, hogy a mon-

— Hizeleg, tudom, mégis jól esik. Aztán, mit gondol, az uram hány esztendő?

— Fogalmam sincs róla.

— Hetvenhat! Éppen ötven esztendőtől idősebb, mint én.

— Jézusom!

— Tizenhat esztendő voltam, mikor hozzámentem, annak tehát éppen tíz éve. Legszebb ifjúságomat töltöttem házában, pedig házsártos, tehetetlen agastyán. Többet fekszik, mint amennyit fennjár és én ápolónő, irgalmas apáca voltam e rengeteg idő alatt. Mert olyan hosszúnak tűnik fel, mintha egész élet lett volna. Nem kérdezi, hogy miért nem váltam el? Ugyis megmondom. A szegénytől mentett meg ez a nyavalyás öreg — tudta, hogy anya vagyok s aki megejtett, elhagyott, mégis megesküdött velem. Magának vallotta gyermekemet, ki a másé volt, sirkövére is az ő nevét vésette, — elhagyhatom-e hát kórságában ezek után? És lehet-e hűtelen hozzá? Ugy-e, nem! Mert az áldozat, melyet ő hozott érettem, nagyobb minden önmegtágadásomnál, nem is tudnék iránta hálás lenni soha eléggé . . .

— Szegény asszony!

— Most érti, ugy-e, hogy miért sápadt az arczom s miért könyes a szemem? De érti azt is, hogy miért utasítom vissza a vigasztalását?

— Értem, asszonyom.

A nap hirtelen belebukott a tengerbe, szürke fülhomály lepte el a vidéket s a tovasiető asszony alakját hamar elfődte az est. A férfi ott állott a sziklák között s hosszasan nézett utána, pedig nem látott belőle semmit. Testi szemei elől eltűnt minden, de lelki szemei előtt ott lebegett még soká a halovány arcz, szenvedő asszony.

archiával szemben úgy járjon el, mint ahogy Bulgáriával járt el — nem szólva arról, hogy a két eset között semmiféle analógia nincsen.

De azért majdnem bizonyosra vehető, hogy az okkupált tartományokkal ezentul nem lehet a néhány nyilatkozattal végezni, melyet a közös pénzügyminiszter költségvetésének tárgyalása alkalmából tenni szoktak. Szulejman pasa gyors távoztása riasztó jele annak, hogy odalent a jancsár fanatizmus ébredni kezd.

Az interparlamentáris konferencia.

— A tanácskozás megnyitása. —

Budapest, szeptember 17.

A XV. interparlamentáris konferenciát Berlinben ma délelőtt nyitották meg a birodalmi gyűlés üléstermében. Megjelentek a többi között Bülow herceg birodalmi kancellár, valamennyi államtitkár és a porosz miniszterek.

A megalakulás.

Eitkoff tanár, mint a német csoport elnöke, üdvözölte a megjelenteket és Schönaich-Carolath herceget ajánlja megválasztani a konferencia elnökévé. A herceget az értekezlet közfelkiáltással elnökévé választja. Schönaich-Carolath herceg elfogadta az elnökséget és első sorban az alelnökök választását hozta javaslatba. Ezt a választást is közfelkiáltás után ejtették meg.

Schönaich-Carolath herceg első sorban újból köszönetet mondott elnöké választásáért és ezután rámutatott az interparlamentáris unió feladataira. Idézte ezután Edvárd királynak a londoni békekonferencia alkalmával mondott szavait, melyek szerint: „Egy uralkodó nem tűzhet ki magának nemesebb célját, mint a nemzetek közti egyetértés és szívélyes barátság előmozdítását” és azután a walesi hercegnek Quebecben mondott beszédét, amelynek egy része így hangzik: „A világbéke magas ideálja, az általános testvériség talán távol áll még megvalósításától, de minden olyan aktus, amely harmóniát hoz létre a nemzetek között, azt az utat jelzi, amelyen ez a cél elérhető.” Szólt rámutat Napoleon verárztatta alkotásaira, amelyek mind elmultak és amelyekből nem maradt fenn más, mint emléküik. Az interparlamentáris unió közös munkára, közös tevékenységre serkent a béke érdekében. A milliós hadseregek tökéletesítéséből, az összes hadieszközök fejlesztéséből a megegyezés iránti óhaj a béke fenntartására irányuló általános törekvés sarjad ki. Az uralkodók és államfők közti találkozások analógiájára most a parlamentek képviselői is összeülnek a béke művének előmozdítására. Németországban az interparlamentáris unió törekvései eddig talán legkevésbé gyökerestek meg. Ez speciális viszonyok következményei, amelyek azonban remélhetőleg meg fognak változni. Németország azért mégis békeszerető ország és minden német állandóan emlékszik azokra a szavakra, amelyeket az új német birodalom első császára a császári korona átvételkor mondott: „Nekünk azonban és utódainknak, akik viselni fogják a császári koronát, adassék meg az istentől, hogy minden időben gyarapító legyünk a német birodalomnak, nem háborus hódításokban, hanem a béke javában, a nemzeti jólét, szabadság és erkölcs területén.” A németek örülnek annak, hogy II. Vilmos császár mindenkor a béke és a népek közti egyetértés előmozdítójának vallotta magát és hogy így szellemben nyilatkozott 1907. november 13-án a londoni Mansion-Houseban adott diszebeden és legutóbb Strassburgban és Kolmarban is. Schönaich-Carolath herceg a nyilvános szívélyes üdvözlésével zárta be szavait.

Bülow üdvözlő beszéde.

Ezután Bülow herceg birodalmi kancellár emelkedett szólásra és francia nyelven a következőket mondotta:

Uraim! A császári kormány nevében van szerencsém önöket üdvözölni. Önök Németország részéről az önközös méltó rokonszenvvel fognak találkozni. Az interparlamentáris konferencia először ülészik német földön, de azért nem ismeretlen előttünk. Az egész civilizált világgal együtt, Németország tudja méltányolni azokat a szolgálásokat, amelyeket önök egy nemes ügynek tesznek. Végignézve e fényes gyülekezeten, valamennyi korosztályt képviselve látom abban. És ez egészen természetesnek tetszik előttem. Mert az önök működésében egyesül

az ifjuság lendülete és lelkesedése az érett kor tapasztaltságával. Így küzdenek önök a kételyek és nehézségek ellen, amelyek minden nemes műnek útjába szoktak akadni. Így többet értek önök el, semmint eleinte hitték. Kitünő férfiakról vezéreltetve — csak széniorukra, Frederic Passy urra (Helyeslés) óhajtok rámutatni, aki legnagyobb örömünkre megjelent közöttünk, Passy urra, akit mintegy 30 év előtt írtam Párisban és akit ma is oly nemeslelkűnek, lelkesnek és ifjunak látunk, mint volt a múltban — működtek önök feladataikért, hogy biztosításokat nyerjenek a népek közötti békére és egyetértésre. Nehéz, fáradságos feladat ez, mert nem egy szenvedély és előítélet áll útjában, de egyuttal igen humánus feladat is. Tulzást nélkül mondhatom, eredményeik évről-évre gyarapodtak. Önök képviselők, uraim, én pedig miniszter vagyok, oly miniszter, aki 11 év óta sokszor fordult ebben a teremben országai képviselőihez.

Ha nem is vagyok parlamentáris miniszter a szónak szűz értelmében, mégis szigorúan és becsületesen véve, alkotmányos birodalmi kancellár vagyok. Remélem, hogy az önök német kartársai nem fognak nekem ellentmondani. Mint alkotmányos miniszter tudom, hogy önök mint népképviselők polgártársaik érzelmeinek adnak kifejezést. Bármit mondjanak is, azoknak törekvései többnyire kedvezőek az egyetértés, a haladás és a béke eszméinek, vagyis összhangban állanak az önök törekvéseivel. (Helyeslés.) Ami a kormányokat illeti, önök el fogják ismerni, hogy az önök kívánságainak feleltek meg, amikor nemzetközi szerződéseket kötöttek. A kormányok e tekintetben az önök ösztönzésének engedtek, amidőn valamennyi előttük éretnék látszó kérdéssel foglalkoztak. Ha a kormányok el vannak határozva, hogy mint a múltban, a jövőben is ezen az úton haladnak, ez uraim, jórészt az önök érdeme. A kormányok egymás között és önmagukkal egy véleményen vannak az elérendő cél tekintetében. A véleményeltérések arra vonatkoznak, hogy mily utat kell követni a cél legjobb és legbiztosabb elérése érdekében. Németországban élénk részt veszünk azoknak a kérdéseknek megtárgyalásában, amelyek az interparlamentáris uniót foglalkoztatják és főleg áll ez a békebírók kérdésére. Bátor vagyok emlékeztetni arra, hogy a második hági konferencián mi javasoltuk a kalózbíróra vonatkozó egyezményt és aláírtuk és támogattuk azt a tervezetet, amely állandó békebírók létesítését célozza, amelynek elfogadása az értekezlet zárójegyzéknyvében a hatalmak figyelmébe ajánlatot. Mi magunk is több szerződésben a békebírói eljárást adoptáltuk. Számos kereskedelmi szerződésben kötelezünk vagy fakultatíve beillesztettük a békebírói klauzulát. Kötelességünknek tartjuk, hogy részt vegyünk a tengeri hatalmak értekezletén, amely néhány hét múlva Londonban fog ülésezni. Közreműködésünkről előre is biztosíthatunk mindenkit minden oly javaslatnál, amelyek összeegyeztethetők az emberiség jogszerű védelmével és elévülhetlen törvényeivel.

De, uraim, van egy másik döntő bizonyítéka is annak, hogy Németország mily érdeklődéssel viseltetik az önök műve iránt: ez uraim, a német képviselők folyton növekedő számban való részvétele az interparlamentáris unió munkálataiban. (Helyeslés.) Meglehetősen régi tapasztalatból tudom, hogy félretekéseket leginkább a személyes érintkezés után lehet eloszlatni. Még valamit szükségesnek tartok elmondani. Az önök művének oly jellegű akartak tulajdonítani, amely távol áll tőle. Oly szándékokat tulajdonítottak önöknek, uraim, amelyekre egyáltalában nem gondolnak. A békeszeretet nem jelenti a hazaszeretet hiányát. Hazafik azok, akik azon fáradsznak, hogy elejét vegyék a konfliktusoknak, a mindig káros tudatlanság, egészségtelen celszövegek, a vak gyűlölet és a nem ritkán ámitó ambíció leküzdésével. (Helyeslés.) Ha így járnak el, akkor adják a jelét hazafiaságuknak, oly hazafiaságuknak, amely az utat szabadabbá teszi, az akadályokat elhárítja és így lehetővé teszi az emberiség felemelkedését a minden időkkel és minden népekkel közös ideál magaslataira. (Helyeslés.) Okulva történetéből, amely három századon keresztül nem kímélte meg a legkeményebb megpróbáltatásoktól, Németország akar és szükségét érzi annak, hogy oly erős legyen, hogy területét, méltóságát és függetlenségét megvédje. Nem él vissza erejével és nem is fog vele visszaélni. A német nép, amely a békét kívánja, a jogon és igazságon alapuló békét és amely számos éven keresztül a béke fenntartásával bizonyították adta őszinte békeszeretetének, elismeréssel adózik az önök munkálatai iránt. Hazám lakóival megegyezem, amidőn kívánom önöknek, hogy munkájuk gyümölcsöző legyen és hasznot hozó azon népekre, amelyeknek képviselői nagy örömünkre azzal tiszteltek meg bennünket, hogy Berlinbe jöttek. (Hosszantartó, általános éljenzés.)

Miután az elnök Schönaich Carolath herceg köszönetet mondott a birodalmi kancellárnak, elhatározta az értekezlet, hogy táviratot küld Vilmos császárhoz, melyben az interparlamentáris unió Berlinben összeült 800 tagja tiszteletteljes hó-

dolatát nyilvánítja a császár iránt. Az unió egyuttal köszönetet mond a császárnak azokért az erélyes szavakért, amelyeket legutóbb a világbéke fenntartásának érdekében mondott.

Emlékbeszéd Cremer fölött.

Ezután gróf Apponyi Albert szó- lásra emelkedett, hogy a nemzetközi tanács megbízásából emlékbeszédet mondjon Randal Cremerről. Apponyi francia nyelven mondta el beszédét.

— Randal Cremer — mondta gróf Apponyi — Frederik Passyval együtt az interparlamentáris unió legfőbb megalapítója volt. Randal Cremer, mint egyszerű munkás emberek fia született. Ifjúságában a munkásmozgalomhoz csatlakozott és tüzes tolmácsolója lett a munkásosztály követeléseinek. Később általános eszmék magaslataira emelkedett és egészen a nemzetek közti egyetértés és béke ügyének szentelte magát. Lelkesedése magával ragadta a kedélyeket és az általa kezdeti mozgalom általános jelentőségét nyert, amely alól egyetlen parlament és egyetlen kormány sem vonhatta ki magát. Az interparlamentáris unió is legnagyobb mértékben Cremer műve. Mint aggastyán részesült abban a megtiszteltetésben, hogy a Nobel-díjat megnyerte, amely a korlátolt viszonyok közt élő férfiu számára vagyont jelentett volna. Cremer azonban az egész jelentékeny összeg az interparlamentáris unió céljaira fordította és önmagának csak egy nagy lélek és egy égő lelkesedés gazdagságát tartotta meg. Érc- és márvány- emlékek nem hirdeti dicsőségét, de oly férfiak, mint Randal Cremer élnek és élni fognak a legkésőbbi generációk emlékeztetésében is. Az emberiségnek szüksége van ily nemes példákra. Randal Cremer emlékezte örökké fog élni.

Gróf Apponyi Albert beszéde nagy lelkesedést keltett és az értekezlet viharos ovációkkal tüntette ki a szónokot. Az ülést ezután holnap délelőtt tíz órára halasztották.

Az ülés berekesztése után Bülow herceg beszédét valamennyi nemzet kiküldöttéi magánbeszélgetésekben rendkívül öröndetes ténynek mondták.

Apponyi nyilatkozata.

Gróf Apponyi Albert egy berlini lap kérdésére az interparlamentáris konferencia jelentéséről a következőképp nyilatkozott:

— Az interparlamentáris unió adta meg az ösztönzést az első hági konferencia egybehívására, amely ismét az első nemzetközi békebírók létesítéséhez vezetett. Mily nagy értéke van egy nemzetközi békebírósnak, azt a legutóbbi angol-orosz incidens alkalmával az egész világ láthatta, amennyiben azt a hági békebírók intézte el. Az interparlamentáris unió a békebírók gondolatát oly mértékben vitte át a köztudatba, hogy annak jelentőségéről és értékéről már megszűnt minden véleményeltérés. Az unió oly eszméket propagál, amelyek alól az egyes országok kormányai nem vonhatják ki magukat, oly eszméket, amelyekről, mint Bülow herceg birodalmi kancellár is mondotta, valamennyi államfő mélyen át van hatva. Az interparlamentáris kongresszusok révén oly áramlatok keletkeztek, amelyekben a népképviselők, a kormányok és az államfők találkoznak egymással. Ezek az áramlatok a legnagyobb biztosítékai a béke fennállásának, amelyhez foghatóak a világ fennállása óta nem léteztek. A kongresszusok legnagyobb hatása abban nyilvánul, hogy bizonyos politikai egyéniségeket, akiket a politika altisztjeinek lehet mondani, akik a parlamentekben a meggyőződéseket kovácsolják, áthatják az interparlamentáris unió eszméivel. E különböző országbeli egyéniségeknek egymással való érintkezése által kedvező pszichológiai hangulat keletkezik. Az unió továbbá előmunkál az egyes diplomáciai értekezleteknek. Ezáltal oly fontos működést végez, amelyet nem lehet többé ignorálni. Arra a kérdésre, mily eredményt vár a jelenleg ülésező kongresszustól, gróf Apponyi Albert a következő választ adta: E kongresszus legnagyobb eredménye, hogy a jelenlegi értekezlet Berlinben ülészik. A birodalmi kancellár beszédében a németországi hivatalos körök hitvallása van lefektetve, amely felülmúlja mindazokat a várakozásokat, amelyeket a kongresszushoz fűztünk.

Az interparlamentáris konferencia tag- jamak a birodalmi gyűlés palotájában történt fogadása alkalmával Eitkoff képviselő mondotta az üdvözlő beszédet, amelyben különös örömet fejezte ki azon, hogy Frederik Passy is megjelent. A szólv végül ama kívánságát fejezte ki, hogy valamennyi résztvevő azzal a meggyőződéssel távozzék, hogy a német nép a legbékésebb a földön és hogy leghőbb vágya békében és barátságban élni a többi népekkel.

A horvát képviselők közül néhányan,

— bár jelentkezésüket visszautasították — mégis megjelentek Berlinben és részt akartak venni az interparlamentáris konferencián. Polit képviselő közbenjárta érdekükben, Eitkoff elnök azonban elutasító választ adott és kijelentette, hogy horvát képviselők nem lehetnek az interparlamentáris konferencia tagjai.

Budapest, szeptember 17.

Francia pénz a magyar bank megalapítására? Érdekes, szenzációs és fölötté pikáns hírt táviratoztak Budapestre a Vossische Zeitungnak. Azt ugyanis, hogy Fontenay máriki budapesti francia főkonzul érintkezésbe lépett a Kossuth-párttal és följajánlotta, hogy francia tőkét fog megnyerni az önálló nemzeti bank megalapítása számára, a minek fejében Magyarországtól azt kívánják, hogy a Németországgal való szövetségét lazítsa. Ezek a tárgyalások nem maradtak titokban. A magyar miniszterelnöknek és a bécsi francia nagykövetnek mindehhez semmi közük sincs. Clemenceau miniszterelnök irodafőnöke, aki a francia kormányelnöknek Karlsbadból való elutazása után előbb Bécsbe, onnan pedig Budapestre utazott, be van avatva ezekbe az intrikákba. Fontenay főkonzul állása megrendült s nem fog sokáig a budapesti főkonzulátus élén maradhatni.

Az új véderőtörvény. Egy reggeli lapnak jelentik Bécsből, hogy a közös hadügyminisztériumban a minap a hadügyminiszter és a vezérkari főnök elnöklésével katonai szakbizottság tanácskozott az új véderőtörvényről. Megvitaták a tervezet főbb rendelkezéseit és végleg döntöttek a javaslat részleteiről. Az új véderőtörvény a részletes kétévi szolgálati időn alapul, a lovasságnál, tüzérségnél és a műszaki csapatoknál egyelőre megmarad a három évi szolgálati idő. A javaslat benyújtásával egyidőben a hadügyminiszter a közös hadsereg részére az évi újonczjutalékot százhatvan ezer emberben kéri megállapítani, ily módon az újonczjutalékot körülbelül hatvan ezer emberrel emelnék föl. A törvényjavaslat a közös hadsereg és a két honvédség részére összesen kétszázhatvan ezer újonczot kér s a hadsereg békelétszámát négyszázhuszszere emeli föl. A póttartalékot megszüntetik s új intézményt létesítenek, amelynek hadvéd lesz a neve. A hadvédbe a családöntartókat és a kisbirtokost sorozzák nyolczvan millió koronára teszik. A reformtervezetet a napokban megküldik a magyar és az osztrák honvédelmi miniszternek esetleges véleményezés és hozzájárulás végett s a hadgyakorlat befejezése után megkezdik a tárgyalásokat.

Mindezekre vonatkozólag illetékes helyről kijelentik, hogy teljesen alaptalan kombinációk. Az új véderőtörvény előkészítése a két honvédelmi minisztérium hatáskörébe tartozik, de még ezek sem folytattak mostanában ebben az ügyben tárgyalásokat, valamint a hadgyakorlatok utánra sincsen ilyen irányu tárgyalás tervezve.

A tótok és a választójogi blokk. Az országgyűlési nemzetiségi párt tót földmives kiiltagjai — mint a Slovensky Tizdennik jelenti — tegnap és tegnapelőtt Budapesten értekezletet tartottak, melyen a politikai helyzet megvitatása után egyhangulag egy cly ellenzéki blokk létesítése mellett foglaltak állást, mely az összes demokratikus, az általános, egyenlő, titkos és községenkénti szavazással gyakorlandó választójogért komolyan küzdő pártokból állana és amely első sorban a kormány oly esetleges inicitivájára ellen venné fel a küzdelmet, mely akár a pluralitás, akár a választókerületek mesterséges beosztása útján szándékoznék a választójogi reformot illuzóriussá tenni. A konferenciát Hodzsa Milán és Skicsák Ferencz hívták egybe, rajtuk kívül több más tót képviselő is volt jelen. A tárgyhöz az értekezletnek számos parasztagja is hozzászólt, végül egyértelműleg határozati javaslatot fogadtak el, mely kimondja, hogy a tót nemzetiségi párt az általános választói jog blokkjának tagja lesz.

KÜLFÖLD.

Isvolszki és Aehrenthal találkozója. Pétervári jelentések szerint a szokatlan szimpátia, amelylyel az osztrák és magyar sajtó a buchlovitzai találkozás eszméjét fogadta, Pétervár mértékadó köreire igen jó benyomást gyakorolt. A kedvező hangulat megnyilatkozását hajlandók úgy magyarázni, hogy a monarchia a látszólagos ellentétéktől nem hagyja magát tévútra vezetni, hanem ezéja az entente cordiale fentartása. Mindezeket pedig A. P. Isvolszki érdemének tudják be orosz részről. Isvolszki külügyminiszter teremtette meg Japánnal a békét és az ő külügyminiszterségére esik a többi hatalmakkal való szívélyes és barátságos érintkezés. Oroszországban ugyanilyen reményekkel néznek a buchlovitzai, bizonyára eredményes találkozás elé, mely alkalmas arra, hogy a monarchia és az orosz birodalom közötti jó egyetértést megszilárdítsa. Isvolszki külügyminiszter különben javakorbéli ember. Alig ötvenen tul. Diplomáciai szolgálatba 1875-ben lépett. Ilyen minőségben először volt. Egy évtized múlva elkerült onnan és Phillippopoliszban látjuk, ahol mint a balkán-kérdés alapos ismerője szerez érdemeket Románia reorganizációja körül. 1881-ben Bukarestbe került, 1897-ben pedig, mint követ Belgrádba. Európai szereplésén kívül diplomáciai szolgálatokat teljesített Washingtonban is és 1900-ban mint követ Tokióban.

A Stefani-ügynökség pétervári jelentése szerint Isvolszki külügyminiszter szeptember havában Dézióba megy, ahol Tittoni olasz külügyminiszter vendége lesz. A két miniszter azután Raconigibe fog menni, hol Isvolszkit Viktor Emánuel király kihallgatáson fogadja.

Isvolszki orosz külügyminiszter Buchlauból ma délután Bécsbe érkezett és az orosz nagykövetségén szállt meg. Este Münchenbe utazott.

Abdul-Aziz lemondása. Abdul-Aziz még mindig a kazablankai táborban van. Hívei egymásután hagyják cserben s készek elismerni Muley Hafidot, azonban a francia csapatok arra való tekintettel, hogy Abdul-Aziz Franciaország oltalma alatt áll, halogatják az új szultán elismerését és proklamálását, míg valamennyi nagyhatalom hivatalosan elismeri őt. Néhány nap óta szigorú őrszolgálatot végeznek Abdul-Aziz sátra körül állítólag azért, mert a volt szultán panaszkodott a kíváncsiak túdulása miatt. Abdul-Aziz jelenleg visszalépésének feltételeiről tárgyal és többek közt azt követeli, hogy a szolgálatára rendelendő kíséret 200 emberből álljon. A francia katonai misszióval tudatták, hogy Abdul-Aziz melletti működése véget ért.

Uj rend Törökországban. Monasztíri jelentések szerint a délalban propaganda mind nagyobb mérvet ölt. A baskimi (egység) nevű monasztíri klub lesz valószínűleg hivatva arra, hogy valamennyi délalban klub közponbí szervévé fejlődjék. Az Egyptomban élő albánok 400 fontot adományoztak a monasztíri klubnak a jelenlegi, valamint még alakítandó klubok központjává tételéhez. Az albán nemzeti öntudat emelését célzó intenzív publicisztikai akció megkezdése előtt azonban még a kényes ábc-kérdést kell megoldani. Ez a régi naptár szerinti november elsejére egybehívott kongresszus feladata lesz. Közben azonban Szalonikiban a keresztény és mohamedán albánok között komolyabb differenciák merültek fel, miután előbbieket a görög irás elfogadását kívánják. A mohamedánok emiatt félbeszakították a tárgyalásokat. A meggyezés létrehozása céljából a monasztíri klub elnöke és alelnöke Szalonikiba utazott.

A dersini kurd terület lakosságának panaszára, amely szerint a pacziifikáció nincs teljesen befejezve és változatlanul szenved a kurdok kihágásaitól, egy katonai jelentés azt vázolja, hogy a csapatok megtették közelességüket, amennyiben 31 napi harc után Dusigbaba kurd hadiszállást elfoglalták és a kurd erőöket elpusztították. A 40.000 főt számoló kurdok teljes kiűrsása azonban lehetetlen. A jelenlegi állapotokért a jelentés a mutesszarifot és több csendőparancsnokot tesz felelőssé és kéri ezek elmozdítását. A jelentés kéri továbbá a csapatok visszahívását, amennyiben azok fentartása igen költséges. A portához érkezett jelentés szerint Hadsin bey alezredes Ibrahim kurd törzsfőnököt a viráni

várban őrizet alatt tartja. Az anatóliai vasutak alkalmazottai tegnap befejezték a sztrájkot és nagy ovációzt rendeztek a vezérigazgató mellett. A forgalom ismét megindult. Nagy tömeg lelkesen éltette a munkába álló vasutasokat és mikor az első vonat elindult, a zenekar játszott és tüzijátékokat eregetett az állomáson.

Dselal Eddin herceg tegnap Budapestre utazott, hogy ott gőzhajókat vásároljon az Aranyszarv egy hajóársasága számára. A herceg a magyar fővárosból Bécsbe fog utazni.

Ujabb jelentések szerint az a török csapat, amely megtámadni készül Ibrahim 20.000 főnyi és Mauser-puskákkal jól felfegyverzett seregét, elenyészően csekély a kurdokkal szemben, akik Viranban jól elszáncolták magukat. Messze vidékről sietnek a kurd törzsek Ibrahim támogatására, a török tartalékosok pedig vonakodnak Viran ellen nyomulni, sőt több zászlóali állítólag nyíltan megtagadta az engedelmességet. A hadügyminisztérium két hadosztályt készült küldeni a kurdok ellen s addig is a már összpontosított csapatokhoz az az utasítás ment, hogy kerítsék be a kurdokat. Kurdistan lakosságának egy része lázong.

A török lapok jelentése szerint a tegnapi minisztertanács elhatározta, hogy az ottomán banktól 3.600.000 fontnyi kölcsönt vesz fel. E határozatot szentesítés végett előterjesztették a szultánnak. A Gesov-ügyet kommentálva, a legtöbb török lap őt magát teszi felelőssé az incidens felmerüléseért. A Jeni Gazett azt mondja, hogy a porta az egész ügyet befejezettnek tekinti. Bulgáriának Gesov helyébe utódot kell kiküldenie, hogy ismét megszilárdítsa a szuveren és a vazallus közti őszintébb barátságot, amely eddig fennállt.

A karlóczai patriárchaválasztás.

Budapest, szeptember 17.

A mai nap teljes csendben folyt le Karlóczán. Pártkonferenciát nem tartottak, mert a radikális-pártiak megvárják a Budapesten levő küldöttség eljárásának eredményét.

Az önálló-pártiak táborában arra a tegnap esti hírre, hogy a radikálisok részéről közeledés történt, nagy a konsternáció és minden eszközt hajlandók volnának felhasználni arra, hogy az úgy látszik lassankint dűlőre jutó kérdés elintézését megakadályozzák.

A radikális-párt holnap reggel a patriárchaválasztó kongresszus ülésének megnyitása előtt konferenciát fog tartani és ez a tanácskozás lesz elhatározó befolyással a patriárchaválasztásra.

Holnap délelőtt tíz órakor ül össze ismét tanácskozára Karlóczán a patriárchaválasztó kongresszus. A Budapestre kiküldött kéttagu küldöttség, amelyet Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter az esteli órákban fogadott, éjszaka utazott vissza Karlóczára, ahová reggel érkeznek meg. Megérkezésük után a radikális-párt karlóczai klubhelyiségében konferencia lesz, amelyen végérvényesen döntenek a kongresszus további lefolyására vonatkozólag. A szerb radikális-párt körében ugyanis, habár értekezletet ma nem is tartottak, a hangulat általában kedvezőbbre változott és olyanok, akik a párt hangulata felől és a pártnak belső viszonyait jól ismerik, azt hiszik, hogy ha újabb szavazás alá bocsátják a kérdést, a békés kibontakozás felé törekvők kerülnek többségre. Ez a körülmény különben a holnapi kongresszuson már az ílés folyáman is nyilvánosságra jut, mert holnap határoznak afelett, hogy a patriárchát mikor választják meg. A patriárchaválasztás napjának kitűzésében fog megnyilvánulni a radikális-párt végleges határozata, mert igen valószínű, hogyha Bogdánovics megválasztását a reggeli értekezleten a maguk körében elhatározzák, azt fogják a kongresszuson indítványozni, hogy a választást a jövő hét csütörtöki napján ejtsék meg. Ez a kérdés azonban főként a királybiztostól függ, akinek még ma is az az álláspontja, hogy nagyon óhajtana, hogy a patriárchaválasztás a szombati ülés folyamán menne végbe. Az autonóm-párt a mai nap folyamán szintén nem tartott kimondott értekezletet, de azért Ujvidéken több helyen a napnak több órájában gyűltek össze, ahol az időnként

befutó híreket beszéltek meg. Szerepük az egész kampanyban már a vége felé közeledik, mert ha tényleg valóra válik az, amit az optimisták ma már remélni mernek, t. i. hogy a radikális-párt végső eredményében Bogdanovics mellett, illetőleg a kormányval való békés egyetértés mellett foglal állást, abban az esetben ők szélső ellenzékbe mennek és csupán retorziós eszközöket használhatnak, amely ez esetben a kongresszus ülésain obstrukciós jelenetekben fog megnyilvánulni.

Az őszi királygyakorlatok.

— Döntés előtt. —

Budapest, szeptember 17.

Az ellenséges hadoszlopok ma döntőülközetre vonultak fel, ami azt jelenti, hogy a nagy hadijáték végéhez közeledik. A két hadsereg csapatai már egész közel jutottak egymáshoz és változó szerencsével, hol az északi, hol meg a déli csapattestek szorították ki egymást állásaikból.

A király ma is megjelent a hadgyakorlat színhelyén és nagy figyelemmel szemlélte a harc kifejlődését és élénk érdeklődéssel fogadta a gyakorlat főparancsnokának, Ferencz Ferdinánd trónörökösnek jelentéseit. A döntő ütközet az eddigi diszpozíciók szerint holnap reggelre véget ér s ekkor megtörténik a lefúvás. A harc előreláthatólag az északi hadsereg javára fog eldőlni.

A király holnap délben bucsuzik el Veszprémtől, kevéssel utána elutaznak a főherczegek is s a fényes veszprémi királynok, amelyek oly óriási élénkséget teremtettek az ősi városban és környékén, befejeződnek. A királylyal együtt valószínűleg Budapestre jön a trónörökös is, hogy jelen legyen a spanyol király fogadásánál.

A mai eseményekről részletes tudósításunk a következő:

A haditerv.

Az idel nyugatmagyarországi zárógyakorlatok az alábbi feltevéseken alapulnak: A déli félnek fölteleztett első és második hadserege (hetedik hadtest) Stájerországon és Nyugatmagyarországon nyomultak előre és bekerítik a váróvvé kiépített Bécsbe bezárt első hadsereget (negyedik hadtest) az északi félnek, valamint a Duna jobbpartján levő harcsterületen megerősített pozsonyi hidőt. Az északi fél első hadserege északról várja jelentékeny megerősítések beérkezését, hogy azután támadólag lépessen fel. Varasdrol, Kapronczáról és Eszékről a déli fél 3 hadserege felvonulóban van Pápa ellen azzal a rendeltetéssel, hogy ennek a területnek elérése után biztosítsa magának Bécs és Pozsony körülzárását, továbbá, hogy az ellenséges vállalkozásokat a Balaton tava és a Duna közt is biztosítsa.

Szeptember 14-én következőleg állott a helyzet: A Balatontól nyugatra áll a 2. számú lovashadosztály Devecsernél, a 35. gyaloghadosztály Sümegnél, a 13. hadtest, a 42. honvédgyaloghadosztály és a 7. gyaloghadosztály Tomaj-Keszthelynél összesen 39 gyalogzászlóalj, 27 lovasszázad, 19 üteg, 8 gépfegyverosztály, 1 kerékpárososztály, 2 utászszázad. A Balatontól keletre áll a 4. lovashadosztály Polgárdinál. A 41. honvédgyaloghadosztálylyal kombinált hadtest, a 32. hadosztály Enyingnél, összesen 30 gyalogzászlóalj, 22 lovasszázad, 12 üteg, 2 gépfegyver, 2 utászszázad. A Keszthelyen lévő 3. hadsereg parancsnoksága előtt csak annyi volt ismeretes, hogy a kombinált hadtestből csupán egy ellenséges hadosztály vonul Enying-Berhidán keresztül, anélkül, hogy összeütközésbe bocsátkozna. A nagy távolságra elmaradt vonatsapat bevonására és arra való tekintettel, hogy már megelőzőleg jelentékeny kinyomulások történtek, kénytelen volt a 3. hadsereg szeptember 14-én pihenőnapot tartani. Az északi fél még egy második hadsereget állított fel, amely állott az 5. hadtestből Komáromnál, a m. kir. honvédlövashadosztályból és a 4. hadtestből, továbbá a

33. számú gyaloghadosztályból, amely az Eszék felől menetelő és a déli fél haderejéből álló ellenség elől kardcsapás nélkül visszavonult.

Erre a hírre, valamint arra az értesítésre, hogy Varasd—Kaproncza felől északnyugati irányban erős ellenséges haderő közeledik, a főparancsnokságtól azt a távirati parancsot kapta a 2. hadsereg parancsnoksága, hogy nyomban vonuljon előre, majd a parancs végrehajtása következtében szeptember 14-én a következő helyzet állott elő: A 33. gyaloghadosztály, 13 gyalogzászlóalj, 3 lovasszázad, 6 üteg, 2 gépfegyver, 1 utászszázad Veszprém és Székesfehérvár között Várpalotán. Az 5. hadtest, 28 gyalogzászlóalj, 12 lovasszázad, 10 üteg, 2 gépfegyver, 2 utászszázad a Bakony-erdő északi szélén, a 37. honvédgyaloghadosztály Dád-Bodokon a 14. gyaloghadosztálylyal Bakony-Magyarszombathelynél és Kisberdeznél. A 11. huszárezred előretolva Zircnél. A Vértes-hegylánc keleti részén a honvéd lovashadosztály Székesfehérvártól nyugatra Pákozdnál, a 4. hadtest a 31. gyaloghadosztálylyal Bodmér-Bicskénél, ahol egyuttal a 2. hadsereg parancsnoksága is tartózkodott, a 40. honvédgyaloghadosztály Martonvásár körül, összesen 27 zászlóalj, 30 lovasszázad, 15 üteg, 8 gépfegyver, 1 kerékpáros osztály, 2 utászszázad. Az északi félnél is az volt a feltevés, hogy a vonatsapat, de különösen a töltőintézetek nem kellő kialakulása okából, szeptember 15-én tartózkodó állásba kell helyezkedni.

Ezen feltevés értelmében tehát Fiedler tábornagy parancsnoksága alatt állott 69 gyalogzászlóalj, 42 lovasszázad, 31 üteg és 10 gépfegyver. Az a déli hadsereg, amely a Balaton egész hosszán egymástól elválasztott két csoportban állott az északi féllel szemben, amely báró Albori Jenő tábornagy parancsnoksága alatt állott. Ez az északi fél áll 68 gyalogzászlóaljból, 45 lovasszázadból, 31 ütegből és gépfegyverekből. Ennek a hadseregnek zöme szét volt osztva egy mintegy 70 kilométer hosszúságú kanyarulatra, ezenkívül ezt a sereget még egy erdős hegység is két részre osztotta. Ezzel a hadsereggel szemben állott a déli szélnek legközelebbi csoportja, amely állott a Balatontól keleti irányban lévő kombinált hadtestből mintegy 50 és 70 kilométernyi távolságban. Mindegyik hadsereg parancsnokságnak rendelkezésére állott egy léghajó és egy táviratosztály, továbbá két szikraállomás.

Különösen említésre méltó, hogy sem a hadseregnek, sem pedig a hadtestparancsnokságoknak semmiféle különleges tüzéségi formáció nem voltak alárendelve, mert rendszerint csupán osztálytüzéség, még pedig 4 ágyú és 2 haubiczüteg 1 tüzérdandárnok parancsnoksága alatt. Szeptember 15-én délelőtt kapta meg mindkét hadseregparancsnok parancs alakjában a főhadvezetőségtől a kiegészítő utasításokat. Az északi féllel közölték, hogy szeptember 12-én az Eszék felől felvonuló ellenséges haderőn (kombinált hadtest) kívül még két-három divízió érkezett meg Kanizsáról a Balaton nyugati szélére. Ehhez az értesítéshez csatlakozott az a meghagyás is, hogy az ellenség mindkét csoportját verje meg. A déli féllel azt közölték, hogy Budapest körül egy erős seregcsoport, állítólag több hadosztály gyülekezik és fejlődik, továbbá hogy Komárom tekintélyes erőkkel rendelkezik. A 3. hadseregnek az a kötelessége, hogy a Budapest felől jelentett haderőt verje meg. Még jóval ezeknek a parancsoknak a vétele előtt mindkét fél széleskörű felderítő szolgálatot végzett. Az északi fél parancsnoksága ezen felderítő szolgálat révén már 16-án teljesen tisztában volt az ellenfél elhelyezkedésével, ellenben a déli fél csupán a legközelebb eső ellenséges csoportok elhelyezkedéséről volt némileg tájékozva. A beérkezett jelentések alapján és a nyert meghagyások értelmében mindkét fél parancsnoksága az alábbi elhatározásra jutott:

Északi fél: 2. hadsereg gyülekezése szeptember 17-én Veszprémig abból a czélből, hogy a Balaton által egymástól elválasztott két csoport egyikét túnyomó erővel támadja meg. A jobb szárny hadosztálya (14.) egy előretolt csoporttal Rátót felé vezényeltetett, még pedig azzal a rendeltetéssel, hogy fedezze ennek a hadseregnek az oldalát arra az esetre, ha ez a sereg netán a kombinált hadtest ellen intézne támadást, vagy pedig a támadásnál a 13. hadtestet oldalról megtámadva, lépjen közbe. Ennek

az elhatározásnak végrehajtása mellett szeptember 16-án el kell érni az 5. hadtest 37. gyaloghadosztályának Várpalotát, Veszprémtől északkeletre 20 kilométernyi távolságban. A 4. hadtestnek el kell érni a Székesfehérvárt körülvevő területeket, míg az előretolt 33. gyaloghadosztálynak meg kell tartania Szentistvánnál elfoglalt hadállását. A déli félnek az volt a rendeltetése, hogy a két egymástól elválasztott csoport a Veszprém körül elterülő területen 17-én egyesüljön, mely czélből a kombinált hadtestnek az a kötelessége, hogy szeptember 16-án lépjen fel támadólag a gyengébb erőkkel szemben és nyomuljon előre a Balaton északi irányáig és hogy a Balatontól keletre lévő területen elhelyezett ellenséges csapatokat tartóztassa fel. A 36. gyaloghadosztály és a 13. hadtest parancsot kaptak, hogy keleti irányban meneteljenek azzal a meghagyással, hogy Veszprémig a fele utat tegyék meg és pedig a 13. hadtest két hadoszlopban a Balaton irányában, a 36. gyaloghadosztály pedig Devecseren és Városlődön keresztül, a tó-parttól mintegy 30 kilométernyi távolságban.

Döntés előtt.

Az éjszaka folyamán olyan jelentések érkeztek a főhadvezetőséghez, hogy a döntő ütközet minden valószínűség szerint ma fog végbemenni és így jogos az a feltevés, hogy holnap reggelig az összes hadműveletek befejezést nyernek. Ezen jelentések alapján már intézkedések is történtek az elutazás tekintetében. A király pénteken délután két óraker utazik el Veszprémből. A trónörökös pénteken délután 4 óraker utazik el Hajmáskérről a Salzbürg melletti Bluelnbachba. Az éjszaka nagyon hideg volt, reggelre azonban kiderült az ég, megenyhült az idő. Ferencz Ferdinánd trónörökös már reggel hat óraker a terepen volt. A király reggel kilenc óraker érkezett meg nyitott udvari fogaton, a kísérete másik kilenc kocsin követte. A király különös meglepedését fejezte ki a lakosság magatartása és a példás rend felett, amely az egész vidéken uralkodik. A rend fentartása körül különös érdemeket szerzett magának Palágyi, a budapesti államrendőrség által kirendelt rendőrfelügyelő és a székesfehérvári csendőrkörlet parancsnoka, Albert László csendőrezredes.

Az éjjel a déli hadsereg kombinált hadteste megtámadta a 33. gyaloghadosztályt, úgy, hogy ezek vad futásnak eredtek és a Magyaró-hegyet el kellett hagyniok. Reggel a csapatok megmozdultak. A kombinált hadtest és az északi hadsereg főereje közt egyrészt, a déli hadsereg főereje és az északi hadsereg gyengébb része közt másrészt ma a délelőtti órákban összeütközések voltak.

Veszprém felől, ahól már tegnap este elterjedt az a hír, hogy a döntő ütközet már mára várható, kora reggeltől kocsikon, lóháton, automobilon, kerékpáron özönlött ki a gyakorlat színterére Szentistván és Vilonya községek irányában a paszpartuval ellátott nézőközönség. Az itt időző katonai attasék már fél nyolcz óraker a területre hajtottak. Jellegzetes az ententera, hogy az angol Teck herczeg és a francia gróf Girodon állandóan együtt szemlélik a harcot.

Kevéssel az attasék után, lóháton indult el Lipót Szalvátor főherczeg szárnysegédével, majd pedig gyógyörü szürke automobilon Frigyes főherczeg, szárnysegédei kíséretében. Ugyancsak automobilon járja be állandóan a gyakorlat terépet báró Schönaich közös hadügyminiszter is.

A késő esti órákban, illetőleg az éjszaka folyamán a sötétség leple alatt a déli hadsereg kombinált hadtestének 32. számú gyaloghadosztálya erőltetett menetben elérkezett a Szentistván községtől északra elterülő Sukori hegyhez és a szomszédos dombokhoz. Ezen a hegyen mozgó tábori erődítésekben foglalt állást az északi hadsereg 33. számú gyaloghadosztályának egy része Hornig altábornagy vezetésével. Ezt, a Hornig vezetése alatt álló gyaloghadosztályi részt az éjszaka leple alatt a 32. számú gyaloghadosztály Pott altábornagy vezetésével megtámadta és a Sukori hegyen elfoglalt állásából teljesen kiverte. Így állott a helyzet az éjszaka folyamán.

Ennek következtében a kék jelvényű ellátott északi hadsereg (amely áll a 4. és 5. hadtestből;

parancsnoka báró Albori tábornagy, a mellette beosztott parancsörtszt, dr. Bárczy István) arra határozta el magát, hogy erős bal szárnyával megtámadja Pott altábornagynak, a kombinált hadtesthez tartozó 32. hadosztályát és azt, valamint az utána következő és a kombinált hadtesthez tartozó előnyomuló hadosztályokat a Balatonba szoritja.

Részletek a tegnapi csatározásból.

A lovassáta, melyben tegnap tizenkétezer ember vett részt, rendkívül impozáns, drámai képet nyújtott. Az ütközésben közreműködött mindkét fél tüzérése is. Az ágyuk hosszú időn át szakadatlanul dörögtek. A visszavonuló piros lovashadosztály üldözésére a 12. gyalogezred egy zászlója is megjelent és a puskák ropogása tökéletessé tette a déliek vereségét.

A menekülő hadosztály óriás porfelhőt verve az országoton, Veszprém felé vonult vissza. Este hat órakor Trsztyánszky altábornagy vezetésével az egész sereg átvonult Veszprémre. A hatezer főnyi sereg megjelenése és átvonulása festői képben óriási közönség gyönyörködött. A huszárok portól fenéren, tizenhat órán át majdnem folyton nyeregben, dőlözve ülték meg a lovat. Az átvonulást a főtérén végignézte Klobucsár honvédségi főparancsnok is. A vert hadosztály az éjszaka a Veszprémtől délre eső községekben pihenni ki fáradalmát.

Az északi sereg a déli sereg jobb szárnyán levő kombinált hadtestet előreláthatóan csak gyöngye erővel föltartani igyekszik, hogy főerejét a jóval erősebb 13. zágrábi hadtest ellen irányítsa. A döntő csata a Szentistván és Hajmáskér között lévő kopár sziklamezőségen zajlik le.

Székesfehérvár közelében, Szabad-Battyánál tegnap délután két órakor nagy ütközet volt, amelyben résztvettek a 40. és 31. hadosztályok Balázs és Rohr altábornagyk vezetésével, valamint a 79. dandár József főherceg parancsnokságával. Az ellenséget, amely kisebbségben volt, visszazoritották. Portyázó előőrsek, földérintő szolgálatot végző lovasszolgálatok vonulnak keresztül a városon, gyakran százdandár át katonai autók. A budapesti 1. honvédgyalogezred délután ötödél órakor vonult be. József főherceg délután négy órakor kíséretével Székesfehérvárra érkezett és ott megszállt. Meglátogatta Prohászka Ottokár püspököt.

Ferencz Ferdinánd főherceg-trónörökös tegnap is rendkívüli testi kitartásának és szellemi elevenségének adta tanújelét. Reggel hat órától délutáni három óráig szakadatlanul a hadgyakorlatok terepén volt, három órakor egy negyedóra lunchre hazatért, azután újból a hadgyakorlatok terepére ment, ahol késő estig működött és a hadgyakorlatok fővezérletét látta el. Éjjel fél tíz órakor pihenőre tért s ma reggel három órakor ismét lóra ült és a hadgyakorlatok területére lovagolt.

Heves harcok.

A kisebb erejű jobbszárnyal a Veszprém irányából a Balaton északkeleti partján előnyomuló 13-ik hadtestet Gerba Raimund altábornagynak kell visszaverni. Ezt határozta el az északi hadsereg ma. Ennek következtében a 4-ik hadtest Brudermann altábornaggyal elindult a Séd-csatorna és a Sárvíz irányába Szabadlady és Battyánon át Polgárdi felé. Az 5-ik hadtest, amely báró Steininger tábornagy parancsnoksága alatt áll és amelyben a 32. hadosztály és a 33. hadosztály Haubitz-ütegekkel vesz részt, reggel fél öt órakor gyors menetelésben indult el a Séd folyó irányában Isi, Papkeszi és Lepsény felé. És megakarta támadni hátban és oldalban az ellenséget. Egy harmadik oszlop, amelyet Terkulja altábornagy vezet a 11. huszárezreddel, az ellenségnek előnyomulását Rátót felé igyekszik megakadályozni. Kiküldetett egy külön kisebb különítmény is Zirczre. A déli hadsereg, amelynek parancsnoka Fiedler tábornagy és amely egy kombinált hadtestből, amely a Balaton északkeleti kanyarulatánál kerülte meg a Balatont és a másik 13. hadtest, amely a Balaton északi partján halad, Veszprém felé vonul előre. A 32. gyalogadosztály, amely egy kombinált hadtestnek egy része és amelyvel Pott altábornagy sikeresen manőverezett, ezt a hadosztályt erőltetett menetben követi a kombinált hadtestnek jobb részeig, ugyszintén jelentések érkez-

tek arról, hogy a 13. hadtest Gerba altábornagy hadtestével együtt, Nagyvázsöny irányában Veszprém felé tör.

A 32. gyalogadosztály pozíciói ellen, amelyeket az éjjel az északi hadsereg 33. hadosztályától hódított el, ma délelőtt erős támadást intézett az északi hadsereg és előnyomultatta a 33. hadosztálynak egész erejét. Ezzel szemben a 32. hadosztály Fiedler tábornagy vezetésével megerősítést nyert, a Rónai-Horvát altábornagy vezetésével álló 41. honvédhadosztályal. A Szentistván községnél ezen 33. hadosztály, valamint az 5. hadtestnek utána következő többi részei és a déli hadseregnek kombinált hadteste között heves harcra és összeütközésre kerül a mai délelőtt folyamán a dolog, a Szentistván községtől délkeletre fekvő Mogyorós és Nyerges-hegyek lejtőin.

A király a harc téren.

Délben is heves harc folyt, amelyet a király és környezete a Veszprémtől keletre fekvő Nagykilátóról szemlélt. Ugyanezen hegyre megérkezett a déli seregnek tegnap Vámosig visszavert lovashadosztálya, amelynek a Nagykilátó-hegyről a Gerba altábornagy vezetésével álló 13. hadtesttel Veszprémig kell elindulnia.

A király délelőtt kilenc óra előtt öt perccel hagyta el a püspöki rezidenciában levő szállását a főhadiszálláson levő tiszték kíséretében. Kocsin Szentistván községhez akart hajtani, hogy onnan, amiként tegnap, úgy ma is a Sukori-hegyre lovaolvá, szemlélje a kifejlődő harcot. Utközben a Szentistván és Hajmáskérhez vezető utak keresztezésénél találkozott Ferencz Ferdinánd trónörökös, aki gróf Boos-Waldegel Hajmáskérről jött. A trónörökös kiszállta az autóból, a királynak jelentést tett az éjjel történetéről és arra kérte, hogy a 13. hadtestnek Veszprém felé való közeledését, annak a kombinált hadtesttel való együttműködését, egyáltalában a déli hadseregnek az északi hadsereggel való összeütközését a Veszprémtől délkeletre fekvő Nagykilátó-hegyről szemlélje. A király ekkor kiszállt kocsijából és a trónörökös autójába ült, amelyen a Veszprém felé vezető országúton, majd pedig a Kilitó-hegy felé vezető úton haladt tovább.

A Kilitó-hegyen a király felült Messalina nevű fekete kanczájára, amelyre ráterítette a köpönyegét és köpönyeg nélkül ellovagolt lépésben a hegy fővében álló 2. lovashadosztály előtt; azután vágatva visszalovagolt a hegyre. Itt leszállt lováról és mint a főhadvezetőségnek többi, a hegyen tartózkodó tisztjei, köpönyegét öltött s úgy szemlélte élénk figyelemmel a harcz menetét. A Kilitó-hegy tetején sátrat rögtönöztek, amelybe a király dél felé bevonult és onnan nézte tovább, miként fejlődik a harcz.

A király a hadgyakorlatok területén még behatóan megsemmisítette a Trsztyánszky-hadosztály hadállását, valamint a 9-es huszárokhoz beosztott négy gépjegyvert, amely Mirka százados parancsnoksága alatt állott. E csapatok tartását nagyon megdicsérte és a katonáknak magyarul ezt mondta:

— Fiúk, igazán szépen dolgoztatok!

A gyakorlótéren volt Ferencz Ferdinánd főherceg trónörökös kíséretében Károly Ferencz József főherceg is. Ugyancsak ott volt Ludvig Gyula, az államvasutak elnökgazdátja is, a szombahelyi üzletvezető társaságában.

A harcz menete.

A tegnapi nap azzal végződött, hogy a két fél csapatai a menetelőket általában elérték. A déli fél részéről a Balaton nyugati végéről előnyomulóban levő csoportja körülbelül a fő közepének magasságába érkezett: a 32. hadosztály Városlődre, a 42. honvédhadosztály és a 13. hadtest parancsnoksága Nagyvázsönyba, a 7. hadosztály Szentantalfalvára. A kombinált hadtest a délben elért helyzetben maradt: a 32. hadosztályal Kenesében, a Balaton északkeleti partján és ettől keletre Csajágon. A 41. honvédhadosztály, ennek Mattyasovszky ezredes alatt álló különítménye és a 4. lovasdandár délután, amikor az ellenséges 4. hadtestnek erősebb csapatai közeledtek Székesfehérváron át, kénytelenek voltak a Sárvíz átkelési helyeit átengedni és a kombinált hadtest jobb

szárnya irányában Polgárdi környékére visszavonulni. A déli félnek 2. lovashadosztálya, amely igen erős menetelés után a Szentistvántól jobbra és balra elterülő magaslatokon a 33. hadosztályt hátba támadta, estefelé, amikor a kombinált hadtestnek tervezett előretérése elmaradt, ellenben ismeretessé vált, hogy a Bakonyerdő déli szélén a lovashadosztályt hátba támadni készülő csapatok érkeztek, vissza kellett vonulnia Veszprém alá és Vámos körül táborba szállott. Éjjeli kilenc és tíz óra között érkeztek a csapatok nyolcvan-száz kilométernyi ut megtevése után az új szállásra. Az északi fél részéről a 4. hadtest a Székesfehérvár körüli és Székesfehérvártól északnyugatra eső területre érkezett, az előcsapatok a Sárvíz körül voltak, a honvédlövassági hadosztály a balszáron; az 5. hadtest a 37. honvédhadosztályal a Bakonyerdőn át Várpálatáig érkezett; Ámon ezredes vezetésével álló különítmény jobbról, lépcsőzetes formációban, tartalékként, a 14. hadosztályal való összeköttetés helyreállítása céljából vonult előre, amely hadosztály a 11. huszárezreddel a Zircz körüli térségen táborozott, elővédjét már Rátót irányában a Bakonyerdő déli szélére tolvá előre. A 33. hadosztály a tegnap elfoglalt hadállásban és részben e hadállás mögött Szentistván körül töltötte az éjszakát. Az északi fél parancsnoksága (Albori báró tábornagy) ma arra határozta el magát, hogy a kombinált hadtestet tulnyomó erővel megtámadja s e terv végrehajtását a nyugati csoport részéről való netáni nyugtalanításokkal szemben azzal biztosítja, hogy Veszprémtől keletre csekélyebb haderőt állít fel. E célból a 4. hadtest és a honvédlövassági hadosztály a Sárvíz reggeli négy órakor, az 5. hadtest 37. hadosztálya és a 33. hadosztály balszárnya reggeli fél öt órakor a Séd folyón átkeltek, hogy koncentrikus támadást intézzenek a kombinált hadtest ellen. Az 5. hadtest 14. hadosztályának ellenben a 33. hadosztály jobb szárnyával a rátót-megyei hegyszakasza kellett bevonulnia és arcvonallal nyugat felé állásba helyezkednie. Ezt a tervet a kombinált hadtest 32. hadosztályának éjjeli támadása érzékenyen megzavarta. E hadosztály éjjeli tíz órakor elhagyta táborozó helyét és éjjelig a 33. hadosztály jobbszárnya elleni támadásra csoportosult. Az ügyesen bevezetett, meglepetésszerű támadásnak teljes sikere volt. A 32. hadosztálynak kora reggel már birtokában voltak a Veszprém-szentistváni uttól délre eső magaslatok. A 33. hadosztály jobbszárnyának a hajmáskéri magaslatokat kellett elérnie, miközben a 11. huszárezred, hogy az üldözőket feltartóztassa és a csapatoknak az ellenségtől való szabadulását elérje, szép lovasrohamot intézett.

Az éjjeli események következtében az 5. hadtest parancsnoksága arra határozta magát, hogy a 37. honvédhadosztályal az eredetileg tervezett utvonárról letérve, a 33. hadosztály segítségére siessen. Ilyképen a reggeli órákban két pompás ütközet támadt: egyrészt a 4. hadtest a honvédlövashadosztályal a kombinált hadtestnek 41. honvédgyalogadosztálya és 4. lovasdandára ellen támadt, amelyek reggel egy oldaltámadás elleni védekezés céljából a Polgárdi és Füle mellett levő magaslatokon foglaltak állást; másrészt a Veszprém-szentistváni uton a déli fél 32. hadosztálya és az arcvonalban szemben álló 33., valamint a délelőtti kilenc órakor oldalt támadó 37. honvédhadosztály között harcz fejlődött ki. Az utóbbi az elfoglalt magaslatokról északi irányban támadásra vonult előre, amidőn észrevette, hogy a szemben levő csapatok nyugatra, Rátót felé kezdenek vonulni; de a 37. honvédhadosztály megjelenése csakhamar visszavonulásra kényszerítette a kedvező elhelyezkedést biztosító magaslatokra, amelyek ellen az északi fél csapatai csak lassan nyerhettek tért.

A hadgyakorlatok fővezetősége ma reggel eleinte a Sukori-hegyen, Szentistván mellett foglalt állást, csakugy, mint tegnap; de délelőtt tíz órakor Veszprémtől délkeletre, a Nagykilátó-hegyre helyezkedett át, amely a harcok akkori állásában, tekintettel a 13. hadtestnek és a 36. hadosztálynak (a déli fél nyugati csoportjának) a déli időre várható megérkezésére, különös jelentőséget nyert. Erre az ellenségre várakozva, időközben a 14. hadosztály a Bakonyerdő déli szélén, Rátót mellett foglalt állást, míg a déli fél második lovashadosztálya a Nagy-

kilátó-hegyen, a 13. hadtest megérkezéséig, fedetlen helyezkedett el.

A déli fél kombinált hadtestéhez tartozó 32. gyaloghadosztály a korai délutáni órákban megkísérelte az egyesülést a Veszprém felől előnyomuló 13. hadtest 10. hadosztályával, de ezt az egyesülést az északi fél 33. hadosztálya megakadályozta és a 32. hadosztályt visszavetette. Közvetlenül ezen harc után a 33. gyaloghadosztály egész frontjával megfűtközött a 7. hadosztállyal; mindkét fél megerősítésére a tartalék honvédhadosztályok vonultak fel és pedig az északi részére a 40. számú, a déli részére a 22. számú. A tartalékadosztályok egy időben érkeztek meg a tüzvonal megerősítésére. De az északi fél erősen kimerült tartaléka határozott hátrányban volt a megtett erőltetett menet dacára harcoképes állapotban előnyomuló déli tartalékkal szemben, úgy, hogy a döntés a déli fél javára történt meg.

A mai délután eredménye tehát: hogy míg a déli fél két hadtestének egyesülését az északi félnek sikerült megakadályozni, addig a nyugati szárnyon a déli fél, az északi által Kadárta községen keresztül közel Halmáskérig visszavetett.

Az udvari ebéd.

Ma este öt órákor a püspöki várpalotában udvari ebéd volt, amely a királyon kívül résztvettek: Lipót Szalvator és Frigyes főhercegek, gróf Paar Ede lovassági tábornok és báró Bojtrás tábornagy főhadsegédek, báró Schönauich közös hadügyminiszter, Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter és Georgi Frigyes osztrák landwehr miniszter, Ludvig Gyula v. b. t. t. máv. igazgató, dr. Rada és Pellér prépost-kanonokok, Kauzli apátkanonok, dr. Molnár kanonok, Takács kegyesrendi főgimnáziumi igazgató és László Albert csendőrezredes.

Ebéd alatt a püspöki palotában erősen hallhatóak voltak a közvetlen közelben levő harcmezőről felhangzó ágyulóvések.

Az ebéd menüje a következő volt:

- Potage tapioca.
- Lié aux blanquettes.
- Piece de boeuf garni.
- Crépinettes a la millanaise.
- Poisons rotis. Salade.
- Puree de pommes.
- Riz a l'impératrice.
- Fromage.
- Dessert.

A királyról.

Egy óra felé a király visszatért Veszprémbe. Eredetileg az volt szándéka, hogy délután is kivonul a hadgyakorlatok terepére, de a hadműveletekről érkező jelentések olyanok voltak, hogy tárgytalan lett volna kikocsizása. A király azután dolgozószobájába vonult, ahol csaknem szakadatlanul katonai és államügyek elintézésével foglalkozott, amíg az ebédhez teritettek. Az ebédet csak öt órákor tartották meg. Még nem bizonyos, hogy vajon a király holnap is kivonul-e a hadgyakorlatok területére.

A király egészségi állapota kitünő. A friss levegő a királynak nagyon jót tett; arcát a tegnapi erős napsütés szinte megbarnította. Köhögése, amelyet tegnapelőtt és tegnap némelykor még észre lehetett venni, teljesen elmúlt. Régi jókedve is visszatért és a mai ebéd alkalmával is általánosan feltűnt, hogy a király sokkal vidámabb volt, mint máskor. Ebédközben egy derűs epizód játszódott le. Az étkező teremben hirtelen egy denevér rebent fel, ami a társaságot nagyon mulattatta. A király holnap okvetlenül megsejmelíti a csapatokat, de még nincs megállapítva, hogy hová és mikor fog kikocsizni.

A trónörökös Budapesten.

Ferencz Ferdinánd trónörökös-főherceg e hónap utolsó napjaiban Budapestre jön, hogy a spanyol királyi pár látogatása alkalmával Budapesten tartózkodjék. Budapestről a trónörökös Szinjába szándékozik utazni.

Posta a hadgyakorlaton.

A nyugatmagyarországi hadgyakorlatok alkalmával rendkívül meggyűlemlett a veszprémi és halmáskéri posta- és telefonhivatalok munkája. A soproni postaigazgatóság ebből az alkalmából nagyobb számú kiegészítő erőt alkalmazott mindkét hivatalnál. Különösen nagy a forgalma a veszprémi hivatalnak,

amely az udvari sajtó részére szolgáló táviró- és telefon-szolgálatot bonyolítja le. Jellemző, hogy a király ottléte óta ezernegyvenhárom táviratot adtak fel 42.595 szószámmal. A postahivatalt Ambrus Elek posta- és távirat-felügyelő, a táviratát Vischier Adolf felügyelő, az udvari táviratát Blazsejovszki Károly vezeti.

A sajtó részére Ambrus Elek felügyelő, a posta épületében levő magánlakásának egy részét engedte át, ahol kényelmes fiúkéket és dolgozó-termet rendezett be. Itt említjük meg, hogy néhány bécsi lap a hadgyakorlatokkal kapcsolatosan hibáztatja a távirat-szolgálatnál felmerült nehézségeket, azt írván, hogy a Bécsbe szülő táviratokat Budapesten keresztül továbbítják. Ezzel szemben jelenthetjük, hogy ez a híradás minden alapot nélkülöz, mert a hivatalból szülő táviratok direkt vonalakon továbbíthatnak. Bécs részére pedig éppen a két direkt vonalon történik a továbbítás. Ami pedig a postai szolgálat kötelességszerű, nehéz viszonyok és halmozott munka mellett is pontos és gyors teljesítését illeti, az semmi kívánni valót nem hagy fent, amiről különben tanúságot tehet a sajtónak az a része is, amely a hadgyakorlatokra tudósítót küldött ki.

Mi kell a városoknak?

Budapest, szeptember 17.

A belügyminisztérium által szeptember huszadikára összehívott értekezlet és a törvényhatósági városok polgármestereinek küszbön álló találkozója alkalmából alkalmoszerű volt mindazokkal a kérdésekkel foglalkozni, melyek a városi közigazgatás reformjáról az utóbbi időben fölmerültek.

Ezek közül készakarva hagytuk utolsóknak a legfogósabbakat, azokat, amelyekkel szemben határozott állást kell foglalnunk, tekintet nélkül arra, hogy maguk a városok ezidőszori képviselői milyen álláspontot foglalnak el.

Ilyen kényes kérdés legelső sorban is a vidéki városoknak az a szinte általánossá vált óhajta, hogy a rendőrségüket vegye át az állam. A múlt hónapban e végett küldöttég is járt a belügyminiszternél.

Ennél megdöbbentőbb jelenség ritkán merül föl különben eléggé mozgalmos közéletünk terén. Az ember nem hisz a saját fülének, mikor ilyen hall és kétségbeesve néz körül, hogy ébren van-e, vagy álmodik?

Két rövid esztendővel azután, hogy a hatalom minden vesztett kutyáját ráuszította a szabadságunk elvi fenntartásával tüntető békés polgárookra, mikor még mindnyájan érezhetjük a szorongást, mely azokban a válságos napokban szívünket elfogta, féltvén legbecesebb erkölcsi javainkat és attól rettegvé, hogy az egész világ gunyhahotája közt fognak legázolni bennünket, élénk emlékezetében mindazoknak az ocsmány erőszakteleknek, amelyekben közüllünk kicsinek-nagynak része volt — most a városoknak ne lenne egyéb forró óhajta, mint lemondani a végrehajtó hatalomról, tehát az ellenállás eszközei közül az utolsóról is, ami még a kezük között maradt? Hogy majd, ha a jövőben hasonló körülmények közé kerülnének, mindjárt az első napon ott legyenek a mindenre kész fogdmegek és az egész tiszteletreméltó képviselőlet polgármestertől és tisztikarostól együtt rövid uton akár lánczra verhessék?

Azok az urak, akik az önkormányzati rendőrségről oly könnyű szerrel lemondani készek és annak államosságát kérik, minden valószínűség szerint csak arra gondoltak, hogy egy költséges intézménytől fognak szabadulni, azt azonban nem fontolták meg, hogy mily nagy, becses és jelentőségteljes hatalmi eszköztől fosztják meg az autonómiát örök időkre.

Vajon tudják-e azok az urak, hogy mi az a rendőrség voltaképpen? Ők ugyálszik csak a fegyveres rendőri erőt értik alatta és aligha tudják, mert nem tanulták, vagy pedig elfelejtették, hogy a rendőrség feladata oly egyetemes jellegű közigazgatási funkció, mely a közéletnek, a közigazgatás összes ügyeinek körét érinti és áthatja. Ezért az egész újabbkori szakirodalomban nem találunk munkát, amely a rendőrséget, mint valamely külön közigazgatási ága-

zatot tárgyalná. Ellenben igenis úgy fogják fel a rendőrséget, hogy annak hivatása: a közigazgatási védelemre szoruló összes érdekeket mindennemű veszély, sértés, vagy károsítástól megóvni, bárhonnan származzanak is ezek.

Sőt szolgálhatunk még egy súlyos megjegyzéssel, amelyet, ha a t. cz. küldöttség tagjai meghallgatnak, lehetetlen, hogy saját cselekedtől meg ne döbbenjenek. Szól pedig ez úgy, hogy: minden ügynek, melynek gondozó közigazgatása van, van rendszete is, sőt, hogy az érdekek száma, köre, amelyeket a rendőrségnek védelmeznie kell, jóval meghaladja azt a tért, amelyet a közigazgatás a maga működésével betölt és így nagyon számos ügy van, mely a közigazgatásnak csupán rendőri szempontból képezi tárgyát.

Méltóztatnak tudni mit tesz ez? Sem többet, sem kevesebbet, mint hogy a városok, amely pillanatban sikerül államosítani a rendőrségüket, voltaképpen az autonómiájuk háromnegyed részéről lemondottak és ami csekély kis figyelmük számukra még fennmarad, abban is az eljövendő államrendőrfőnök ur gyámkodása alá fognak kerülni.

Csodálatos dolog, hogy ezek az urak nem okultak a főváros példáján. Nem látták saját szemükkel az elmúlt években, hogy egyik-másik hatalmi túltengésben szenvedő főkapitány hány-szor bosszantotta meg az ország első törvényhatóságának urait? Hogy huzalkodott az egész tanácsosal és törvényhatósági bizottsággal, sőt az igazat megvallva, hány-szor alázza meg őket? Ilyen tapasztalatokra várnak?

Pedig megfontolhatnák, hogy a főváros, legalább az utóbbi időig még anyagilag független volt, a vagyonát becsülik vagy 200 millió koronára és így a kormányra semmiképpen sem szorult rá, sőt az államosított rendőrséget felerészben ő fizette. És mégis meg merete vele cselekedni a főkapitány, hogy folytonosan belekötött és oly szuverén jogokat követelt magának, amelyek a törvény szerint meg nem illették. Követelte pedig az egész ország szemeláttára, a hatalmas fővárosi sajtó ellenőrzése mellett. Mit gondolnak a vidéki városok mai urai, hogy az ő rendőrfőnökeik lojálisabbak lesznek talán? Hiszen azokat kizárólag az állam fogja fizetni és azok tulkapásaival szemben legfeljebb egy-két erőtlén vidéki újság fogja fölemelni a szavát, ha ugyan merni fogja. Mert nagy ur ám egy olyan vidéki állami rendőrfőnök, kinek a keze jóval messzebb fog elérni, mint az autonómia uraié.

Mi a jövőt igen sötét színben látjuk. Hacsak maga a miniszter vissza nem utasítja a rettenetes tervet, Magyarország arra az utra jutott, hogy rendőrállammá váljék, városi törvényhatóságainak az autonómiáját pedig teljesen kisajátítsa az állam. Gróf Andrássy Gyulától azonban, aki új alkotmánybiztosítékok megszerzésével kezdte miniszterségének alkotásait, nem szabad föltételeznünk, hogy a jövőbe látó éles szemével föl ne ismerné azokat a veszedelmeket, melyeket rövidlátó emberek, kiket az anyagi áldozatok kimerítettek, az autonómia fölidézni akarnak. Ki nemzetét szereti s az autonómia értékéről oly világos fogalmakkal bír, mint a mai belügyminiszter, meg fogja találni a módját, miképpen segítse meg a városokat, anélkül, hogy könnyelműen odakinált jogaikat elfogadja tőlük.

Ugyanebbe a kategóriába tartozik a polgármesterek gyűlésének egyik korábbi egyhangu határozata, amely azt jelentette ki, hogy a városi főispáni állásokat el kell törölni, mert amit a főispánok végeznek, azt bátran rá lehet bízni a polgármesterre is.

Oly szépen hangzik ez a frázis, hogy szinte megtéveszti az embert. De nézzük csak, mi rejlik mögötte? Nem kevesebb, mint az a szerény óhajta, hogy a főispánság eltörlése után a polgármesterek váljanak a kormány bizalmi emberévé és e czéliből a polgármestert a város választása ugyan, de a kormány fölterjesztésére állásukban erősítse meg a király!

Mi azonban azt kérdezzük: mi marad akkor az autonómiából, ha a rendőrséget államosítják, a polgármesterből pedig államhivatalnokot, sőt méltóságot csinálnak? Mert az a megerősítés joga nem játék, a királyt senki sem kényszerítheti, hogy a neki nem tetsző polgármestert megerősítse az állásában s az akkor lemondani lesz kénytelen, vagyis az autonómia a maga emberét nem választhatja meg többé szabadon.

Szulejman pasa szökése.

Budapest, szeptember 17.

Mint már tegnap megírtuk, Szulejman pasa tábornok, a plevljei török kormányzó, tegnap Zágrába érkezett, miután katonái lázadása elől szöknie kellett. Egy újságíró tegnap felkereste Szulejman pasát, ki a következő érdekes kijelentéseket tette:

Ha ti tudnátok, hogy milyenek nálunk a viszonyok, akkor elszörnyűködnétek. Harmincz esztendő óta dolgozom becsületesen és szorgalmasan. Mindenki irányában atya és testvér módjára viselkedtem. Nem voltam zsarnok és az én kormányzásom alatt egyetlen keresztény embernek vére sem folyt. Ellenségeim ezt nem tudják nekem megbocsátani és árulónak neveznek. Plevljében a ti tábornokotoknál kerestem oltalmat, amelyet meg is adott nekem. Császári kocsit küldött értem és Draskovics tábornokkal kísértetett végig a szandzsákon. Osztrák-magyar ulánusok lovagoltak kocsim mellett. Minden egyes állomásnál ünnepiesen üdvözöltek, így Szerajevóban a tartományi kormány főnöke. Most Triesztbe megyek, onnan pedig Szalonikiba.

Arra a kérdésre, hogy milyenek most Plevljében a viszonyok, Szulejman pasa ezt felelte:

— Menj magad oda és győződj meg, de bízom Allahban, hogy jobb idők fognak következni. Sztambulba semmi szín alatt sem megyek el. (E szavaknál köny fojtotta el belső küzdelmét és érzését.) Egészen visszavonulok a közéletből.

Arra a kérdésre, hogy mi kényszerítette tulajdonképpen a szökésre, azt felelte a pasa, hogy az albánok, arnóták és az új-törökök kényszerítették rá; a szerbekkel mindig a legjobb viszonyban volt.

Szulejman pasa különben tegnap este a gyorsvonattal Triesztn át Szalonikiba utazott fiához, Ali pasához, aki ott dandárnoki ranggal a második török hadtestnél vezérkari főnöki állásban van. Szulejman pasának második fia Konstantinápolyban altábornagy és Kiamil pasa nagyvezérnek leányát bírja feleségül. A pasa ma reggel hetedfél órakor érkezett Triesztbe, csak egy szolgálója kísérte. A pályaudvarról mindenképp a török konzulátusra ment s onnan a Belevenszállóhoz hajtatott, ahol lakást bérelt. A délelőtti folyamán a török konzullal kisebb sétát tett s azután rövid időre meglátogatta a térparancsnokságot. Egy újságíró kérdésére, hogy mikor és hová utazik, azt felelte a pasa, hogy erre a kérdésre egyelőre nem felelhet.

A közös hadügyminisztériumban a Plevljéből érkezett jelentések alapján az esetről a következőket mondják:

Szulejman pasát az államtanács elnökévé nevezték ki s ezért hagyta el Plevljét. Mikor megvált állásától, amelyet évek hosszú során át a mi megszálló csapatainkkal a legjobb barátságban és egyetértésben töltött be, a mi csapataink részéről rendkívüli megtiszteltetésben részesítették. Egy díszszázad vonult fel a zenekarral Szulejman pasa lakása elé. Teljesen alaptalan az a hír, hogy a Belovárott állomásozó 16. gyalogezred parancsot kapott a Plevljébe való indulásra. Az egész 13. hadtest és vele a 16. gyalogezred is a magyarországi nagy hadgyakorlatokon van.

A Neue Freie Presse konstantinápolyi tudósítója felkereste a nagyvezért, aki a plevljei zendülésről azt mondta, hogy Szulejman pasa megtámadásáról és meneküléséről nem kapott hivatalos jelentést. Még tegnap este együtt volt a hadügyminiszterrel s ő sem tudott semmit az esetről, pedig neki feltétlenül hírt kellett volna kapnia. Azt hiszi, hogy nincs egyébről szó, mint a katonaságnak arról a régi vágyáról, hogy Szulejman pasát más parancsnokság élére helyezték el. Ha egy osztrák-magyar ezred masíroz Novibazárba, arról értesíteni kell a török kormányt, hogy a porta hasonló haderőt küldjön. Ilyen körülmények között az esetet helyi és személyes jellegűnek kell tekintenie s nincs semmi ok arra az aggodalomra, hogy a jó viszonyt meg fogja zavarni.

A plevljei eseményekről újabb jó forrásból a következő részleteket jelentik: Szulejman pasa Triesztn át Szalonikiba utazik, hogy meglátogassa fiát. A czáfolatok ellenére tény az, hogy a kormányzónak menekülnie kellett. Mikor Törökországnak kiírdették az alkotmányt, a novibazári szandzsákból az arnauta lakosság nagyon elkeseredett, mert az

arnauták mindig esküdt ellenségei voltak az alkotmányos kormányzásnak. Plevljében és környékén a török alkotmány kihirdetése után mindennaposak lettek a tüntetések különösen az osztrák-magyar helyőrség ellen, de Szulejman pasa ellen is, akit az arnauta nép austrofilnak tart. Jellemző, hogy két török zászlóaljparancsnok és Hairi bég török esendőségi parancsnok bujtogatta a török katonákat az osztrák-magyar helyőrség ellen s azt hirdette, hogy addig nem lesz nyugalom, amíg az osztrák-magyar megszálló csapatok nem takarodnak ki a szandzsákból. A tüntetés nem irányulhatott egyenesen az osztrák-magyar katonaság ellen s azért az arnauták Szulejman pasát választották czéltáblául, akiről elhíresztelték, hogy osztrák zsoldban áll és áruló.

Mikor Plevljében a szerb lakosság ünnepelte a török alkotmány kihirdetését, a törökök tömegesen a törvényszéki épület elé gyülekeztek, ahol Szulejman pasa tartózkodott és lármásan követelték, hogy mondjon le a kormányzóságról. A tüntetésben a török helyőrség tisztjei is résztvettek. Gróf Draskovics osztrák-magyar alkonzul azonnal jelentést tett a lázongásról Bécsbe és báró Aehrenthal külügyminiszter utasította Para szalonikii főkonzult, hogy lépjen érintkezésbe Hilmi pasa maczedóniai főfelügyelővel. Hilmi pasa Szalonikiben felszólította az ifjú-török bizottságot, hogy tegyen meg minden lehetőt a nyugalom helyreállítására. Az ifjú-török komité megbízottakat küldött Plevljébe. Hairi bég letartóztatták és Szulejman pasa pozíciója ismét megerősödött, de Szulejman nem érezte magát biztonságban, sőt életét is féltette s jobbnak látta, ha menekül.

A jogi képzettség nivójának süllyedése.

Budapest, szeptember 17.

Dicséretre méltó dolog, hogy kerülközött jogtudósaink között egy, aki az Egyetértés egyik, a közel napokban megjelent számában szóváltette mai jogi oktatásunk tarthatatlan voltát, s annak égetően sürgős reformálására czálta mintegy felhívta az intéző körök figyelmét.

E felhívás nem lesz csak a pusztába kiáltott szó, mert lehetetlen tétlen közönnyel szemel hunyni a mai jogi oktatás ama ferde kinövéséi előtt, amelyeknek talajából virágnak a jogi szemináriumok, s amelyeknek következménye a jogi képzettség nivójának süllyedése.

Mert mi czélt is szolgálnak a jogi szemináriumok, vagy mint jogászaink igen találóan nevezni szokták: jogi „szanatóriumok”? Nem mást, mint azt, hogy bepaukoltatják a szigorlatokra és ügyvédi vizgára a szemináriumokban készülöket azokra a találós kérdésekre, amelyeken maguk a vizsgai cenzorok is törték tudós fejüket, s amely találós kérdések megoldása nélkül a jelölt vizsgájának sikere veszve van.

Ugyanis a jogi szemináriumok letéteményesei a vizsgai cenzorok által feladni szokott találós kérdésekbe öntött tudománynak és bölcseségnek, mert a jogi szemináriumok létesítői úgy találták, hogy az nem kimeríthetetlen, hanem hosszabb vagy rövidebb időn át a vizgákon eszközölt feljegyzéssel az egész bölcseségnek könnyű birtokába jutni és az így megszerzett „nagy kincset” jó pénzért árusítani.

Természetes aztán, hogy a jogi oktatás mai abszurd rendszere mellett a jogászfizetés nagyobb, s különösen anyagilag tehetősebb része fel is keresi, mert a mai vizsgarendszer mellett kénytelen is felkeresni e sikert biztosító intézményeket, amelyeknek segítségével kevés fáradsággal s felette rövid idő alatt megszerezhető az a diploma, amelyhez hosszú időn át folytatott lelkiismeretes és fáradságos munka után jutnak, vagy még így sem tudnak jutni azok, akiknek nincs módjukban a jogi szemináriumok magas tandíját lefizetni, amely „áldásos intézményekben” van fektetve a vizsgai cenzorok tudománya.

Igy történik aztán, hogy igen sokan és leginkább azok, akiket nem észbeli, hanem anyagi tehetséggel áldott meg az ég, bámulatos rövid idő alatt teszik le a szigorlatokat, az ügyvédi vizsgát anélkül, hogy könyvet, törvényt csak láttak volna is.

És vajjon mit tud az ilyen módon kvalifikációhoz jutott ifju, aki nem rendszeresen, nem tankönyveket, nem törvényt tanult, hanem csak iskolás-gyermek módjára beszajkózta a vizsgai cenzorok egész bölcsességét elnyelő, vizgákon a jogi szemináriumok élelmes alapítói által összegyűjtött kérdés-feleleteket!

No lát, aki így jutott ügyvédi diplomához, jó pénzért könnyű szerrel megvásárolva a jogi szemináriumokban a cenzorok bölcsességét — az csak a diploma megszerzése után „klienseinek drága bőrén” tanul!

Ide jutottak az ügyvédi vizsgai cenzorok a „nivó” emelésével. Tessék csak ezt jól meggondolni!

A cenzor persze hüledezik, mikor hallja, hogy a jelölt csodálatraméltóan megfelelt a feltett találós kérdésre, amelyen pedig ő annyit gondolkodott s azt hiszi magában, hogy az ilyen jelölt lumen, aki éppugy, mint ő megérdemelte, szintén megérdemli a diplomát. De azt persze nem tudja, hogy a mai vizsgarendszer mellett az ő bölcsességét áruló jogi „szanatóriumokban” bepaukolt és így nagyon hitvány tudású emberek leginkább azok, akik legjobban megfelelnek az ő találós kérdéseire s akiknek legbiztosabban megadják a mai ügyvédi vizsgán, nemkülönben a szigorlatok eredményeként a diplomát, amelytől az a jelölt, aki a vizgára saját erejéből hosszú időn át tanult s így alapjában nagyobb tudású, — bukik. Persze, aki lelkiismeretesen 6—10 hónapon át, sokszor tovább is otthon, saját erejéből készült az ügyvédi vizgára, az nem ismeri a találós kérdéseket, amelyeket a szemináriumokban 2—3 hónap alatt agyonemésztettek!

Nem az ügyvédi vizsgánál és a fentiekből kitünőleg a legtöbbször alaptalan buktatásokkal, hanem a jogi képzés kezdetén kell a nivó emeléséhez hozzájárni. Igen, az akadémiákon, az egyetemeken! Itt létesítendő reformokkal kell lehetetlenné tenni azt az uzust, hogy azok, akiknek tehetségük, ambíciójuk semmiéle pályához nincs, a jogi pályára, mint azilumra önzönöljenek. Itt a baj gyökere, amely azonnal orvoslást kíván.

Akadémiákon, egyetemeken egyöntetűen a tanárok legszigorubb kötelességévé kell tenni, hogy ellenőrizzék a kötelező leczelátogatást s a mulasztáshoz a hallgatókat megfelelően sújtó következményeket kell fűzni s ekként lehetetlenné tenni, hogy a más helyen tartózkodók s különböző hivatalokat viselő emberek is hivatalukkal párhuzamosan „czimzetes joghallgatók” lehessenek anélkül, hogy jogot hallgatnának.

S nem a professzorok kényelmét kell keresni, hanem a legnagyobb szigorral minden joghallgatóra egyaránt minden semesterben kötelezővé kell tenni a párbeszédi vizgákat s már a párbeszédi vizgákon teljes szigorúsággal mérlegelni a hallgatók tudását és kell megakadályozni azt, hogy a nehéz jogi pályát választó tehetségnélküli ifjak alapvizsgára, vagy az alapvizsgán azt, hogy magasabb jogi vizgára bocsátassanak és így módot kell nyújtani arra, hogy a jogi pályára nem alkalmasak idejekorán más pályára menjenek.

Mert valóban abszurdum az, hogy ma az egyetemről távol el lehet végezni a négyéves jogi tanfolyamot és anélkül, hogy tanulni, vizsgázni kellene. Az a két alapvizsga, amelyet az I. és II. év végén kell és az egyetemről távol is lehet tenni, édes kevés. Ez semmi.

Ezért tódul aztán boldog-boldogtalan a jogi pályára, mert hiszen ennek négyéves tanfolyamát a mai ürhetetlen és neveltséges rendszer mellett nagyon könnyű elvégezni.

Miért nem tódulnak annyian a többi magasabb pályára, mint a jogira? Azért, mert azoknak 4—5 éves tanfolyamán előadásokat hallgatni, tanulni és vizsgázni kell.

Itt kell tehát reformokat létesíteni, a kezdet kezdetén, itt kell megrostálni az embereket, akik nem odaválók. Így lehet csak emelni azt a nivót, amelyet az ügyvédi vizsgai cenzorok vizsgai rendszere mellett szükségessé vált jogi szemináriumok oly kiszámíthatatlan mértékben aláüllyesztettek. Az ügyvédi vizsga pedig maradjon meg mindenkor a szó legszorosabb értelmében vett gyakorlati vizsgának s ne

legyen az a találós kérdések kintornája, amely ifjainkat ez idő szerint a tudást, a tudományt neveltségessé tevő jogi szemináriumokba szorítja.

Az orvos büne.

— Dr. Bolgár Ödönt letartóztatták. —

Budapest, szeptember 17.

Pár nappal ezelőtt megirtuk, hogy egy bünos orvos lelkiismeretlen elvetemültsége milyen tragikus pusztulásba vitte egy gyönyörű szép asszony életét. Az áldozat, Budapest volt legszebb asszonya: Szluha Pál huszárszázados elvált felesége, született beéri Balogh Erzsébet, Balogh Gyula szilashalászi volt földbírtokos leánya. A fiatal asszony évekként még boldogan élt az urával, de amikor az első gyermeke megszületett, összekülönböztek. — Csaknem válás lett a czivódás vége, de a szülők kibékítették akkor a hitvestársakat. Az első gyermeket nemsokára követte a második, kevéssel azután pedig Szluháné megint összeveszett a férjével s el is hagyta. Mint elvált asszony vidáman élt itt a fővárosban, egy ismert mágnás fényes támogatásban részesítette.

A szép asszonynak vérében volt az örökös szórakozás és a tetszenivágyás. Végtelenül megdöbönt tehát, amidőn észrevette, hogy a mágnással való viszonyának gyümölcse is jelentkezik. Irtóztott attól, hogy néhány hónapra visszavonuljon a nyilvánosságtól és azután gyermeket ringasson a karján. Házasságából született gyermekeit is volt férjének rokonai gondozták.

A szép asszony nem volt anyának való s ezt ő maga is tudta, mert többször megette, hogy viszonyainak gyümölcset mesterséges uton tüntette el. Ugy gondolta tehát, hogy ez most is menni fog minden komolyabb baj nélkül. Felkereste tehát régi orvosát, dr. Bolgár (Reich) Ödönt, aki a Thököly-ut 19. számú házban lakik és orvosi tanácsot kért tőle. Az orvos, akinek — úgy látszik — kiterjedt prakszisa lehet az ilyen ügyekben, megvizsgálta az asszonyt s miután megállapította, hogy a „baj” már meglehetősen előrehaladott stádiumban van, kijelentette, hogy csak operációval segíthet. Az operációt dr. Bolgár végre is hajtotta, de ezuttal — nem sikerült. Az asszony a műtét után heves fájdalmakat érzett, gyakran elájult és vért hányt. A mágnás, aki aggódva vette észre ezt a szerencsétlen fejleményt, mindenképpen meg akarta menteni a barátját. Sürgönyözött egy londoni orvostanárnak, hogy azonnal jöjjön s egyuttal hozatott Párisból egy tudós asszonyt is, hogy a londoni tanárnak segítkezzen. A tanár megérkezett, de már későn; nem segíthetett az asszonyon, aki szombaton elvérzett.

A halottkémi vizsgálat alkalmával lebbent fel a fátyol erről a büntényről, amely az asszony s a szive alatt hordott gyermeke életét kioltotta. Dr. Göbel József tisztiorvos megvizsgálta a holttestet s megállapította, hogy a halálózást mesterségesen előidézett elvetelés okozta. A Vörösmarty-utca 42. számú ház lakói a tisztiorvos kérdésére elmondták, hogy a szerencsétlen asszonyt dr. Bolgár Ödön kezelte. Dr. Göbel hivatalos jelentést készített a büntény-szerűen jelentkező halálózásról s betérjesztette a rendőrséghez, amely az ügyesség intézkedéseire megindította a vizsgálatot Bolgár Ödön orvos ellen.

A holttest még a halálózás napján a törvénytörvényszéki orvostani intézetbe került, ahol vasárnap délután felboncolták. A boncolás teljesen igazolta a tisztiorvos véleményét s ezen az alapon Korody M. Béla rendőrfogalmazó, akit a vizsgálat vezetésével bíztak meg, beidézte a rendőrségre Bolgár Ödön orvost. Az orvos, aki vagyonos ember és régóta folytat orvosi gyakorlatot a fővárosban, cleinte tagadni próbált és kibuvókat keresett, hogy a törvényes felelősség következményei alól meneküljön. Azt mondotta, hogy a szerencsétlen asszonyt ő csak vérzések ellen kezelte, és sejtelve sem volt róla, hogy az asszony anyaságnak néz elébe. A rendőrség kihallgatta azonban az ügyben beavatott tanukat is, főleg pedig a halott édesanyját, özvegy Balogh Gyulánét, aki eskü alatt vallotta, őt a szemébe is mondotta dr. Bolgárnak,

hogy leánya halálos ágyán őt nevezte meg gyilkosául.

Ezeknek a súlyos vallomásoknak alapján ma délelőtt ismét beidézték dr. Bolgárt a rendőrségre, ahol Korody M. Béla rendőrfogalmazó kihallgatása után letartóztatták.

Dr. Bolgárt valóságossággal összemorzsolta a letartóztatás. Reszkető térdekkel, fakósárga arccal követte a rendőröket, akik czellájába levezették s amikor a börtön ajtaja bezárult mögötte, görcsös zokogással vetette magát a kemény szalmaágyra.

Dr. Bolgár vagyonos ember, aki azonban vagyonát nem nagyon tisztességes uton szerezte. Kiderült ugyanis most a vizsgálat alatt, hogy pár évvel ezelőtt már uzoráskodás miatt büntetve volt. A bünos orvost holnap átkísérik az ügyészséghez, a rendőri nyomozat azonban tovább folyik annak megállapítására, hogy hány hasonló büntényt követett el orvosi praxisa alatt.

Takács Mihály jubileuma.

— Ünneplés az Operában. —

Budapest, szeptember 17.

Ma este nyitlak meg újra Operaházunk kapul. De nem a megnyitás ténye adta meg az este nek igazi jelentőségét, hanem Takács Mihály jubileuma. Enélkül aligha gyűlt volna egybe oly nagyszámú előkelő közönség, amilyen a nézőtér ma megtöltötte. Elmondhatjuk tehát, hogy a mai est tulajdonképpen a Takács Mihály estje volt. A jubiláló művész ünneplése még az előadás előtt kezdődött. Este hat órakor gyülekezett a színpadon az Operaház egész személyzete. A mai előadás szereplői jellemzően, a többiek utcai öltözetben. Amikor mindnyájan együtt voltak, megjelent a jubiláló, Brankovics György jelmezében. Hatalmas tus és percekig tartó lelkes éljenzés fogadta, amelynek lecsillapultával Mészáros Imre igazgató mindenekelőtt felolvasta gróf Apponyi Albert közoktatásügyi miniszternek a jubiláló művészhez intézett, nagyon meleghangú levelét, amely eként szól:

„Öszinte örömmel értesültem róla, hogy ön negyedszázados működésének ünnepeit üli. Örömmel növeli az, hogy ön, akinek működése m. kir. Operaházunk történetével annak alapításától kezdve összeforrott, ez az évforduló nagy művészetének ragyogó teljességében és épségében találja. Örömmel köszöntöm ön ezen az ünnepen, amely nemcsak önnek, de a m. kir. Operaháznak és az egész közönségnek is ünnepe és szívből kívánom, hogy az isten ön és az ön páratlan művészetét mindnyájunk gyönyörűségére még sokáig megtartsa.”

A levél felolvasása után az igazgató tartalmas beszéd kapcsán hatalmas babékoszort nyújtott át a művésznek. Azután Várad Sándor az Operaház személyzetének képviselőjében, méltatván a művész kiváló érdemeit, átadta a művészek ezüst koszoruját. Noséda Károly karigazgató az énekar nevében üdvözölte Takácsot, Pótz Márkus színpadmester a munkások ajándékát: a művészt a „Csavargó” ezimszerepében ábrázoló szobrot nyújtott át. Faludi Károly a Filharmóniai Társaság koszoruját hozta el. Tóth Imre a Nemzeti Színház igazgatóságának, Gyenes László a Nemzeti Színház személyzetének, Tapolezai Dezső a Vígyszínház igazgatóságának, személyzetének és a Fészek Klubnak, Vidor Dezső az Országos Színészegyesületnek koszoruit adták át. Számos más pályatársnak és tisztelőnek koszoruját, virágokrétaját és értékes különféle ajándéktárgyát a művésznek ez alkalomból gondosan diszitett öltözőjében rakták halomra. A művész hatalmas szavakban meghatóttan fejezte ki köszönetét a lelkes ünneplésért.

Ezután megkezdődött az előadás, amely tulajdonképpen csak az ünneplés folytatása volt. Amint Takács kilépett a színpadra, a nézőtérben falrengető tapsvihár tört ki, amely legalább öt perczre megakasztotta az előadás folytatását. És a lelkes ováció megismétlődött minden felvonás után, különösen pedig a harmadik felvonás végeztével öltözökötlan arányokat. Nők és férfiak a földszinten és a páholyokban felálltak, tapsoltak, éljenztek, kenedéket és kalapokat lobogtattak. Takács először a füg-

göny előtt jelent meg, de azután szétnyitl a függöny és a művész a színpadon felhalmozott koszoruk között állva, szemlátomást meghatva intett köszönetet a páratlanul lelkes ünneplésért, amelyben őt a közönség részesítette.

Magáról az előadásról, amelyet Szikla karnagy vezényelt, nem sok mondani valónk van. Takács Mihály, akinek Brankovics tudvalevőleg régi fényes szerepe, ezuttal is remekelt. A harmadik felvonásban, a fiaival való borzalmasan megható jelenetben alig maradt a nézőtérben szem szárazon. A többi szereplők közül Kaczér Margit, Berts Mimi, Payer Margit és Arányi az előadás sikerének kiválóbb tényezői.

Amint minden valamire való operának nyitánya szokott lenni, úgy az is magától értetődik, hogy egy jeles operaénekes jubileumát is ouverture-rel vezeték be. Takács Mihály barátai, a művész ma esti ünnepléséhez kedélyes nyitányt rendeztek egy Andrassy-uti kávéházban. Az izlésesen dekorált helyiség jobboldali szárnyában patkóalakú, dusan megterített asztal várakozott a meghívott vendégseregére. Az óriási falitükörön rózsafüzér vonult végig és az óra alatt hatalmas tábla diszelgett, ezzel a felirással:

Éljen Takács Mihály!

1883—1908

szeptember.

Az ünnepeket ezenkívül hatalmas babérra várta, széles nemzeti színi szalaggal, amelyen a művészek több mint ötven tisztelője szerepelt. A 9 óra után megérkezett Takács Mihályt dörgő éljenzéssel fogadták, Gál Andor kávésnak Boriska leánykája pedig kedves kis üdvözlés kíséretében csokrot nyújtott át a jubilálósnak. Az asztalfőn Takács köré csoportosultak: Mészáros igazgató, Alszegehy főrendező, Chmilovszky gazdasági főnök, Kerner karnagy, Márkus Dezső és Szikla Adolf karmesterek, Noséda karigazgató, Keller műszaki tanácsos, Lichtenberg Emil, Vidor Dezső titkár, továbbá a művész pályatársai: Várad Sándor, Mihályi Erdős, Hegedüs, Guerra balletmester, aztán Maleczky Vilmos, Polonyi Elemér zongoraművész, Földessy Arnold gondokaművész, az Opera zenekarának és énekarának számos tagja és a saját képviselői. A sikerült reggeli kedélyes hangulatban folyt le. Medek Rajmond pedig több fényképfelvétellel örökítette meg a kedves bohém-képet. A reggeli alatt érkezett meg Nagyányáról Takács édesatyja, egy 83 éves, szelid arcu, barátságos öreg ur, akit a szintén megérkezett idősebb fiával együtt meleg szeretettel vett körül a társaság.

TÁVIRATOK.

Halkötelezettség Algeriában.

Páris, szeptember 17. Oranból jelentik a Petit Parisien-nek, hogy egy tlemcseni előkelő muzulmán tanár állítása szerint a benszülöttek csak az esetben teljesítenének katonai szolgálatot, ha bizostitánák őket, hogy szolgálatuk teljesítése után a franczia polgárok összes jogait, így a választói jogot is, gyakorolhatják.

Közgazdasági táviratok.

	Newyork.	szept. 17.	szept. 16.
Buza	locobuza	107	109
	szeptemberre	107 ¹ / ₈	110 ¹ / ₈
	decemberre	107 ¹ / ₈	109 ¹ / ₈
Tengeri	szeptemberre	88	88
	decemberre	79 ¹ / ₈	79 ¹ / ₈
Csikagó.			
Buza	szeptemberre	89 ¹ / ₈	101 ¹ / ₈
	decemberre	99 ¹ / ₈	101 ¹ / ₈
Tengeri	szeptemberre	80 ¹ / ₄	79

New-York, szept. 17. Gyapot New-Yorkban helyben 9.40 (9.40 tegnap), gyapot októberre 9.50 (9.40), gyapot decemberre 8.91 (8.89), gyapot New-Orleansban helyb. 8.74 (8.69), petroleum stand withe New-Yorkban 9¹/₈ (9¹/₈), petroleum Stand white Filadelfiában 8.50 (8.50), petroleum Refined in Cases 8.45 (8.45) petroleum Credit Balances at Oil City 10.90 (10.90).

Csikagó, szeptember 17. (Zárlat.) Zsir szeptem. 9.95 (tegn. 10.12), zsir októberre 10.00 (tegnap 10.15), szalonna short clear, 9.87 (tegnap 9.87), scrtéshus októberre 15.02 (tegnap 15.20)

Az olvasóhoz.

Szeptember 15-ével új előfizetést nyitottunk, az „Egyetértés“-re, a legrégebb s legtekintélyesebb magyar függetlenségi napilapra.

Az „Egyetértés“ úgy politikai állásfoglalásában, mint társadalmi, közgazdasági, művészeti és irodalmi szerepében hiú marad eddigi nagy múltjához, amely a magyar olvasóközönség előtt oly kedvelté, politikai és társadalmi életünkben pedig mindenkor döntő fontosságú tényezővé tette.

Az a függetlenségi politika, amely e lapot nagy hagyományához híven, eddig irányítottá, ezentúl is mindenben vezérelve lesz. A független, önálló nemzeti állam kiépítése, a magyarság állami erejének és mindenben parancsoló uralkodásának érvényesülése, ez az a cél, amelyért az „Egyetértés“ ezentúl is törhetetlenül és megújuló intenzivitással küzdeni fog.

Olvasóink ragaszkodása és szeretete egyedül erősségünk, amely ebben a nehéz feladatunkban megsegít. Viszonzásul a legváltozatosabb és a legmegbízhatóbban megszerkesztett nagy magyar napilapot adjuk, amely úgy irányelveinek szigorú betartásával, mint a napi események részletes és pontos feltárásával ezentúl is a vezető helyen fog állani.

Olvasóink az „Egyetértés Vasárnapja“ című, gyönyörűen kiállított mellékletet is megkapják vasárnaponként. Nyolcz oldalas, számos reprodukcióval tarkított mellékletünkön előfizetőink megtalálják a hét érdekességeit, a külföldi és belföldi nevezetes eseményeit. Kapnak ezenkívül elbeszéléseket, karczolatokat, színházi történeteket.

A magyar közönségnek az „Egyetértés“ a legkedveltebb lapja, ezt a szeretetet ezentúl csak fokozottabb munkássággal fogja kiérdemelni.

Az Egyetértés előfizetési ára:

Egy hónapra . . .	2 kor. 40 fill.
Negyedévre . . .	7 kor. — fill.
Félévre	14 kor. — fill.
Égész évre	28 kor. — fill.

Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek előfizetése lejárt, szíveskedjenek az előfizetés megújításáról idejekorán gondoskodni, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne álljon be.

UJDONSÁGOK.

NAPIREND. Naptár. Péntek, szeptember 18. — Róm. kat.: József. — Prot.: Titusz. — Görög-ország: szept. 5. Zakariás. — Zsidó: Elul 22. — A nap két reggel 5 óra 4 perczkor, nyugszik este 6 óra 8 perczkor. — A hold két éjjel 11 óra 11 perczkor, nyugszik d. u. 3 óra 30 perczkor.

A miniszterek nem fogadnak.

Egyházművészeti kiállítás a Műcsarnokban nyitva. Belépődíj 40 fill. — Nyári kiállítás nyitva a Könyves Kálmán művészeti szalonjában Nagymező-utca 27. Belépődíj nincs. — Az Uránia Kigyó-téri szalonja nyitva. Belépődíj 20 fillér. — A Nemzeti Múzeum régiségára nyitva. — A Szépművészeti Múzeum nyitva. — A Mezőgazdasági Múzeum nyitva. — A Néprajzi Múzeum nyitva. — A Fővárosi Múzeum nyitva. — Az Iparművészeti Múzeum zárva. — A Történelmi Képcsarnok nyitva. — A földtani intézet muzeuma zárva. — A Közlekedési Múzeum nyitva. — A Széchenyi-Múzeum zárva. — Az aquincumi múzeum nyitva egész nap. — A Technológiai Iparmúzeum nyitva. — A Ráth György Múzeum (Városligeti fasor 10.) zárva. — Az Erzsébet-Múzeum zárva. — Az orsz. levéltár oklevélkiállítás nyitva. — A nyilvános könyvtárak nyitva. — A múzeumok, képtárak, kiállítások és nyilvános könyvtárak rendszerint délelőtt 9 órától vannak nyitva.

— A szerb király és az európai udvarok. Régi vágya Péter szerb királynak, hogy látogatást tessen az európai udvaroknál. Nevezetesen azt óhajtja melegen, hogy királyunkat és az orosz czárt meglátogathassa. Azonban úgy a mi királyunk, mint pedig az orosz czár érthető okokból huzódottak a szerb király fogadásától.

Most azonban, ugylátszik, megváltozott a hangulat. Belgrádból érkezett táviratok közlik, hogy Milovánovics külügyminiszternek, aki Karlsbadban Isvolskival, Bécsben pedig Aehrenthal báróval tárgyalt Péter király látogatásai érdekében, állítólag sikerült erre nézve kedvező ígéretek nyernie, úgy, hogy Péter király nemsokára látogatást fog tenni a bécsi és pétervári udvarnál.

— Szerényi államtitkár hivatása. Mint illetékes helyről értesülünk, Szerényi József kereskedelmi államtitkár holnap indul vissza külföldi útjáról. E hó 19-én érkezik Triesztbe s ott megtekint néhány nagyobb ipartelepét és aznap este ül a Fiuméba induló hajóra. Fiumében egy napot tartózkodik az államtitkár és 22-én érkezik Budapestre. 23-án reggel pedig átveszi hivatalát. Az államtitkár, aki családjával, Ary Pál osztálytanácsos és Fodor titkár kíséretében utazott, igen jól érzi magát, teljesen elvesztette kínzó katarhusát s felírissülve készül a munkára.

— Kitiintetés. A Société Lorraine Dietrich automobilgyár magyarországi vezérképviselőjét, Reimann Gyulát nagy kitiintetés érte, amennyiben a francia kormány a közlekedésügy terén szerzett érdemeiért a „Mérite Agricole“ lovag-keresztjével tüntette ki.

— Gróf Széchenyi László balesete a hadgyakorlaton. Gróf Széchenyi Lászlót, aki két nap óta nevének, Vanderbillt Gladysnek társaságában a hadgyakorlati területen időzik, ma automobil-baleset érte. Egy utkeresztzésnél automobilját, amelyen ő és neje ültek, visszafelé akarta hajtani, de oly hevesen ütdött egy hidoszlopnak, hogy a jármű erősen megsérült. A bennülők erős rázkódást szenvedtek és csaknem kiestek a kocsiból. Szerencsének mondható, hogy sérülés nélkül szabadultak meg a veszedelemből. Gróf Széchenyi a baleset következtében kénytelen volt délután lovon menni a hadgyakorlati területre, míg neje otthon maradt.

— Báró Hornig kitiintetése. A hivatalos lap mai száma közli azt a királyi kéziratot, amelyvel a király báró Hornig Károly veszprémi püspöknek a Lipót-rend nagykeresztjét adományozta. A királyi kézirat így szól:

Kedves gróf Zichy!

Báró Hornig Károly belső titkos tanácsosom, veszprémi püspöknek Lipót-rendem nagykeresztjét díjmentesen adományozom. Kelt Budapesten, 1908. évi szeptember 15-én. Ferencz József s. k., gróf Zichy Aladár s. k.

— Everwijn osztályfőnök Budapesten. Dr. Everwijn, a németalföldi földmívelés-, ipar- és kereskedelmi minisztérium kereskedelmi osztályfőnöke Budapestre érkezett gazdasági irányú intézkedéseink és viszonyaink tanulmányozása céljából. A holland osztályfőnök ma meglátogatta a Kereskedelmi Múzeum hivatalos helyiségeit. A Kereskedelmi Múzeumból az osztályfőnök Szűry miniszteri tanácsos vezetésével a városligeti Mezőgazdasági Múzeumba hajtatott, hol Paikert Alajos muzeumi igazgató vezette végig a mezőgazdasági tárlaton, melynek kiállításairól részletes magyarázattal szolgált. Az előkelő vendég tiszteletére este a Pannónia-szálló különtermében ebéd volt.

— Magyar tudósok Bécsben. Az osztrák fővárosban a közelben tartják meg a nemzetközi csillagászati konferenciát. A konferencián a magyar tudósok közül résztvesz Kövesligethi Radó, aki a tudományegyetemet és Bodola Lajos, aki a Józsefműegyetemet képviseli.

— Sven Hedín Berlinben. Egy berlini könyvma-
tos lap tudósító közli, hogy Sven Hedín egy hónap múlva Berlinbe megy és a német földrajzi társaság meghívására felolvasásokat fog tartani a dalai láma országáról.

— Koburg Lujzáról. Most napok után, hogy a hír szárnyra kelt, dementálják Koburg Lujza hercegnőnek Aachenből való kitiltásának hírét. Most azt jelentik Brüsszelből, hogy a hercegnő a német császárnak levelet írt, amelyben kérte, hogy Aachenben való tartózkodását engedje meg s a császár erre válaszá kiildött neki, amelyben teljesen tetszésére bízta, hogy olyan német városban lakjék, amelyben jól érzi magát, sőt kifejezte azt a kívánságát is, hogy a hercegnőt Aachenben meglátogassa.

— Albániai püspökök Ferencz József királyhoz. Skutariból táviratozzák, hogy Guerini ottani érsek az albániai katolikus papság képviselőjében nemrég hódoló feliratot intézett Ferencz Józsefhez, a császárbübeum alkalmából kifolyólag. A püspökség, a klérus és a katolikus alpnok — mondja a felirat — mélyen átérzik, hogy mennyit köszönhetnek a katolikus kultusz védelme, az albániai papság és a missziók nagylelkű felsegélyezése tekintetében Ferencz József jogarának. Élénk hálával emlékeznek meg számos jótéteményéről, különösen arról, amelyben három évvel ezelőtt a földrengés és árvíz alkalmával Albániát részesítette és a klérus számára engedélyezett évenkénti szubvenzióról, ugyszintén a jubileum alkalmából kifolyólag Skutariban létesítendő fiúarvaház alapításáról. Az albániai püspökség, a lelkesi kar és a katolikus hívők kérik az Istent, hogy az osztrák-magyar monarchia fellődése érdekében, népe boldogulására sokáig éltesse a császárt. A feliratot a következők írták alá: Guerini Pasquale skutarii érsek, Medio Lazzaro koadjutor, Marconi Nicola pulatii püspök, Deda Leonardo alessoi püspök, Sereggi Giacomo sappa püspök és a katolikus papság köréből számosan. Ez a felirat annál érdekesebb, mert valamennyi aláírója — olasz és így valószínűleg tüntetésszámba megy az albániai olasz propaganda ellen.

— Harmincz millió jótékony- és művészeti célra. A nemrég Brüsszelben elhunyt Sámson Albert milliomos harmincz millió márkára becsült vagyonát művészeti és jótékony célokra hagyta. A berlini akadémia állítólag két milliót és a müncheni akadémia félmilliót fog kapni. Sámson kicsi, de remekül berendezett palotájában meglehetősen visszavonultan élt és csakis a művészetekkel foglalkozott. Az elhunyt milliomost jótékonyága miatt mindenütt kedvelték és szerették.

— Fél százados tanári jubileum. Trautsh Károly, a Nemzeti Zenede régi érdemes tanára, ez évben éri meg tanári működésének fél százados évfordulóját. A Nemzeti Zenede igazgatósága és tanári kara az ötvenedik évforduló alkalmából nagyszabású ünnepséget rendez a jubiláns tiszteletére.

— A Falk-család köszönete. Fölkérték a következő sorok közlésére: „Nem lévén képesek mindazon részvétnyilatkozatokat, melyeket édesatyánk, Falk Miksa elhunyt alkalmából az ország minden részéből és a társadalom minden rétegéből vettünk, egyenként megköszönni, fogadják mindazok, kik nagy vesztességünk fölötti bánatunkat ily módon enyhíteni iparkodtak, ez uton legmelegebb köszönetünket. Budapest, 1908. szeptember 17. Néhai Falk Miksa családja.

— Bombamerénylet Guatemala elnöke ellen. San-Salvadorban, így jelenti ezt egy onnan Londonon át érkezett távirat, bombamerényletet követtek el Guatemala elnöke ellen. A bombamerényletek egészen új módjáról és fajtájáról van szó, amely eddig a merényletek történetében nem fordult elő. A merénylő pokolgépet kötött össze a telefonvezetékekkel és mikor Cabrera elnök a telefonhallgató kagylót füléhez emelte, a bomba felrobbant és az elnököt a falhoz vágta. Cabrera több súlyos sebet szenvedett, de állapota nem életveszélyes. Öt gyanus san-salvadori munkáskülsejű embert letartóztattak s hamarosan rájuk bizonyult a merénylet. Valamennyiüket halálra ítélték és tegnap kellett volna a kivégzésnek megtörténni, azonban a súlyosan sebesült elnök büntetésüket számkivetésre változtatta. Newyorból érkezett kábeljelentések szerint Cabrera elnök csak nagy sokára nyerte vissza eszméletét. Belső sérülései nincsenek. Az öt merénylőnek az elnök az utolsó pillanatban megkegyelmezett, mikor már föbe akarták őket löni.

— Lázongó tengerészek. A „Trehonart tengeri nagy“ nevű francia parti cirkáló legénysége a bresti kikötőben fellázadt, mert nem engedték meg neki a partraszállást. Végül teljesítették a tengerészkatonák kívánságát. A városban azután ezek bosszantó jeleneteket rögtönöztek és antimilitarista kiállításokat, valamint a tengerésztsztek elleni szidalmazásokat hallattak.

— Caruso költözökődik. Caruso pénzzé tette mindenét és Londonba költözökődik át, hogy új otthonát alapíthassa.

— A Lasker—Tarrasch mérkőzés. Münchenből jelentti tudósítónk: A régi városháza nagy tanácskozó termében rengeteg közönség gyűlt össze a világbajnok-verseny mai tizenkettedik fordulójára, amelyet tegnap a negyvenötödik húzás után félbeszakítottak. Érdekes végjátékra volt kilátás s ezuttal a közönség nem is csalódott. Lasker, aki a játszma első fázisában egy gyalogost veszített, a végjátékban kedvező királyállásánál fogva még számot tarthatott a nyeresre, hogy ha ugyanis sikerül neki a királylyal f3-ig előrenyomulnia és az ellenséges királyt bástyájának segítségével a második vonal átugrásától visszatartania, akkor a játék kimenetele nagyon is kétséges lett volna. De Tarrasch minden eshetőséget gondosan mérlegelt és mai játékvezetése igazán klasszikusan szép volt. Ellenfelének minden menekülési kísérletét lehetetlenné tette s végül kiereszolta a bástyacserét, mivel a játszma sorsa is eldőlt. A fehér futár erősebbnek bizonyult a fekete huszárnál és Lasker a hatvanegyedik lépés után feladta a küzdelmet. Így hát Tarrasch kivívta a harmadik győzelmet s bebizonyította, hogy még mindig erős ellenfél, aki nagyon meglepetést okozhat a világbajnoknak a diadalt. A verseny ma így áll: Lasker 6, Tarrasch 3, remis 3. A tizenharmadik játszma, amelyben Lasker fehér, holnap kerül a sor.

— Hány milliót sikkasztott Alberti? A becsületéből teljesen kivetkőzött Alberti, volt dán igazságügyminiszter óriási aranyu sikkasztásairól újabbak is csinos dolgok jöttek napvilágra. Hogy sok milliót tulajdonított el, azt eddig is tudták. De most már megállapíthatják a sikkasztott összeg nagyságát is. Alberti a vizsgálat adatai szerint nem kevesebb, mint tizen-négy milliót sikkasztott. A banknál annál könnyebben vezethette be a könyvekbe a hamis tételeket, mert az összes könyvek és számlák revízióját maga végezte. Alberti magánlakásának a pompás berendezéseiből semmit sem lehetett a csődtömegbe bevinni, mert Alberti ezeket a drágaságokat már rég feleségére iratta.

— Parsevai léghajójának balesete. Parsevai léghajójának balesetéről gróf Zeppelin a Berliner Tageblatt kérdésére távirattal válaszol, amely így hangzik:

— Nagyon sajnálom Parsevai léghajójának balesetét, mert azt tartom, hogy a merev léghajó rendszerének az ő léghajója eddig a legsikerültebb és felette értékes alkotása. A nem merev rendszerről már gyakrabban kifejtettem véleményemet s nem akarok ismétlésekbe bocsátkozni. Azt hiszem, hogy bizonyos határok között ez a rendszer is használható.

Magáról a baleset okáról kiderült, hogy mikor Parsevai léghajója Grunewald fölött lebegett, a léggömből egy kötél csüngött le, amely a motor küllőjé közé jutott és ilymódon a stabilizáló síkot körülvevő fákereket darabokra törte. E baleset arra indította Parsevált, hogy fákereket helyett rézrudakból szerkesztesse a keretet, amely nincs kitéve éféle sérülésnek. Az eddigi egy méter helyett az új gondolában két méter lesz és maga a gondola is az eddiginél kétharmad részével nagyobbra készült.

— A pétervári egyetem konfliktusa Tolsztoj miatt. Tolsztoj Leó miatt konfliktusba keveredett a pétervári egyetem a kormányval. Az orosz fővárosból érkezett távirati tudósítások szerint az egyetem tanári tanácsa e hó 16-án este ülést tartott, amelyben mindenekelőtt 37 szóval 4 ellenében az egyetem disztagiává választották Tolsztoj Leó grófot, mire Bergmann rektor kijelentette, hogy betegség miatt lemond állásáról. A lemondás valódi oka a közoktatási miniszter politikája, mely már a prorektort is lemondásra kényszerítette. A tanári tanács ezután elhatározta, hogy átiratot intéz a közoktatási minisztériumhoz. Ebben az átiratban a pétervári egyetem tanári kara kijelenti, hogy a minisztérium újabb rendeletei régiebb, még hatályban levő rendeletekkel ellentétben állanak, tehát akadályozzák a tanárok tevékenységét, a gyakorlatban nem lehet azokat keresztülvinni és így a tanári tanács feladatát nem teljesítheti. E rendeletek az egyetem igazgatásának súlypontját a közoktatási minisztériumba teszik át, ez okból tehát a tanári karnak el kell háritania magáról minden felelősséget.

— A pétervári kolera. A kolerajárvány, — ezt jelenti egy Pétervárról érkezett távirat, — már az orosz főváros valamennyi városrészére kiterjedt. Az utolsó 24 óra alatt 70 halálest történt. A vöröskereszt-egylet minden betegszállító kocsiját a város rendelkezésére bocsátotta és kétszáz ezer márkát ajánlott fel teacsarnokok berendezésére. — A tegnapi és a mai nap folyamán 249 újabb kolera megbetegedés és 70 halálest történt, 29 beteg gyógyultan hagyta el a kórházat. Ez idő szerint 675 kolera beteg van. Odesszában két halálos kimenetelű betegségről bakteriológiai vizsgálatok alapján megállapították, hogy kolera forgott fenn.

A Tagesblattnak jelentik Pétervárról, hogy a kolera még mindig terjed és már a főváros centrumában is fordultak elő esetek. A kórházak zsúfolva vannak elannyira, hogy a folyosókon is ágyakat állítottak föl és súlyos betegeket el kellett küldeni, csak hogy a kolerasoknak ágyakat tudjanak adni. Kétszáznál több koleras beteget ápolnak ma a kórházakban és a barakkokban nem lehet fölvenni tifuszos beteget, mert a hely kell a kolerasok számára.

A legutóbbi 24 óra alatt háromszázöt kolera gyanús megbetegedés történt, 115 egyén halt meg.

— A kievi rendőrpánama. Nemrégiben, körülbelül két hónap előtt hírt adtunk arról, hogy Kiebben hihetetlennek látszó rendőrpánamáról rántották le a leplet. A v l a n o v, a titkosrendőrség főnöke, összejárt a városbeli és környékbeli gonosztevőkkel, akik az ő védelme alatt követtek el minden gonosztettet és — miután vele osztozkodtak — semmi bántódásuk nem volt. Mikor a dolog kiderült, a kormány vizsgálatot indított, újjászervezte a rendőrséget és Aslanovot elcsapta. Most az egész visszaélés föl van már derítve. Megállapították, hogy iratok, feljegyzési könyvek nem voltak egyáltalán Aslanov alatt, illetve csak olyanokról, aki valamiképpen rászolgált a detektív-főnök kegyeire. A legutolsó csirkefogó is néhány rubel árán barátijává lett a főnöknek, aki aztán ugyi kegyezett szolgálatot tenni barátjának, hogy minden kompromittáló iratot elégetett. Ki nem nyomozható okokból támadt tüzek napirenden voltak a kievi rendőriőkapitányságon. Hogy milyen mérvben követte el gazságait a detektívtestület főnöke, annak jellemzésül szolgáljon, hogy 1082 ember közül, aki ellen elfogatási parancsok voltak, nyolcra állított elő. „Nem található fel”, jelentette a hatóságnak. Azalatt a legidillikusabb barátságban, amelyeknek költségeit notórius betörők viselték, élt a nem találhatókkal. Tolvaj, szélhámos, csaló, apagyilkos, egyként számíthatott az Aslanov barátságára, ha pénze volt. Hamis bizonyítványok, okiratok, amelyek azt bizonyították, hogy a meggyanusított gonosztevő a legbecsületesebb ember, ilyen irások is kerültek ki sürin Aslanov gyárából. Persze alantasai is ugyanilyen barátságos egyetértésben éltek a gonosztevőkkel.

— Szerencsétlenség egy tudományos előadáson. Toule A. hamburgi magántanár a vesztfáliai Münsterben egy csillagászati kérdéssről vetítőképekkel tudományos előadást tartott. Előadása végén azonban óriási szerencsétlenség történt. Amikor ugyanis a vetítéseket befejezte és készülékének lámpáját el akarta oltani, a lámpa fedőburkolata megpattant s egyes forró cserepei a világító anyagul szolgáló étherbe estek s ezt lángra gyújtották. Hatalmas lángnyelvek csaptak elő. A teremben ülő ötszáz hallgató körében irtózatos pánik tört ki. Rémes kiabálás és zaj közepette mindenki az aítók és ablakok felé tolongott és sok nőt erőszakkal kellett visszatartani attól, hogy az ablakon kiugorják. Egy fiatal leány fejét ugrott neki az ablaktáblának, amely csörömpölve tört össze és súlyosan megsebesítette a leány fejét. Egy apa mindkét gyermekének megparancsolta, hogy az ablakon kiugorjanak és példájukat mások is követték. Majdnem valamennyien súlyos zúzódásokat és csonttöréseket szenvedtek. Mire végül a tüzet eloltották, a terem borzasztó pusztulás képét mutatva. A teremben nagy összevisszaságban hevertek az asztalok, székek, üvegek, kalapok, felöltők. A felolvasás második részét ilyen előzmények után természetesen már csak kevesen hallgatták.

— A bátor Roosevelt Alice. Roosevelt Alice, az elnök leánya, Longworth szenátor felesége, napokban nagy bátorságról és lélekjelenlétről tett tanúságot. Hajnali két óra tájban férje löstállójában tűz támadt. Longworthné csak egy lenge hálókötösbe öltözve, minden félelem nélkül behatolt az égő istállóba és kimentette először a saját hátsólovát, majd férje és nővére Wallingfordné segítségével még a többi lovat is.

— Nemzetközi jogi kongresszus. E hó 21-én kezdődnek meg Budapesten a The International Law Association konferenciái. Ez az egyesület 1873-ban alakult meg Brüsszelben s célja: a különböző államok között felmerült jogi ellentéteknek a lehetőségig való kiegyenlítése. A művelt államok legkiválóbb jogászaí számlálhatók ma már az egyesület tagjai közé s éppen ennek tulajdonítható, hogy alkalomadtán nagy sulya volt az egyesület fellépésének a vitás kérdések eldöntésénél. Így már többször előfordult, hogy a diplomácia magáévá tette az egyesületnek ilyen kérdésekben hozott határozatát. Az orosz-japáni háború idejében kiílestedt nemzetközi jogi kérdések nagyrésze az egyesület véleménye értelmében nyert békés megoldást.

A múlt évben az északamerikai Egyesült-Államokban, Portlandban tartotta meg konferenciáját. A huszonötödik (jubiláris) konferencia helyét pedig Budapestet választotta. A konferenciára a külföld legkiválóbb jogtudósai fognak eljönni. Itt lesznek: Lord Averstone, lord chief Justice of England, az egyet elnöke, Sir W. Phillimore, Judge of the High Court of England, lord Justice Kennedy, Beermort miniszter Brüsszelből; alelnökök: dr. Riesser egy. tan., titkos tanácsos Berlinből, Prince Cassano Rómából, M. Fredrik Bayer Kopenhágából, dr. H. Kisada egy. tanár Tokióból s még vagy száz külföldi jogtudós jelentette be megjelenését. Részünkről résztvesznek dr. Günther Antal m. kir. igazságügyminiszter, v. b. t. t., aki mint a konferencia füzteletbeli elnöke, a konferenciát megnyitja, dr. Tóry Gusztáv m. kir. igazságügyminiszteri államtitkár, dr. Nagy Ferencz budapesti egyetemi tanár, ny. keresk. államtitkár, dr. Brill Ignác m. kir. udv. tan., a Budapesti Ügyvédi Kamara alelnöke, budapesti brit konzul, alelnökök, Fülepp Kálmán Budapest székesfőváros főpolgármestere, dr. Bárczy István Budapest székesfőváros polgármestere. Ezekon kívül résztvesznek kiváló jogászaink nagy számában.

Szeptember hó 21-én este 9 és fél órakor lesz az ismerkedési estély a városligeti Mücsarnokban. Itt mutatkoznak be a konferencia résztvevői és a hölgyek. Szeptember 22-én este 8 órakor a Budapesti Ügyvédi Kamara és a Magyar Jogász-Egylet ebédet ad a Royal-szállóban. Szeptember 24-én este 8 órakor Budapest székesfőváros ad diszebedet. Szeptember 25-én délután dunai kirándulás. Ezekon kívül még kilátásba van helyezve az Operaszínházban egy diszeledás, továbbá kirándulás Budaörsre és Budaökre. A konferencia nagy fontosságát méltánylandó, szeptember 26-án este 8 órakor udvari fogadtatás lesz, amely fogadtatást a király képviselőjében József főherczeg tartja meg.

— A német szocialista kongresszus. A nürnbergi pártnap mai ülésén a költségvetésről szóló vitában Frohne birodalmi képviselő a lübecki pártnap határozatának megerősítését javasolja. Véleménye szerint nem szabadna engedni, hogy a dolgok odáig fejlődjenek, hogy a délnémet képviselőkön törvényt üljön a pártnap. Beszéde végén odakonkludál, hogy a költségvetés megszavazásának kérdése tulajdonképpen taktikai kérdés.

— Ovoda felszentelés. A Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület új ovodáját szentelték fel e hó 15-én Kőros nyitramegyei községben. A felszentelést Markovics János esperes-plébános végezte, a báró Förster-család, Markovics Alajos főszolgabíró, Bárdos Ádám tanfelügyelő és több előkelőségek nevében. A felszentelés után Clair Vilmos, az FMKE. főtitkára, átadta az ovodát a gondnokságnak és azt megnyitottak nyilvánította. A megjelentek nevében báró Forster Gyula főrendiházi tag mondott köszönetet a FMKE-nek.

— Nászajándékok, jeggyűrűk legelőnyösebb Polgár Kálmán műörás ékszertelepén, Budapest, VII., Erzsébet-körút 29., I. em. szerezhetők be Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik

— **A munkásbiztosító pénztár.** Egy könyvatos újság, amely a kormánynak félig-meddig hivatalos organuma, ma esti kiadásában szinte meglepetésszerű váratlansággal egyszerre munkáskérdéssel kezd foglalkozni. A könyvatos, egy furcsa kis közleményt hozott a munkásbiztosító pénztárról, amelynek innen-onnan hirhetté váló dolgaival, az Egyetértés első ismertető cikke nyomán most már az egész sajtó foglalkozik.

Azok a konkrét dolgok, amelyek felől a nagyközönséget mi informáltuk, az egész munkástársadalom hónapok óta forrongásban tartják, mert annyira tények, hogy beszélni sem lehet felőlük más-ként, mint az egész munkásság véres sérelmeiről. Ezek szerint elvárható lett volna tehát, hogy azok orvoslása tekintetében valahonnan legilletékesebb helyről jöjjön megnyugtató ígéretek (1) nem is magyarázat. E helyett azonban az a furcsaság történik, hogy maga a mindenható munkásbiztosító hivatal szóval meg, de nem a saját hangján, hanem egy meglehetősen exponált pártállású könyvatos szócsövén keresztül.

Hát ez nem edészen szemérmes dolog. Mert legalább is tapintatlanság az, amikor a delinquens vádolja meg a saját bírát. A munkásbiztosító hivatal az egész közvélemény egyértelműleg elítélte nemcsak prepotens intézkedései miatt, de azokért a reakciós elvi döntésekért is, amelyekkel az intézmény munkásjóléti célzatát illuzórrá tette. Már most azt lehetne hinni, hogy ha egy nyilvánosan megtámadott állami hivatal, az ellene és vezetősége ellen elhangzott vádakkal szemben nyilatkozatra szánja el magát, akkor az a nyilatkozat olyan világos és megdönthetetlen ténybeli bizonyítékokkal száll sikra a maga igazáért, amelyek minden tendenciózus agitációt és minden ellenvéleményt egyszerre megdöntenek. E helyett azonban az történt, hogy a munkásbiztosító hivatal, egy lehetetlenül fogalmazott és szinte szánalmasan kusza kommunikét bocsát világgá.

Olyannyira értelmetlen és habozó ez a dementi, hogy se komolyan venni, se boszankodni fellette nem érdemes. Állítják, hogy nincs intelligens munkás ebben az országban, aki ezt a kommunikét, amely pedig legfontosabb megélhetési érdekeit tangálja — még pedig nagyon tangálja! — megértené.

Nem értjük mi magunk sem, akik pedig legelőször tettük szavá a pénztár dolgait, tehát meglehetősen tájékozottnak tudjuk magunkat ebben a kérdésben. A nevezetes fogalmazvány ugyanis így szól:

A Magyar Tudósító jelenti: A m. kir. munkásbiztosító hivatal legutóbbi körrendeletet intézett a helyi pénztárakhoz a beteg munkások husz héten túl terjedő segélyezésének sok port felvert ügyében, amelyrendelet alkalmas arra, hogy a pénztári érdekelttség célzatosan félrevezetett közvéleményt helyesen informálja és a pénztárak léteérdekével ellenkező igazságoknak véget vessen. A rendelet, mely 3824. szám alatt a Munkásbiztosítási Közlöny folyóévi 38. számában tétetett közzé, utalással az országos pénztár alapszabályaira, figyelmezteti a helyi szerveket, hogy az országos pénztárnak, vagyis a pénztárak összesége vagyonának terhére egyelőre csak a törvényben és alapszabályokban meghatározott minimális segélyezést lehet nyújtani, mert az országos pénztár az intézmény új volta és a rövid működés folytán még nagyon hiányos tapasztalatok miatt ezidőszert még megbízható adatokkal nem rendelkezik ahhoz, hogy kellő fedezetet mutasson ki többségsegélyezésére, ami pedig törvényes előfeltétele annak, hogy a helyi szervek az országos pénztár terhére többségsegélyezést nyújthassanak. Ez azonban semmiképpen sem állja útját annak, hogy azok a helyi szervek, amelyek eddig is 20 héten túl terjedő segélyezést nyújtottak, azt saját vagyonukból tovább is nyújthassák.

Vitatkozni ezzel a semmivel nem lehet. Nem is vitatkozunk vele. Már csak azért sem, mert a vádoltak nem a vádaskodás, hanem a védekezés a kötelessége. Ellenben megígérjük a munkásbiztosító hivatalnak, hogy még egyszer szavá tesszük magát a törvényt, amely életet adott neki és az ő hibáinak.

— **Csípke-tanfolyam.** Az országos m. kir. iparművészeti iskola a nagy érdeklődésre való tekintettel az idén, október 1-től két téli csípke-tanfolyamot tart és pedig az egyiket a központi csípkeiskolában (Pál-utca 2. I. em.), a másikat pedig Budán, a II. kerületben egy későbbben megjelölendő helyiségben. A tanfolyamok a vert (klópli), varrott (hajasi) és a reczescipke tanítására fognak kiterjeszkedni. Tandij havonként 10

korona. Beiratások mindkét tanfolyamra szeptember 18-tól 25-ig a központi csípkeiskolában VIII. kerület, Pál-utca 2. I. emelet.

— **Nem volt koraszülés.** Hágából táviratozza a „Frankfurter Zeitung“ tudósítója, hogy feltétlenül hitteles helyről szerzett értesülése szerint teljesen alaptalanok voltak Vilma királynő koraszüléséről elterjedt hírek. Főhivatalos közlést az udvari orvos tanácsára nem adtak arról, hogy a királynő családi eseményt vár.

— **A rendőrök vérengzése.** Ma reggel az egész sajtó, szinte egyértelműen elítélte azokat a brutális kegyetlenkedéseket, amelyeket a rendőrség a tegnapi tüntetésen elkövetett. A vérengzések Boda Dezső főkapitányt is felháborították s amint várni lehetett, már ma megindította a fegyelmi vizsgálatot azok ellen, akik a kegyetlenkedésekben vétettek. A főkapitány a kegyetlenkedések dolgában ma délelőtt a következő kommunikét adatta ki a rendőri sajtóirodával:

A mai napilapok tulnyomó része elítélőleg nyilatkozik a tegnap este a szociáldemokrata munkások által tartott gyűléseket követően összeverődött csoportosulások szétoszlása körül Sajtó Sándor rendőrtanácsos és a rendőrlégénység által tanusított eljárás miatt.

A főkapitány, aki minden egyes esetben és különösen a jelen alkalommal is oly utasítással látta el az intézkedő tisztviselőket, hogy a legnagyobb tapintattal járjanak el és karhatalmat csak parancsoló szükség esetén alkalmazzanak — a való tényállás megállapítása végett vizsgálatot rendelt el s annak haladéktalanul fogantatásával dr. Pekáry Ferenc főkapitányt helyettesít bízta meg.

A főkapitány ezután is felszólítja azokat, akiknek a rendőrség eljárása ellen panaszkodnak, hogy valamelyik előadása végett a főkapitányt helyettesítő (V. Ferenc József-tér 7. sz. I. em. 14. ajtó alatt) 8 és délután 2 óra közötti időben megjelenni sziveskedjenek.

A munkásságot természetesen szintén nagyon elkeserítette a rendőrség tegnap esti viselkedése s a szociáldemokrata-párt vezetősége a legmesszebbmenő harcot hirdeti most az erőszakoskodásokkal szemben.

A parlament szeptember huszonkettedikén ül össze újból és a parlamentnyitó nap előestéjén, hétfőn este a munkásság előzőli Budapest utcáit, hogy demonstráljon az általános választói jog mellett. Huszonöt népgyűlés lesz a nevezetes estén, utána hatalmas tüntető fölvonulás, amelynél impozánsabbat még nem látott a főváros. A munkások pártja a következő főhívásban jelenti be a demonstrációt:

Munkások! Elvtársak!

E hó 22-én nyílt egyült lesz a koalíciós parlament. Megkezdí tanácskozásait az a társaság, amely most már esztendőnk óta nyomorítja az ország dolgozó millióit. A koalíció minden lehele féktelen, vad gyűlölet volt a nép ellen, minden tette átokként nehezedik e szerencsétlen országra. Azt kérdjük, elvtársak, hogy meddig tartson még ez a szörnyű állapot? Az általános, titkos, egyenlő választójog törvénybe iktatásától irtózik ez a társaság, mert a népjog országrontásuknak végét jelenti. Mi pedig azt mondjuk, hogy akiben a becsületes akarat egy szikrája van meg, az most döntő ostromra indul az országrontó koalíció ellen!

A választójogot követeljük rajtuk! Elő az általános, egyenlő, titkos választójoggal, még pedig most, az új ülésszak elején! Rendőrbesták brutalitásával és a koalíciós néprontás minden gaszágával dacolni fogunk. Amíg a becsületes, hamisítatlan választójog törvényjavaslatát a képviselőház asztalán nem látjuk, addig nyugalomról ebben az országban többé szó sem lehet!

Szeptember 21-én, hétfőn, a parlament összejövetelének előestéjén huszonöt népgyűlést tartunk Budapesten. A gyűlések után az Erzsébet-köruton gyülekezünk és onnét esti tüntető fölvonulásra indulunk. Fölvonulunk a Rákóczi-uton, a Kossuth Lajos-utcán, az Eskü-téren, a Ferenc József-rakparton, a Föld-utcán és az Andrássy-uton.

Munkások! Szociáldemokraták! Nem érdemel jogot, sem szabadságot az az ember, aki e percztől fogva gyárban, műhelyben, családjában nem azon fúradozik, hogy 21-én, hétfőn este ezer és tízezer ember jogát követelje azoktól, akik ezt eddig néprontók módjára bitorolták!

Föl munkára, elvtársak!

A szociáldemokrata párt.

— **A gyorsforraló áldozata.** Az aradmegyei Ujszentanna községben Ackermann István gazdag földbirtokos felesége a gyorsforralón uszonnát melegített gyermekeinek. A szesztől ruhája tüzet fogott és mivel senki sem volt a közelében, hogy segítségére lehessen, teljesen összeégett és meghalt. A huszonkét éves és előkelő családból származó fiatal asszony iránt általános a részvét.

— **Meggyilkolt közjegyző.** Oreglatarban, Zágráb közelében ma reggel lakásán meggyilkolva találták dr. Sorkovics Ferenc ötven éves ügyvédét és közjegyzőt. A holttest nagy vértócsában hevert a földön, feje szekerczével ketté volt hasítva. A csendőrség és a törvényszéki vizsgáló-bizottság megállapította, hogy a gyilkos még nappal lopózhatott be Sorkovics lakására s a hálószobának ágya alá rejtőzhetett. Sorkovics késő éjszaka tért haza s még mielőtt lefeküdt volna, a gyilkos végzett vele. Egyetlenegy fejszecsapással kettéhasította koponyáját, hogy agyveleje kilocsosant. Azt is sikerült kideríteni, hogy egy nappal előbb egy züllött külsejű fiatalember járt Sorkovics irodájában és alkalmazást kért, az ügyvéd azonban elutasította s az idegen izgatottan távozott. Nem lehetetlen, hogy ez volt a gyilkos. De a csendőrség még egy nyomot kutat. Sorkovics szenvedélyes kártyás volt és nagy összegeket nyert. Ilyen alkalmakkor nem egyszer élesen összekocczant azokkal, akiknek pénzt elnyerte. Mivel a gyilkosság éjszakáján Sorkovics szintén nagy szerencsével játszott és jelentékeny összegeket nyert, nincs kizárva, hogy a vesztesek valamelyike ölte meg és rabolta ki az ügyvédet.

— **Vér a cigányszó miatt.** Temesrékason mostanában folynak a huszonnegyedik tábori tüzérezred nagygyakorlatai, amelyeken résztvesznek az ezredben szolgáló önkéntesek is. Vicián György, huszonhárom éves önkéntes, szerdán délből több társával mulatott a Schram-féle korcsma egyik különszobájában. Czigányszó mellett folyt a vigadozás. Az ivóban kint ültek Beck Nándor huszonkét éves és Tasch Ferenc huszonegy éves ottani parasztleányok, akik mindenáron szintén cigánynyal akartak mulatni s ezért behatoltak a különszobába, ahol rendelkezni kezdtek a cigánynyal. Vicián önkéntes rendreutasítására azonban kivonultak és letelepedtek megint helyükre. Néhány percz múlva hozzájuk csatlakozott Gruber Mátyás temesrékási legény, aki most a temesvári 61. gyalogezredben szolgál, akinek elmondották, hogy egy katonatársaság mulat a másik szobában és hogy őket onnan kitasították. Gruber erre bement az önkéntesekhez és rájuk támadt, hogy milyen jogon merészelték az ő barátait rendreutasítani. Ebből szóváltás támadt. Gruber szuronyt is rántott s azzal akart nekimegni Viciánnak, de a korcsmáros közbelépése megakadályozta az esetleges tettelegességet. Grubert kituszkolták a szobából. Nemsokára azután a három paraszt ingerülten távozott. Negyedóra múlva Vicián is kijött a korcsmából és hazafelé indult. A korcsma előtt útját állta Beck Nándor és Tasch Ferenc, akikhez egy Boschof Miklós nevű legény is csatlakozott. Utóbbi egy hatalmas követ kapott fel a földről s azzal fejbeütötte Viciánt, aki látta, hogy veszélyes helyzetben van s ezért a község háza elé futott, ahol kíséretet kért, hogy bántatlanul érjen haza. Kiséretet nem kapott, mire egyedül indult utnak. A pénzügyőri laktanya közelében Beck és Tasch hirtelen hátulról megtámadták Viciánt és nehéz tégladarabokkal agyba-főbe kezdtek verni. Az önkéntes az egyik ütéstől eszméletét veszítette és összerogyott. A két brutális legény erre dühödten rávetette magát a tehetetlen fiatalemberre és irtalmatlanul ütötték-verték. Beck kirántotta az elájult önkéntes kardját s azzal verte, ahol csak találta. A közelben levő pénzügyőri laktanyából elősiető Lázár Ferenc szemlést vetett véget a brutális bántalmazásnak, akinek láttára a támadók megszaladtak. A félholta vert, vértől borított Viciánt két paraszt elvitette a község házára, ahonnan másnap reggel beszállították a temesvári helyőrségi kórházba. A szerencsétlen fiatalember állapota életveszélyes, fejen több hatalmas seb tátong s koponyacsontja is betört. Eddig nem is lehetett kihallgatni Gruber Mátyás közkatonát, aki a verekedést kezdeményezte, a csendőrség letartóztatta. Beck Nándor és Tasch Ferenc beismerték a csendőrök előtt, hogy bántalmazták az önkéntest A véres esetről jelentést tettek a temesvári kir. ügyészségnek.

— **Automobil-baleset.** Szolnokon Kálmán Miklós vállalkozó automobilia, amelyben Pósa Károly kir. főmérnök, Nádasdy Dezső és Wolráth Odón mérnökök ültek, nekiment Wolter András gazdálkodó kocsijának s azt felborította. A kocsiban ülők közül az áldott állapotban lévő Wolter Andrásné és Kálmán Antalné súlyos sérüléseket szenvedtek.

— **Kragujevics Spázó a vizsgálóbíró előtt.** A homoszexuálisok rémét, a sötétmultu gentlemant, Kragujevics Spázó joghallgatót ma vette részletes kihallgatás alá dr. Szlavek Ferencz vizsgálóbíró. Két börtönőr kísérte fel a vizsgálóbíró harmadik vizsgálóbírói határozatba, addig ma vérbenforgó szembert, aki a fogház levegőjében nagyon hamar megváltozott. Mig első kihallgatásakor dr. Krezsák vizsgálóbíró előtt mosolyogva jelentette be megnyugvását az előzetes letartóztatást elrendelő vizsgálóbírói határozatban, addig ma vérbenforgó szemekkel lépte át a vizsgálóbíró szobájának küszöbét. A kihallgatás közel délután 2 óráig tartott, de befejezve még akkor sem lett.

— **A megőrült leány.** A minap a rendőrség letartóztatta Róth Gizella fodrásznőt, mert Szántó Lipót borkereskedőt vitriollal leöntötte. A vizsgálat folyamán a fodrásznő bevallotta, hogy Szántó házasságot ígért neki, ő hajlott a csábító szavára, elbukott, minek következményeképpen inficizált betegségre esett. Ez a szerencsétlen leányt annyira kétségbeesettette, hogy nem gondolva semmire, megtámadta Szántót és leöntötte vitriollal. Az ügyészség e vallomás alapján a szerencsétlen leányt szabadlábra helyezte. E naptól kezdve a leány buszkomor lett. Tegnap aztán az Erzsébet-híd melletti budai rakparton a Dunába akarta magát vetni, de a járőrelők megakadályozták e végzetes tettének végrehajtásában. Bekísérték a közeli rendőrkapitányságra, hol a rendőrorvos az elmebaj tüneteit állapította meg a szerencsétlen leányon.

— **Különvontat egy fél liter tejszín miatt.** A minap az a hír járta be a lapokat, hogy egy elkésett koszorut különvontat szállított Erzsébet királyné szarkofágjára. Ennél sokkal érdekesebb eset történt néhány évvel ezelőtt, amikor egy fél liter tejszín különvontat röpitett Gödöllőre, hogy idejekorán a király asztalára kerülhessen. A király ugyanis rendkívül szereti a tejszín s Gödöllőn tartózkodása idején egyszer ijedten konstatalta a főszakács, hogy nincs a háznál tejszín. Tüstént telgrafált a Központi Tejcsernek Budapestre, hogy haladéktalanul szállítson Gödöllőre egy fél liter tejszín. A tejcsernek igazgatója magához vette a tejszín s rohant vele ki a pályaudvarhoz. Ott értesítették, hogy délután már nem megy vonat Gödöllőre.

— **Kell menni vonatnak —** erősödött az igazgató.

— **Miért kell? —** kérdezte az állomásfőnök.

— **Mert ennek a fél liter tejszínnek délre ott kell jennie!**

— **Megbolondult?**

— **Sőt ellenkezőleg! Ön is mindjárt ugyanezen a véleményen lesz.**

Ezzel kivette zsebéből a telegrammot. Az állomásfőnök megvakarta a füle tövét.

— **Mit csinálunk?**

— **Különvontat kell küldeni!**

Az állomásfőnök rohant a telefonhoz s pár perc múlva már kiadta az órét, hogy a tejszín számára különvontat indítandó. A tejszín mellé még egy embert is adott, aki vigyázzon, hogy a király kedves itala össze ne rázódjék. És a tejszín pont déliben mégis ott állott a király asztalán.

— **Erdőégés Kanadában.** A Felső partián fekvő Port-Arthur és Fort-William városok között fekvő erdő lágokban áll. A többszáz mértföldnyi kiterjedésű erdőben nagy fátalépek vannak, amelyeknek faállománya a lágok martaléka lett. A kár több millió dollár.

— **Agyonlőtt milliomos.** John Leonard 80 éves new-yorki milliomost agyonlőtte Phillips neví magántitkára. Phillips, mikor vallatásra fogták, kijelentette, hogy ő a ház előtt levő gyepen revolvert talált, amelyet megmutatott Leonardnak. Eközben a fegyver hirtelen elsült és Leonard összeesett. Phillipset letartóztatták.

— **Fővárosi Oriem.** J. Horstnak „A borsos darab” (Das starke Stück) című egyfelvonásosa a tegnapi első előadásán nagy sikert aratott. A közönség sokat mulatott az ötletes kis bohóságon. Az előadás kitűnő volt és a kis társulat, melynek tagjai Aalbach és neje, Baumann, Mezei, Sugár és Szirti, az idei szezonban még sok sikert fog aratni. A két közkedvelt házi komikus sok vidámsággal adja elő a többek között „Az idegenvezető” és a „Sherlock Hochmetz” című magánjeleneteket, melyekkel igen nagy tetszést aratnak. A nagy részében új variációs műsor több kiváló attrakciót tartalmaz, melyeket igazán érdemes megnézni. Holzer kis balletje, a „Tarantella” ugyancsak sikert aratott. A két Barba-

rina nővér nagyon szépen tánczol benne. Október elsején lép fel a világhírű univerzális művész: Schaeffer Sylvester, az ifjabb, akinek itteni szereplése előreláthatólag épp oly szenzáció lesz, mint aminő az összes világvárosi színpadokon volt eddigé. Az előadások minden este 8 órakor kezdődnek. Jegyélvétel 10—1 és 3—6 óráig a nappali pénztárnál.

— **Rendőri hírek. Gyujtogatás.** Tegnap éjszaka a Pacsirtamező-utca 17. szám alatti házban épített istálló teteje kigyuladt és leégett. A rendőrség megállapította, hogy a tüzet gyujtogatás okozta. Stebik Bálint napszámos afölötti boszujában, hogy Klein Lipót juvaros, az istálló bérleje gorombáskodása miatt bántalmazta, felgyujtotta az istállót. Stebiket letartóztatták. — **Hirtelen halál.** Baranyai József cipész ma reggel a belgyógyászati klinikán jelentkezett, hogy régi baját gyógyíttassa. Egyszerre hirtelen rosszul lett, összesett és meghalt. Holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe vitték. — **Megakadályozott öngyilkosság.** Tegnap este a Vámbáz előtt posztoló rendőrnek feltűnt, hogy egy asszony ácsorog a rakpart szélén. Egyszerre az asszony leszaladt a rakpart lépcsőin, hogy a Dunába ugorjék. Erre a rendőr hozzárohoant és megakadályozta szándékában. Bevitte a kerületi kapitányságra, ahol megígértették vele, hogy letesz öngyilkos szándékáról. Az életunt asszony Mustá Jánosné született Kovács Borbála munkásnő.

— **Folies Caprice.** Szeptember elseje óta állandóan zsúfolt házakat vonz a Folies Caprice szezonnyitó új műsora, melynek keretében rendkívül tetszik a két bohózat. Különösen a „Der Luftturner” című eredeti újdonság ötletes fordulatai és élcei keltenek igen nagy derűtséget, de nagyon sokat nevet a közönség „A feleségem férje” című magyar bohózaton is. A magánszámok egytől-egyig kitűnőek. Trebitsch, Türk és Nanon dalai csupa elsőrendű slágerek. A két új darab főszerepében Rott Sándor főrendező exczellál. — **A Casino de Paris tánc-előadásai szintén nagy közönséget vonzanak.**

— **A Beketow-cirkuszban** holnap lesz az Újságírók Egyesülete segítőalap javára a díszelőadás. Beketow igazgató a legjobb számaiból állította össze a műsort. Fellépnek a Staix-testvérek, akik művészi kerékpár-produkciókat mutatnak be. Előadják végül a „Helgoland” című fényes kiállítású vízi némajátékot. Az előadás a rendes időben kezdődik.

— **Fodor-léle vívóterem** a Koronaherceg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vívásra.

— **Zászlók,** czimerek minden kivitelben kaphatók Linhart színházi festőnél és díszítőnél Budapest, VIII., Hunyadi-utca 27. szám. Árjegyzék ingyen.

Az ifjúság társulása.

Budapest, szeptember 17.

Sokszor tapasztalt sajtósága a magyar embernek, hogy idegenkedik a társulástól. Ha kutatjuk e mindenesetre sajnálatos faji jellemvonás századokon végig átöröklött okait, abban kell megállapodnunk, hogy nemzetünknek örökös politikai, felekezeti és faji küzdelmei, a külső és belső ellenségekkel vívott harcrai és ezek alatt számtalan pártokra való szétagoltságunk bizalmatlanságot, gyanakodást, előítéleteket oltott belénk a saját véreink iránt is.

Figyeljük csak meg a környezetünket, de vessünk egy pillantást a saját lelkiületünkbe is és azt fogjuk látni, hogy vannak nálunk érdekes csoportok, egyesületek, politikai, felekezeti és nemzeti pártok szerint kifejeződött körök, valamint a társadalmi osztályokat egymástól elkülönítő klikkek, de mindezek nem annyira az egyesülés célját szolgálják, mint inkább, hogy a többi érdekes csoporttól, a többi egyesülettől, felekezettől, nemzetségtől, osztálytól, párttól különválva, azoktól megkülönböztesse magát és hogy a legtöbb esetben azok ellen titkos vagy nyílt küzdelmet folytasson. Ezek a különböző csoportok nem úgy illeszkednek a magyar állam egészébe, mint egy harmónikus mozaik-lap egyes kövecskéi, hanem mint a futó-homok egyes szemelvények, minden szélvihar szerteszét szór s amelyek nem alkalmasak a honi talaj megszilárdítására, felvirágzására, termővé tételére.

Fájdalom, a magyar gyermek már a házi tüzhelynél veszi magába a társadalmi különtartozás érzését. Nem azt neveik belé mindenek fölött: „Mindnyájan a magyar haza gyermekei vagyunk!” Nem tartják szemé elé a régi szép példát az összekötött venyige-nyaláb erősségéről és a széthullott

vesszők gyöngeségéről, hanem büszkén hangoztatják előtte: „Mi jobb fiak vagyunk e hazának, mert mi ehhez, vagy ahhoz a párthoz, felekezethez, osztályhoz, nemzetséghöz tartozunk!” Már korán megtanulják gunyolni, lenézni, gyanúsítani a más körökhöz tartozókat és a helyett, hogy a kölcsönös szeretetre, egyetértésre, összetartásra, együttműködésre buzdítanak, csak az ellenséges indulatokat szítják lelkében.

Az iskola sem iparkodik enyhítőleg hatni, az ellentéteket elsimitani, a hiányzó társulási szellemet megteremteni. Az iskola egyáltalában nem iparkodik a kedélyre, a szivre, a szellemre hatni, mert minden törekvése az ifjúság elméjének tudományokkal való túltömésében merül ki.

Legkevesebbet pedig a test fejlesztésével törődik. Pedig amikor az iskola az ifjúságot a szülők kezéből átveszi, felelősséget vállal azért is, hogy egészséges szellemet egészséges testben olt belé. De hogyan teljesíti ezt a kötelességet? Mig az elme-nek művelésében a túlságig megy, a test neveléséről majdnem egészen megfeledkezik. Sőt ezt még az önképzés terén is majdnem lehetetlenné teszi.

Már pedig, ha van valamely eszköz, mely a magyar ifjúság társulását előmozdítja, ugy ez a test-edzés, a sporteszmé, amely az egyeket testben erősítve, olyan neutrális téren egyesíti őket, ahol semmiféle párt-, felekezeti és nemzetségi ellentét nem állít föl elválasztó falakat és ahol nemes versengésben küzdhetnek az elsőbbségért, mely versengésben a haza lesz a győztes.

Igenis, ez nem játék, nem szórakozás, nem divathóbort, hanem a valódi hazafiság kérdése. Senki előtt se titok, hogy a statisztikának népesedési kimutatásai elsomorító számokat mutatnak föl. Évről-évre kevesebb a születés, évről-évre satnyul az újabb nemzedék, az ünnepszózat évről-évre elcsüggesztőbb eredménynyel végződik.

A mint az egyének is érdekében áll, hogy ellenálló képességét fejlessze, ugy a nemzeteknek is fokozott arányban kell arra törekedni, hogy minden támadással dacolhasson. Mit ér ha milliókat költünk évenként a haderőnk fokozására, ha nem lesznek izmos karu, szívós kitartásu, minden veszélylyel szembeálló vitéz katonáink?

A különféle testedző sportok terjedése ríktó világitást vetit erre a mi elmaradottságunkra. Amikor az egyes sportok nálunk is meghonosodni kezdtek, megdöbbenve láttuk, hogy nem vehetjük fel a versenyt a külfölddel. Lázás munka kezdődött. Az ifjúság serényen hozzáfogott a mulasztottak pótlásához. Csakhogy amint a ferdén nevelt, csenevész fákat nem lehet hatalmas, terebélyes koronájú törzsszé idomítani, az elsatnyult emberi testből sem igen válik atléta. Eleinte arczpirító, számalmas volt az eredmény. De multok az évek s a vasakarat meghozta áldásos gyümölcseit. A serdülők hasznosították idősebb társaik meddő kísérleteit s korán elkezdtek az önfejlesztés, izmosítás, a training munkáját és ma már ott állunk, hogy alig van sportág, melyben ne mutathatnánk fel számottevő sikereket.

Az ez idén Londonban lezajlott olympiai mérkőzések is a mellett bizonyítanak, hogy a magyar ifjúságban meg van a versenyképesség, egyes igen megbecsülendő eredményt irhatunk fiatal atlétáink javára és ha az összeredmény még nem felelt meg teljesen a várakozásnak, ennek okát a meg nem szokott küzdőternek, a kedvezőtlen időjárásnak és — valljuk meg — főképen annak kell betudnunk, hogy a mi ifjaink még nem tudják egyéni hajlamaikat s szokásaikat szigoruan a sportszabályoknak alárendelni.

Mind ez azonban csak idő kérdése. Mindent egyszerre elérni nem lehet. Az átöröklött hagyományok második természetünké válnak. Azoktól szabadulni nagyon nehéz. De az első lépés megtörtént. Az összehasonlítás fölkeltette a becsvágyat. A „vagyok olyan legény, mint te!” elve daczos kihívásként hangzik végig a hazán, s ifjaink nekigyürkőzve, megfizetett erővel dolgoznak.

Ma még, kevés kivétellel, önmagukra vannak hagyatva. Elenyészően csekély az a segítség, melyet az állam és társadalom a testedzés nemzeti feladatához nyújt. Az egyes iskolák és főiskolák kebelében keletkező sportegyletek nem igen számíthatnak kívülről jövő támogatásra. Erkölcüre sem igen, nem

hogy anyagit remélhetnének. Talán majd ha még kirívóbbak lesznek az ellentétek, ha a nemzeti elhatárolás veszélye még fenyegetőbben mutatkozik, hathatósabban fog jelentkezni a buzdítás is.

A főiskolák között a Műegyetem jár legelől a vivás, az atletika, az uszás s egyáltalában a testedző sportok ápolásában. Erre a célra keletkezett annak idején a ma már európai tekintélynek örvendő Műegyetemi Athletikai és Football Club. E derék egyesületnek lelkesen hangoztatott missziója: hogy tagjai vezérei és buzdítói legyenek gyengébb társaiknak; hogy az ő példájuk napról-napra új hivatást szerezzen a testi kultúrának a műegyetem falain belül; s hogy az egyetlen magyar műiskola ifjúságának erkölcsi együttérzése termékenyítőleg hassa át az egész magyar műszaki közéletet.

E törekvés szellemi előmozdítására Moór Jenő a Főiskolai Sport-Szövetség fíradhatatlan főtitkára, a magyar sportirodalom elismert jeles művelője a „Műegyetemi Utmutató” címmel időleges folyóiratot indított meg, melyben a testedzés általánosítása, a sportok művelésére, az ifjúság társulása érdekében meggyőző erejű cikkekben igzik.

Ha az intéző körök fölismerek a magyar ifjúság testi nevelésének fajfentartó fontosságát, ha megteremtik mindazon intézményeket, melyek a testi nevelés rendszeresítésére nélkülözhetetlenek, úgy ebben e szerény hangu, de az ügy igazságától áthatott füzeteknek el nem vitatható nagy érdeme lesz.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) **Keserű mézeshetek.** A Fővárosi Nyári Színházban ma este volt a bemutatója Kövessy Albert vígjátékának, a „Keserű mézeshetek”-nek. Kövessy darabját már a vidéken is elég szép sikerrel játszották s a ma esti bemutató előadás sikerével is meg lehet elégedve. A darab meséje egy fiatal pár körül forog, mely a szülők közül kelt egybe. Ez egy csomó bonyodalomra és félreértésre ad alkalmat és oly mulatságos helyzeteket teremt, hogy a közönség egész este nem fogyott ki a nevetésből. A darab irodalmi részéhez sok szó férne ugyan, de ettől eltekintünk, mert a fő, hogy a közönségnek nagyon tetszett és igen jól mulatott az egész előadás folyamán. A szereplők közül elsősorban Haraszthy Miczit kell említenünk, ki egy exaltált színész szerepében, ma este egyik legszebb sikerét aratta. Minden jelenése után zajos tapsal honorálta a közönség művészi alakítását. Kiss Mariska, Márta személyesítője, gondos játékkal vívta ki a közönség elismerését. Bánházi T. sok humorral ruházta fel az anyja szerepét és Déri Rózi takaros szobalány volt. A férfi szereplők közül Szeghő ezuttal is kifogástalan volt. Tábori, Győri, Kövessy és Zátory hozzájárultak a jó összájtékhoz. A közönség a felvonások után úgy a szereplőket, mint a szerzőt többször a lámpák elé hívta. Krecsányi igazgató, mint rendező, ezuttal is lelkiismeretes munkát végzett.

(*) **Hirek a Nemzeti Színházról.** Holnap, pénteken a Stuart Mária, Schiller történeti színműve kerül színpadra az új évadban először. A darab czimszerepét, egyik legkiválóbb alakítását Jászai Mari fogja játszani, a többi szerepét pedig: S. Fáy Szeréna, Szacsay, Pálfi, Gyenes, Mihályfi, Horváth, Bartos és Hajdu játsszák. Szombaton lép fel először az új évadban Náday Ferencz, a Nők barátja czimszerepében. Vasárnap délután a három testőrt, Herczeg Ferencz vígjátékát adják elő, este pedig a betyár kendőjét, Abonyi népszínművét, Zsöfi szerepében Blaha Lujzával.

(*) **A veszprémi színház megnyitása.** Ma nyílt meg az újonnan épült veszprémi színház nagy és díszes közönség jelenlétében. A színház, melyet Medgyaszay építész tervei után építettek, még tegnap belső berendezéseiben nem volt kész, mára azonban sikerült egészen bevégezni. A színház megnyitóján résztvettek a város előkelőségein kívül gróf Festetics Andor, a vidéki színházak főfelügyelője, Mészáros Kálmán, az Országos Színházegyesület központja részéről és a soproni színházi bizottságnak egy küldöttsége. Ma este ünnepi előadás volt, amely ünnepi nyitányval kezdődött Tolnai Béla karmester vezetésével. — Tompa

Kálmán, a társulat tagja szavalta el azután „Színházavatás” című prologusát, amelynek utolsó stichója így hangzik:

Köszöntelek hát Veszprém büszke vára
S velem köszönt itt e vándor csapat,
Magyar színészek, kiket lelkesülve
Fogadnak itt e fényes új falak.
Köszöntelek, s ha egykor elveszítéd
E külső fényt majd oltárod körül...
Koldus királyok lelke mindig lesz itt
Kik ajkakkal e dalt együtt zengik:
Hazádnak rendületlenül!

Ezután előadták Pásztor-Mader „Nagymama” című daljátékot, melynek czimszerepében Nádasiné Jolán nagy sikert aratott. Mellette kitűnt Szilassy Etelka, a társulat primadonnája, ugy átkéval, mint hangjával, azonkívül Kovács Bella, Földes Dezső, Bodonyi Béla és Rákosi Ferencz. A Nádasiné társulat, amely csupa kiváló erőkből áll s amelyet a közönség nagy ovációkkal fogadott, négy hétig Veszprémbe marad s azután Sopronban kezdi meg szezonját.

(*) **Márkus Lili a külföldön.** Kiváló fiatal zongoraművésznőket, Márkus Lilit, Márkus József volt főpolgármester leányát, a közelgő zenei évad alkalmából a külföldről temérdek meghívással árasztották el. első állomása Bécs lesz, onnan ellátogat néhány más osztrák városba, majd Berlinben és több német városban hangversenyez. Ugyancsak játszanl fog Budapesten s ha a román királyi állapotok jobbra fordul, úgy a királyi pár előtt is.

(*) **A Vigszínházban** holnap, pénteken, a szezon első ujdonságát és egyuttal első nagy sikerét, a „Kutya van a kertben” című bohózatot ismétlik, amelynek következő előadása csak kedden, e hó 22-én lesz. Szombaton, vasárnap és hétfőn ugyanaz az ujonnan betanult és részben átdolgozott „Csókon szerzett völegény”-nek lesznek bemutató estéi. Ábrai Irén szerepét Kornai Berta játssza, aki alakítása keretében elegáns utcai öltözékekben, továbbá mint számoczás parasztlány, tót fiu, cigányzó, iskolagyermek, nevelő és angol szonett jelenik meg. A második jelenet derekát a híres ripacs-jelenet foglalja le, amelyben Hegedüs Gyula, Szerémy Zoltán és Haraszthy Hermin a vidám kóborszínész-paródiákat adják elő. Vasárnap két előadás lesz a Vigszínházban. Délután a „Tatárjárás”, Bakonyi és Kálmán dallamos operettje kerül színpadra, este pedig a „Csókon szerzett völegény”.

(*) **A Kolozsvári Nemzeti Színház játéktrendje.** Dr. Janovics Jenő, a Kolozsvári Nemzeti Színház igazgatója, kinek általánosan ismert érdeme, hogy műsorát igyekszik függetleníteni a fővárosi színházak műsorától s ezen a réven Kolozsvárott premiere-színpadot teremteni, most adta ki a téli szezonra vonatkozó munkatervét. A kolozsvári premierek rendjén, a munkaterv szerint az idén magyar szerzők már sürűbben szerepelnek. Színpadra kerülnek Gécsy István „A tévelygők” s Thury Zoltán „Ilona” című színműve, dr. Kuncz Jenő „Bálványok bolondja” cz. társadalmi színműve, Garami Béla és Liptay Károly új operetteje, melynek czíme még nincs megállapítva, Virányi Jenő „Kóbor istenek” cz. operetteje s Vincze Zsigmondnak „Az erősebb” című egyfelvonásos operája. A külföldi szerzők közül Mirbeau, Locke, Lipschütz, Castle, Carthy, Fall Leó, Berté, Eysler s végül Lehár legújabb művével előzi meg a Kolozsvári Nemzeti Színház az összes magyar színpadokat. Szóhoz jutnak ezenkívül modern külföldi drámáink oly műveikkel, melyek szintén Kolozsvárott kerülnek először színpadra magyar nyelven. Így: Saion Asch „A bűnös”, Strindberg Ágoston „Sámson”, Ibsen „Rosmersholm”, Wilde Oszkár „Pádua hercegnője” s Heversmann „Kittchenbaum” című darabja. Klasszikus premie-ekkel is tesz kísérletet a színház igazgatósága. Így színpadra hozatja Plautus „Hetvenkedő katoná”-ját (Miles gloriosus) s Shakespearenek eddig csupán a londoni Adelphi-színházban rendkívül nagy sikerrel előadott „Szeget szeggel” című darabját. Dr. Janovics tárgyalásokat folytat aziránt, hogy a M. Kir. Operaház személyzetének átengedésével rendeztesse Kolozsvárott operaelőadásokat.

(*) **A Szerencse fia bemutatója.** Drégely Gábor négyfelvonásos szatirikus komédiájának ma volt a Magyar Színházban a sajtó meghívott képviselői előtt a főpróbája. A darab, mint a Magyar Színház első eredeti ujdonsága holnap, pénteken este kerül bemutatásra.

(*) **Buttykay Ákos műve Németországban.** A Nikisch Artur vezérese alatt levő berlini filharmoniai társaság október 26-án bemutatja Buttykay Ákos Cis-moll szimfóniáját.

(*) **Gordonkások próbajátssza.** A Bürger Zsigmond halálával megüresedett első magángordonkási állásra hét-nyolcz pályázó jelentkezett. Ezek közül hármat jelölt ki az igazgatóság szűkebb pályázatra és ez a három művész: Földessy Arnold, Son hollandi gordonkás és Stadler, a moszkvai udvari színház nyugalmazott magángordonkása, tegnap játszott próbát az Operában zenekari kísérettel, Mészáros igazgató és a karmesterek jelenlétében. Előadási darabul Goltermann gordonkaversenyét választották. A magyar születésű Földessy Arnold külföldi versenytársait messze tulszárnyalta úgy technikai készülsége, mint játékának bensősége tekintetében.

(*) **A Hollandi leány.** Rubens Pál operettjének, amelynek nálunk szombaton, e hó 19-én lesz a bemutatója, holnap, pénteken lesz a sajtó meghívott képviselői előtt a főpróbája. A színház Stoll Károly rendezése mellett már teljesen elkészült a darab.

(*) **Óh, Du lieber Augustin.** A bécsieknek volt egy a tizenhetedik században élő népies alakja, Augustin utcai hegedűs, akinek emléke számtalan dalban, adomában, mesében s egy operetben is tovább él. E hegedűs emlékét örökítették meg a bécsiek egy monumentális kut felállításával is, melyen Augustin életnagyságu alakja látható. E diszkut leleplezése alkalmából fölelevenítették azt a színhagyományban élő történetet is, mely szerint Augustin részeg állapotban a pestisben elhalt s Bécs utcáin heverő tetemek közé feküdt, s mámorát ott aludta ki. Bierbaum Ottó Julius e történetre vonatkozólag azt írja, hogy az nem Augustinnal, hanem sokkal előbb, 1558-ban egy elzászi városkának vándor-hegedűsével esett meg. Csak az a különbség a két verzió között, hogy annak elzászi hőse a holttesteket részeg cimboráinak nézte és e szavakkal: „Hé, lusta ficzkók, tüstént fölkeltek benneteket!” Közéjük ült és muzsikálni kezdett. Augustin volt az egy időben annyira népszerű bécsi Gassenhauer „Óh, Du lieber Augustin” szerzője is. E nótá nálunk is elterjedt, s az egyik régi népszínműben a következő paródiájának volt óriási sikere:

Óh, te kedves, ágaskodj,
rugaskodj, kapaszkodj!
Csísz csísz csosz, kipikipikop
Héjsza juhhe!
Milyen szép tánc ez a sógor uré!

(*) **Sardou nem beteg.** Néhány nap előtt az a riasztó hír járta be a lapokat, hogy Sardou súlyosan megbetegedett. Ezzel szemben azt írják Párisból, hogy Sardou állapota egyáltalában nem ad okot aggodalomra s hogy az agg szimuliró „Mérgezési ügy” című legújabb drámájának a próbáira a Porte-Saint-Martin-színházban legközelebb már maga is megjelenhetik. Jelenleg veje, Fiers intézi az ügyeit. Sardou idejének nagy részét olvasással tölti. Így a napokban olvasta el a „Vig özvegy” francia szövegkönyvét, amelyet Fiers dolgozott föl.

(*) **A Természettudományi Társulatról.** A Természettudományi Társulat a nyári szünet után kinyitotta tagjai előtt könyvtárának olvasótermét, amely hétköznapokon 9—12 óráig, délután 3—8-ig, vasár- és ünnepnapokon pedig délelőtt 9—12 óráig látogatható. A társulat választmánya október 21-én tartja meg az ősszel első ülését.

(*) **Kossuth-nyitány.** Kerner Jenő Kossuth Lajos legendás nagyságát pompás melódiákba öltöztette, megírván a Kossuth-nyitányt. A közelgő október 6-iki nemzeti ünnepségeknél is hatást ígérően alkalmazható. Kossuth Ferenc is, kinek e jeles mű ajánlva van, nagy gyönyörűséggel hallgatta a nyáron Póstyénben Mezei igazgató színházának dörgő tapsvihara közt, mely tüntetés mindenütt meg fog ismétlődni, hol e nyitány fenséges akkordjai fölzenednek. Megrendelhető 3 koronáért Klöckner Ede zeneműkereskedésében Budapest, VIII., József-körút 11 szám.

(*) **Iparművészeti hírek.** A Magyar Iparművészeti Társulat szépművészeti kiállítását, amely május hó óta nyitva állott, e hó 16-án bezárták. A kiállításnak ez idő alatt 35.000-nél több látogatója volt. Helyét az Iparművészeti Múzeum plakát-kiállításra foglalta el. — A társulatnak a városligeti Múcsarnokban rendezett egyházművészeti kiállítása még e hó 25-éig lesz látható. — A Magyar Iparművészeti Társulatnak november—december havára tervezett lakásberendezési kiállítását elhalasztották tavaszra, mert az esztalosságok kizárása miatt nem készülhetnek el a munkálatokkal.

Fentek, szeptember 18.

(*) Uj szinigazgatók. Az Országos Színészegyesület legutóbb tartott tanácsülésén Dobos Nándor és Rác Dezső szinigazgatóknak adott játszási engedélyt. Ugyancsak most szervezi új társulatát Bihar Ákos, a kecskeméti színház volt igazgatója, aki őstől kezdve a dunántúli színi terület igazgatója lesz.

(*) Filharmónikus hangversenyek. Szokatlan érdeklődés nyilvánul a filharmóniai hangversenyek iránt. A bérleti előjegyzések oly tömegesen érkeznek, hogy a régi bérlek részére biztosított jegyek semmi esetre sem tarthatók fenn e hó 27-én tul, miéért is felkéretnek a bérlek, hogy fentartott jegyeik iránt minél előbb intézkedjenek.

(*) Az Andrássy-léle nagy művészeti díjak. A gróf Andrássy Dénes és neje Franciska grófnő által alapított jubileumi két 4200 koronás művészeti ösztöndíjra hirdetett pályázat határideje augusztus 31-én lejárt. A pályanyertes két művész Münchenben vagy Düsseldorfban köteles művészi tanulmányait folytatni.

(*) Kisipari kiállítás. Igen érdekesnek és tanulságosnak ígérkezik az a kisipari kiállítás amely október havában nyílik meg a Technológiai Iparmúzeumban. Nem annyira a kisipar termékeinek bemutatását fogja felölelni ez a kiállítás, hanem inkább a kisipar eszközeit, a kisipar szolgálatában álló gépeket és azoknak működését ismerteti.

(*) Forgách Simon. Regény. Irta: Werner Gyula. Rákóczi tábornokról, Forgách Simonról szól Werner Gyula új regénye. Forgách Simon egyike a kurucz szabadságharcz legérdekesebb alakjainak. A nagy fejedelem, Rákóczi ügyéért hagyja ott fényes állását, a bécsi udvart. Komplikált jellem, világfi és a szalonok könnyűvéru lovagja, egyszerűsmind a kötelesség fanatikusa s hitbuzgó. Helyzete a kurucz seregben nem volt irigylésre méltó. Gyánakodnak rája a multja és Józseffel, a trónörökösrel való barátsága miatt. Ez juttatja, persze ártatlanul, saját felei börtönébe. Ez a börtön csak évek múlva, a kuruczok csillagának letűnésekor nyílik meg s ő, a Rákóczitól megalázott büszke főúr, nem kap a szatmári békén: itt hagyja vagyonát, itt hagy minden diszt, nyugalmat s elmegy szegényen a bujdosókkal és török földön fejezi be életét. A regény első része az I. Lipót korabeli Béccsel kezdődik. Forgách Simonnak egy szerelmi története szövődik itt Consbruch Klárával, Consbruch Gáspár, a titkos kabinet-iroda titkárnak hugával. Második részben a kurucz szabadságharcz viharzó éveit, Károlyi, Beresényi kora jelenik meg. Ebben az eleven és sok történelmi hűséggel rajzolt háttérben játszódik Forgách Simon szövevényes históriája. A regényt Singer és Wolfner adta ki. Ára négy kötetben piros vászonba kötve 4 korona.

Nyilt - tér

É rovalban közzétették nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

Dr. KÁLLAY ZOLTÁN

jogi szeminariuma

Budapest, IV., Magyar-utca 3. szám.
Kiváló sikerrel és alaposan készít elő az alapvizsgáktól az ügyvédi vizsgáig bármely jogi vizsgára.
Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel!

Kitünő csemegeszöllőt

okaj szerint vagy vegyesen szállít postaköszvényként 2 korona 50 fillérért

Lengyel Zoltán gazdasága
Kraszna Szilágy-megye.

FŐVÁROS.

(*) Övintézkedések. A főváros hatósága most már megtesz minden övintézkedést, hogy a kolerának Oroszországból való behurcolását megakadályozza. Ma a védekezés dolgában Vaszilievits János alpolgármester elnöklésével értekezletet tartottak, amelyen résztvett Magyarevits Mladen tiszti főorvos, Szabó Sándor főorvos-helyettes, Müller Kálmán és Ludvik Endre kórházi igazgatók, Dumitriannu Agoston rendőr-főorvos és Bukovszky Endre fertőtlenítő intézeti igazgató. Az értekezleten a következőkben állapodtak meg: A főváros falragaszon hívja föl a közönséget, hogy a tisztaságra különösen vigyázzon. Tudomásul vette az értekezlet, hogy Szabó Sándor főorvos-helyettes a tisztiorvosokkal megállapította az egész-

ségügyi intézkedéseket. Elhatározták, hogy az első és kilencedik kerületben levő szükséglakásokat ki-írtik s esetleges szükség esetén a gyanús betegek számára rendezik be. Elrendelte az értekezlet, hogy minden Oroszországból jött utast hat napig megfigyeljenek.

(*) A tanácsból. A főváros tanácsa ma délelőtt ülést tartott, amelyen a következő ügyek kerültek elintézésre:

A tanács előterjesztést tesz a Bársony János egyetemi tanár vezetése alatt álló I. számú női klinika segítségének ezeröttszáz koronáról kétezer koronára való felemelése iránt. Elrendelte a tanács, hogy az elemi iskolák I. és 2. osztályaiban október hó 15-étől márczius 15-éig reggel kilenc órakor kezdődjék a tanítás. Elhatározta a tanács, hogy a kelenföldi háztartási ismétlő-iskolával kapcsolatosan háziipari irányú ismétlő-iskolát nyit. A Várszínházban a legszükségesebb tatarozásra nyolcezer korona megszavazását ajánlja a tanács. A tanács a VII. kerületi előjáróság előterjesztésére tizezer korona póthitel megszavazását javasolja közvetlítésre. A tanács javaslatba hozta, hogy a népligeti vendéglőt huszonháromezer korona költséggel tatarozzák és kibővítsék. A m. kir. Operaházban a tanács a jövő színházi évadra megadta a játszási engedélyt.

(*) Az iskolás gyermekekért. Az apró iskolásgyermekek érdekében a tanács ma megújította azt a határozatát, amely a tanítási idő kezdetét az őszi-téli szezonban nyolc óra helyett kilenc órára teszi. Mai üléséből elrendelte, hogy az elemi iskolák I. és II. osztályaiban a tanítást október 15-től márczius 15-ig kilenc órakor kezdjék. Ez a humánus rendelet nagyon ráfér a kis apróságokra. A téli zord időben bizony nem valami hasznos rájuk nézve a tulkorai felkelés, a köddel járó gyakori sötétség pedig, ami reggel hét-nyolc óra között még szinte járhatatlanná teszi az utcákat, valóságos életveszedelem a kis iskolásokra, akiket most a tanács rendelete mind ettől a kellemetlenségtől megszabadít.

(*) A tetemnéző-intézet tervel. A IX. kerületi előjáróság a budapesti törvényszéki hullakezelő-és tetemnéző-épületen megejtette a használati engedély kiadását megelőző szemlét és az eredeti tervtől eltérő több módosítást hozott javaslatba. A vallás-és köznevelési miniszter a kívánt módosításokkal ellátott tervet most megküldötte a fővárosnak és kéri, hogy a használati engedélyt mielőbb adja ki.

(*) Kábeltekítés. A kereskedelmi miniszter jóváhagyta a Budapesti Általános Villamossági Részvénytársaság részéről fektetendő új kábel terveit. A kábel a társaság Visegrádi-utcai központi állomásából indul ki és a Visegrádi-utca nyugati s a Tutaj-utca déli oldalán keresztül a társaság upesti telephéig terjed összesen 600 méter hosszúságban.

SPORT.

Bécsi versenyek.

— Heteik nap. —

A hűvös idő és kisszámú közönség dacára, sporttekinetben elég sikerültnek mondható a mai versenynap. Az egyes futamokban elég szép mezőnyök indultak s a futamok lefolyása elég változatos képet nyújtott. A fogadó közönség meg lehet elégedve a mai nappal, mert a fogadott lovak nagyobbreszt győztek, csupán a kétévesek eladói handicapjában okozott némi meglepetést Pancsoló győzelme, amely majdnem kilencszerezes osztalékot juttatott híveinek. A nap főszáma a 15.000 koronával díjazott, 3200 méter távolságú Nagy freudenai handicap volt, amelyre kilencz telivért nyergeltek fel. A verseny előzetes nagy favoritja Pretty Dick volt, melyet a beavatottak biztosra vettek. A startnál azonban erősen fogadták Arlesiennt és Szeffit is. A versenyt a tavaszi formáját visszanyerő Arlesienne nyerte meg biztosan nyakhosszal a „titkos tip” Szeffü ellen, két hosszal hátrább Lancelot harmadik. A Nil-Desperandum-verseny, a nap másik érdekesebb futama, sokat veszített érdekességéből azáltal, hogy a jobb lovak, mint Slecinka, Halt és Bruhus távol maradtak startjától. A versenyt így a nagy favorit Haxy nyerte meg a formáját kifutó Pityi Palkó ellen, míg harmadik Wet thee trough lett. A vert mezőnyben volt az Ujonez-verseny győztese, a drágán vett Mortimer is, akivel ugy látszik, nem jó üzletet csinált Szemere Miklós, ha csak később be nem váltja a hozzá fűzött várakozásokat. Az I. oszt. eladóversenyt a szintén nagy favorit Galette nyerte meg Gracieuse ellen. Részletes eredmény a következő:

I. Eladóverseny. Díj 2000 korona. Távolság 2000 méter. 1. Junker J. urhölgy 6 $\frac{1}{2}$ sh. Loredan 59 kg (Krouzil). 2. Geist G. 3 $\frac{1}{2}$ sk Ténsasszony 50 $\frac{1}{2}$ kg (Ulrichshoffer). 3. Mauthner V. id. pher Bátor 53 kg (Birkeruth). Futottak még: Elga (Walkington, Jimmy (Boris). Könnyen háromnegyed hosszal nyerve, hat hosszal harmadik. Tot.: 10:57, 20:49, 27.

II. Nil-Desperandum-verseny. Díj 6000 korona. Távolság 1300 méter. 1. Gr. Sigray A. pm Haxy 52 $\frac{1}{2}$ kg (Carlslake). 2. Rohonczy G. stpm Pityi Palkó 51 kg (Baumgartner). 3. Br. Springer G. stpm. Wet thee trough 52 $\frac{1}{2}$ kg (Taral). Futottak még: Königsee (Cockeram), Bácsi (Ulrichshoffer), Grand Seigneur (Krouzil), Mortimer (Szenté). Küzdelem után fejhosszal nyerve, fejhosszal harmadik. Tot.: 10:24, 20:28, 53, 54.

III. I. oszt. eladóverseny. Díj 4000 korona. Távolság 1000 méter. 1. Reeves H. pk Galette 50 kg (Krouzil). 2. Egyedi L. pk Gracieuse 48 $\frac{1}{2}$ kg (Paul). 3. Mr. Adrien Fabelhaft 48 $\frac{1}{2}$ kg (Baumgartner). Futottak még: Temeraire (Birkeruth). Küzdelem után fejhosszal nyerve, öt hosszal harmadik. Tot.: 10:18, 20:24, 36.

IV. Nagy freudenai handicap. Díj 15.000 korona. Távolság 3200 méter. 1. Br. Springer G. 3 $\frac{1}{2}$ pk Arlesienne 49 $\frac{1}{2}$ kg (Miles). 2. Gr. Wenckheim D. 3 $\frac{1}{2}$ pk Szeffü 45 kg (Vivian). 3. Gr. Festetich T. 3 $\frac{1}{2}$ pk Lancelot 42 $\frac{1}{2}$ kg. (Baumgartner). Futottak még: Pretty Dick (Carlslake), Kukuruz (Taral), „48” (Cockeram), Joseph (Pretzner), Old Coin (Peschka), Bondóra (Guttman). Könnyen nyakhosszal nyerve, négy hosszal harmadik. Tot. 10:52, 20:41, 36, 57.

V. Kétévesek eladó-handicapja. Díj 2000 korona. Táv 1000 méter. 1. Báró Springer pm Pancsoló 51 kg. (Miles), 2. gróf Batthyány E. pk Royalty 51 kg. (Baumgartner), 3. Mautner V. pm Greenlaw 48 $\frac{1}{2}$ kg. (Cockeram). Futottak még: Armida (Heide), Dunbar (Carlslake), Kispici (Walkington), Mint a madár (Krouzil), Maricza (Vajda), Lobogó (Vivian). Küzdelem után fejhosszal nyerve, egy hosszal harmadik. — Tot.: 10:88, 20:54, 113.

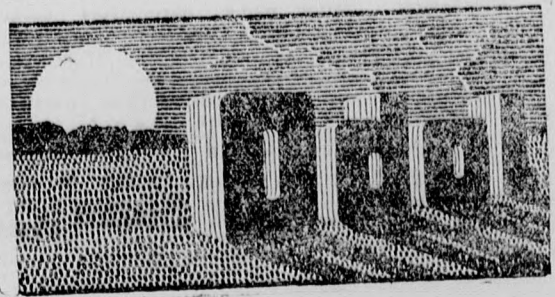
IV. Háromévesek gátversenye. Handicap. Díj 3000 korona. Táv 2400 méter. 1. Mautner V. pher Baldur 62 $\frac{1}{2}$ kg (Dillon), 2. herceg Taxis M. pm Long ago 65 kg. (Csompora), 3. Dreher A. pk Braganca 67 $\frac{1}{2}$ kg. (Aylin). Futottak még: Dryander (Feies), Fityoka (Healy), Au revoir (Kolonics). Könnyen négy hosszal nyerve, nyolc hosszal harmadik. — Tot.: 10:26, 20:31, 46.

VII. Handicap. Díj 2000 korona. Táv 1000 méter. 1. Báró Uchtritz Zs. sk Bella 52 kg. (Blades), 2. Vonliller A. sher. Toledo 49 $\frac{1}{2}$ kg. (Birkeruth), 3. gróf Trauttmansdorf L. stpk Matsch me 60 kg. (Krouzil) Futottak még: Petronella (Taral), Gekrönt (Cockeram). Könnyen egy hosszal nyerve, 2 $\frac{1}{2}$ hosszal harmadik. — Tot.: 10:47, 20:54, 45.

(*) A műegyetem rektora a M. A. F. K.-ról.

Tegnap volt a budapesti József-műegyetem ünnepi megnyitása a tudományos körök, a kormány képviselői és az ifjuság százainak jelenlétében. Ősi szokás szerint a műegyetem rektora ilyenkor mindig beszámol az elmúlt tanévről. Az idei rektori beszéd szép elismerést szolgáltatott a M. A. F. K.-nak az ifjusági testnevelés terén kifejtett eredményes működéséért, a többi között a következőket mondván: Öszinte elismeréssel kell megemlékezni az ifjuság autonóm tevékenységéről a testnevelés terén. A Műegyetemi Aaléikai és Football-Klub igen komoly és eredményes munkát végzett az ifjuság testedzése és egészségének ápolása körül, amivel az ifjuságot nagy hállára kötelezte, az illetékes körök elismerését pedig méltán kivívta. Az ifjuság ezirányú tevékenysége a jövőben is méltán számíthat a műegyetemi tanács jóakaratu támogatására. Ez az elismerés az ifjuság körében igen nagy örömet keltett, a M. A. F. K.-ot pedig a főiskolai testnevelés rendszeresítése érdekében még fokozottabb tevékenységre sarkallja.

(*) Zombori löversenyek. Bácsbodrogmegye mezőgazdasági egyesülete Zomborban folyó évi október hó 11-én, díjazással egybekötött löversenyt rendez. Futni fognak: Zombor város 1000 koronás, az urlovasok 1300 koronás, az urlovasok 1300 koronás, az államdíj 1300 koronás, a handicap 1200 koronás, a katonatiszti gátverseny 1000 koronás díjért.

TÖRVÉNYSZÉK

§ Tudnivalók a végrehajtási novellához. Miután a végrehajtási novella által megkívánt bejelentések felbélyegzése tárgyában sem a törvény, sem az életbeléptetési rendelet nem intézkedett: a Magyar részletárú kereskedők egylete a pénzügyminiszteriumhoz folyamodott, hogy a kérdést döntse el. Ennek folytán a pénzügyminiszterium körrendeletben értesíteni fogja az összes illetékes hivatalokat, hogy a bejelentéseket mint peren kívüli beadványokat kezeljék. Ebből következik, hogy 100 korona értékig terjedő bejelentések 24 fillér, azonfelül pedig 72 fillér bélyeg alá esnek. Az értesítéseket felzetek módjára darabonként 20, illetőleg 30 fillérrel kell felbélyegezni.

§ Izgatásért elítélt plébános. A pozsony-szent-istváni róm. kat. plébános Kocsurek Rezső vasárnaponként a templomban prédikált a polgári házasság ellen. Arra izgatta híveit, hogy ne írják alá az anyakönyvi jegyzőkönyveket, mert ezáltal egyházi vétséget követnek el. A pozsonyi kir. ügyészség az izgató plébános ellen vádat emelt a házasság jogintézménye ellen való izgatás miatt. A pozsonyi kir. törvényszék felmentette a vádlottat, mert büncselekményt fenforogni nem látott. A törvényszék kimondotta, hogy a polgári házasság törvényében nincs kifejezetten kimondva a jegyzőkönyveknek kötelező aláírása. A pozsonyi ítélőtábla hozzájárult a törvényszék ítéletéhez s indoklásához. A Kuria I. büntető tanácsa ma Vaskó Pál bíró előadásában tárgyalta ez ügyet. A legfelsőbb bíróság megsemmisítette mindkét alsófokú bíróság ítéletét s Kocsurek Rezső plébánost a törvény elleni engedelmességre való izgatás miatt 14 napi állami fogházra és 200 korona pénzbüntetésre ítélte. Azonkívül kötelezte vádlottat a felmerült büntető költségek fizetésére és elrendelte az ítéletnek a válás- és közoktatásügyi miniszterrel való közlését. Indoklásában kimondotta a Kuria, hogy kétséget sem szenved az, hogy a plébános büncselekményt követett el akkor, midőn a fennálló törvény rendelkezése ellen izgatott, a templomban megjelent hívei előtt.

§ Diploma nélküli orvos. Két évvel ezelőtt több feljelentés érkezett Schick Károly nevű állítólagos orvos ellen, akit azzal vádoltak, hogy áldott állapotban levő nőkön bűnös operációkat végzett. Ez a vád azonban nem nyert beigazolást, ellenben bizonyítást nyert az a tény, hogy Schick Károly orvosi diploma nélkül pénzért csakugyan gyógykezelt a hozzá forduló nőket. A büntetőjársírbíróság ezért közegészség elleni kihágás miatt elítélte Schick Károlyt 200 korona pénzbüntetésre, nemfizetés esetén 10 napi elzárásra. Az ítélet ellen a vádlott felbuzgván, ügyét ma tárgyalta a törvényszék felelősségi tanácsa dr. Mladoniczky táblabíró elnöke alatt. A törvényszék helyt adva a vádlott felelősségének, a járásbíró ítéletét megsemmisítve, felmentette a vád alól, még pedig elévülés címén. Az ítélet nyomban jogerőre emelkedett.

§ A pénzügynök panasza. A büntetőjársírbírónál dr. Baumann járásbíró ma tárgyalta folytatólag azt a csalási panaszt, amelyet Diamant Lipót ismert nevű pénzügynök emelt íj. Szeffert Henrik, a bécsi hasonnevű tekeasztalgáros értekezlet tett fia ellen. Diamant 1000 korona kölcsönrel akarta a fiatal tanulót kisegíteni, ez azonban a pénzből csakis 300 koronát vett igénybe s erről 3 havi kamattal egy 360 koronáról kiállított váltót adott. Mivel a váltó rendezve nem lett, Diamant büntető uton akarta a fiatalember családját a váltó kifizetésére kényszeríteni s ezért megtette feljelentését, azt állítva, hogy íj. Szeffert Henrik magát a pénz felvételekor nagykorúnak adta ki. Miután a ravasz fondorlat ezen egyik alkotó elemét képező körülményt a tanuk nem igazolták, a bíró íj. Szeffert Henriket felmentette a vád alól. Az ítélet ellen a pótmagánvádlóként szereplő panaszos felelősséget.

§ Letoglalt adópénztár. Dr. Gilezán Liviusz módosi ügyvéd 1872-ben inségkölcsonst vett föl, amelyet azóta Bánlak községben lefizetett s ennek igazolása után törlési engedelmet kért Torontálmegeye alispánjától. Mivel pedig háromszori sürgetése eredménytelen maradt, a módosi járásbírósnál törlési pört indított s a járásbíró tizenöt korona

perköltséget ítél meg neki. A kincstár azonban ezt a költséget nem térítette meg s erre az ügyvéd tegnap bírósági végrehajtóval lefoglaltatta a módosi adópénztárt.

§ Lövöldöző kovács. Ez év május 31-éről június 1-ére virradó éjjelen nagyot mulatott Ács Zsigmond faczer kovácssegéd, Joksa Mihály, Szess-ták István barátjaival és Kaplinka Katalin gyári munkásleányával egy Csáky-utcai vendéglőben. Mikor éjféltájban tántorgó léptekkel elhagyták a koresmát, kinn az utcán Ács Zsigmond előrántotta revolverét s lövöldözni kezdett. A lövések zajára előkerült Varga István rendőr s elakarta venni Ács Zsigmondtól a revolvert. Ez azonban nem ment könnyen. Ács egyre azt hajtogatta:

— Huszár gyerek voltam, majd átadom! Közben aztán ráfogta a fegyvert a rendőrré és kétszer rálőtt. Szerencsére egyik lövés sem talált. A rendőr sem maradt tétlen. Ő is előrántotta szolgálati revolverét s szintén rálőtt kétszer támadójára, akit mind a két lövés a karján sebesített meg. Hatóság elleni erőszak büntetével vádolva került ma Ács Zsigmond a büntető törvényszék elé. A bíróság a tanuk kihallgatása után a vádlottat a vádbeli cselekményért 8 havi börtönre ítélte. A vádlott és védője felelősséget.

§ Szélhámos ügynök. A nyár elején gróf Degenfeld Inre büntető följelentést tett Varga Mihály pénzügynök ellen, aki egy tizenhatezer koronás váltót kicsalt tőle. A följelentés után Varga Mihály visszaadta a váltót, mire gróf Degenfeld visszavonta a panaszát. Varga mégis a vádlottak padjára került, mert a háziasszonya, akinél egy burtozott szobában lakott, szintén följelentést tett ellene lopás miatt. A törvényszék ma tárgyalta ezt az ügyet s a Varga által elkövetett lopást vétségnek nyilvánítva, az ügyet a büntető járásbíró elé utasította.

KÖZGAZDASÁG.

Elnökváltozás a Magyar Pénzügyintézetek Központi Hitelbankjánál.

Budapest, szeptember 17.

Mándy Lajos ny. min. tanácsos lemondott a Magyar Pénzügyintézetek Központi Hitelbankja R.-T. elnöki tisztéről. Bár a lemondás maga nem lepi meg a beavatottakat, az esemény mégis nagyobb feltűnést keltett bankkörökben, mert általában azt hitték, hogy Mándy meg fogja várni a Központi Hitelbank tervbe vett közgyűlését. Hogy a lemondás mégis ily hirtelen bekövetkezett, annak igen jellemző és érdekes előzményei vannak, amelyek valóságos kórkepet festenek arról a csunya tülekedésről, amit egyes érdekeltek Mándy ellen rendeztek.

Ismeretes dolog, hogy midőn a fővárosi bankkartel létrejött, az összes nagyobb pénzügyintézetek csatlakoztak ahhoz, kivéve a Magyar Pénzügyintézetek Központi Hitelbankját. Csatlakozott a kartelhez a Magyar Takarékpénztárak Központi Jelzálogbankja is, amelynek szintén elnöke Mándy. Még a kartel elthe sem lépett, máris megindult az aknamunka Mándy ellen. Nap-nap után jelentek meg támadások ellene, amelyek azzal gyanúsították, hogy meg akarja akadályozni azt, hogy a Központi Hitelbank a bankkartel ellen foglaljon állást. Mikor a Központi Hitelbank kimondotta a kartel ellen a harcot, igen nagy segítőrást nyert elnökeben az által, hogy Mándy, mint a Takarékpénztárak Központi Jelzálogbank elnöke, a kartelben is helyet foglalván, ott nagy egyéni befolyásával ellensúlyozni tudta a kartelnek esetleg a Központi Hitelbank ellen irányuló tendenciáit. Bizonyos az, hogy Mándynak valóban lett is volna elég egyéni sulya arra, hogy a kartel keretein belül is hasznára legyen a kartelen kívül álló másik intézetének, a Központi Hitelbanknak. Voltak azonban itt olyanok, akik nem szívesen látták Mándy újabb sikerét s elérkeztnek vélték az időt arra, hogy vég-

leg elkedvetlenítsék a kiváló szakembert, jól tudván azt, hogy a Központi Hitelbanknál érdekeltek vidéki szakemberek, — kik a kulisszák mögött folyó aknamunkát nem láthatták, — sokkal inkább ragaszkodnak Mándy nagy pénzügyi szakérteleméhez és elismert tekintélyéhez, hogy sem a tendenciózus személyi támadásoknak felüljenek. Céljukat elérték. A leghatékotlenebb gyanúsítások egész özöne hatástalan maradt, Mándy sziklaszilárd jelleméről lepatogtak a mérgezett nyilak. Midőn azonban azzal a képtelen váddal léptek föl, hogy ő áll utjában az intézet boldogulásának: Mándy gavallérosan kitért a hajsza elől s átengedte helyét azoknak, akik — saját véleményük szerint — jobban tudják boldogítani a Központi Hitelbankot.

Mándy Lajos távozása súlyos csapást jelent a Magyar Pénzügyintézetek Központi Hitelbankjára nézve. Az intézet hitelképességének az ő személye volt egyik legerősebb biztosító s a külföldi leszámítolásoknál éppen az ő elismert szakértelménye és személye tudott sok akadályt legyőzni. E mellett igen nagy sulyt helyezett a Központi Hitelbanknál való békés összhangra. Mikor ez év tavaszán, ha jól tudjuk, márczius 30-án, először került szóba a Központi Hitelbank igazgatóságában a sok burkolt támadás, Mándy színvallásra szólította föl az igazgatóság tagjait s kijelentette, hogy ha csak egy igazgatósági tag is akad, aki bizalmatlansággal van iránta, akkor készséggel leteszi elnöki tisztét. A nyílt fölhívásra a Gyenesek nem vallottak színt, hanem folytatták az aknamunkát, amelylyel most elérték céljukat. Kezükbé került a Magyar Pénzügyintézetek Központi Hitelbankjának vezetése, melynek élére Mándy annak idején egy elismerten fényes pénzügyi életpálya gazdag tapasztalatait és szakértelemmel párosult megfontoltságát vitte, amelynek helyébe Gyenes Lajos eddig teljesen homályban levő pénzügyi multia vajmi gyenge kárpótlást nyújt. Jellemző azonban ennek a csoportnak taktikájára az, hogy Mándy utódjául az elnöki székbe gróf Batthyány Tivadart akarják ültetni. Hogy ok ezt szeretnék, azt elhiszük, hogy azonban gróf Batthyány vágyakozzék abba a székbe, ahol sohasem lehet biztos a felől, hogy mikor támadják meg hátulról, azt már bajos elhinni.

Az ipartanács teljes ülése. Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter az országos ipartanács tagjait szeptember hó 19-én, szombaton délután öt órára hívta meg, amikor is az ipartanács a kereskedelemügyi miniszterium I. emeleti tanácstermében teljes ülést fog tartani. Első sorban az osztályok fognak megalakulni, maj a vasárnapi munkaszünetről szóló törvényjavaslat kerül tárgyalás alá. A miniszter egyébként értesítette a tagokat, hogy az országos ipartanács állandó bizottságát a vasárnapi munkaszünetről szóló törvényjavaslat tárgyalására október hó elején kívánja összehívni, melynek határidejét külön meghívóban fogja tudomásukra hozni. Ezen az ülésen fogják tárgyalni több nagy gyáralapítás és iparvállalat állami támogatásának kérdését is.

Tárgysorsjáték a Gyermekvédő-Liga javára. A pénzügyminiszter megengedte, hogy az Országos Gyermekvédő-Liga gyermekvédelmi céljaira 1909. május hó 20-án Budapesten tárgysorsjátékot rendezhessen s erre a célra 200.000 darab egykoronás sorsjegyet és ugyancsak 200.000 darab ötven filléres nyereményszelvényt bocsáthasson ki.

Gróf Dessewffy Aurél lemondása. A szatmármegyei gazdasági egyesület tegnap tartott nagygyűlése — táviratozzák lapunknak — sajnálatát fejezte ki gróf Dessewffy Aurélnak az O. M. G. E. elnöki székéből való távozásán s erről a gróftól táviratilag értesítette és megkérte lemondásának visszavonására.

Szövetkezetből — részvénytársaság. A csáktornyai gőzmalomszövetkezet legutóbbi közgyűlésén részvénytársasággá alakult át: „Csáktornyai Gőzmalom és Villamostelep Részvénytársaság” czéj alatt. Alaptőkéje 300.000 korona. Igazgatókká választották: Varga Sándor bányavári, Hirschmann Leó, Bach-

Angol, francia és amerikai rendszerű
KÉSPENZÉRT félárban:
rabázkodhatik minden ember finoman és elegánsan
az ország- elsősorban
Zélinger Samu

A rendszerom abból áll, hogy angol és francia gyári
raktárakban vásárolt 3-6 méteres legujabb divatu
minta gyapjuszövetekből mórtek szerint készítik:
finom öltönyt... 21 frtért
egyön finom prima öltönyt 26

Magyar-utca 6. az emeleti ter. mekben.
Huzom-körül és Kossuth Lajos-utca sarok mellett

nek titkárai fogják az egyesülés központi tisztviselőivel megbeszélni a vidéki szervezet teljes kiépítésének és fokozatos erősítésének célravezető módzatait.

Alaptöke-emelés. A Délmagyarországi Gazdasági Bank Részvénytársaság legutóbb tartott közgyűlésén — amint ismeretes — felemelte alaptökéjét. E szerint a részvénytársaság alaptökéje: 2,000,000 korona, mely alaptöke 10,000 darab 200 koronás névre szóló részvényre oszlik és amely alaptöke oly módon alakult, hogy az 1907. évi május hó 18-án tartott rendkívüli közgyűlés határozata alapján 1,000,000 koronáról 2,000,000 koronára felemeltetett. Ezen felemelés — amint értesülünk — akként vitetik keresztül, hogy mindenekelőtt 500,000 korona újabb 2500 darab egyenként 200 koronáról szóló részvények kibocsátása által szerzendő be, míg a hátralékos 500,000 koronás részvények kibocsátásának ideje és módzata az igazgatóságra bízatik.

Munkásszövetségek évi jelentése. A Magyarországi Vas- és Fémmunkások Szövetsége most bocsátotta ki a tavalyi évről szóló jelentését. Hatalmas méretben bontakozik ki e szövetség erkölcsi és anyagi ereje, amelyvel a többi munkásszövetségek közül a vezetést magához ragadta. A szövetség taglétszáma 24,594. A bevétel 312,855 korona. Ebből az összegből önképzésre 44,000 koronát, agitációs célra mindössze 16,000 koronát fordított. Az utolsó két év alatt úgy a taglétszám, mint a bevétel megkétszereződött. — Ugyancsak egy másik nagy munkásszervezet, a Fémiparosok Szövetsége is most adta közre jelentését, amelyből kitűnik, hogy a szövetségnek 14,000 tagja volt 305,000 korona bevétellel, amelyből tagsegélyezésre 200,000 koronát, oktatásra 54,000 koronát, agitációra 10,000 koronát fordítottak.

Kivitelünk Törökországba. A törökországi politikai felszabadulás első közgazdasági nyomai az alkotmányos minisztérium ama tényében jutottak kifejezésre, hogy a külföldi behozatalt — amely eddig szigorú ellenőrzés alatt állt — teljesen szabaddá tette. Az átmeneti forgalom minden cikkben és minden irányban teljesen szabad lett. A behozatalnál a vámköülönösen azoknál a cikkekknél töröltettek, illetve mérsékeltek, melyek eddig ugyiszólván teljesen kizártak voltak. Pénzszekrények a régi regime alatt csak nyitva és a konzulátus vizsgálata után voltak beszállíthatók. Ez a rendelkezés is töröltetett. Szabad bevétel van nyomdagépekből, betüöntvényekből, gyógyszerkevekből, vegyszerekből. A szabad forgalomnak eme hirtelen lendülete élénken emlékeztet a 67 után volt magyar viszonyokra. Jó alkalom kínálkozik most a magyar piacnak terjedésére, mert nincs egyetlen ország sem, amely fekvésénél fogva jobban lenne predisztinálva a török piac ellátására — mint a magyar. Szükség-szerűen élénk verseny fog fejlődni az osztrák és magyar gyárosok közt a török piacon, azonban ettől nem szabad visszariadni. Exportcégeink súlyos mulasztást követnek el, ha elszalasztják ezt a kitűnő alkalmat a Keleten való térhódításra.

DR. HÖNIGIZSÓ
Elektroterapeutikai és Röntgenintézete. Elektromágneses gyógyítás
Budapest, IV. Károly-körút 24. sz. I. em. Lift
Telefon 102-39.

Gyógytényezők:
Elektromágneses gyógyítás.
Röntgen sugarakkal való kezelés.
Magas feszültségű árammal való kezelés (Arsonvalisatio).
Kék fényvel való kezelés.
Villamos hőfürdők (Elektrotherm).
Villamos fényfürdők.
Villamos masszázs (Vibratio).
Galván, Farad és Franklin árammal való kezelés.
Villamos vízfürdők.
Szénsavas fürdők.
Főbb javallatok:
Altalános idegesség (neurasthenia, hystéria).
— **Rendelés d. e. 2-11-ig, d. u. 2-6-ig.** —
Kezelés egész napon át. — — Kívánatra prospektus

Ideggyengeségi állapotok
Almatlanság.
Hűdés (Paralysis).
degyfájdalmak, idegszabák (Neuralgiák, Ischias).
Gerincvelőszorvadás (Tabes).
Szívbetegségek.
Véredényelmeszesedés.
Köszvény és csuz (Rheuma, húgysavas lerakódások, ízületi és csontbajok).
Székrekedés.
Anyagcserebajok. (Elhízás, cukorbetegség, vészeségesség).
Bőrbajok. Bőrviszketeg.
Hajbetegségek (Hajhullás, kopaszság).
Aranyeres csomók.

TÖZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTEKTÖZSDE

Gabonátözsde.

Budapest, szeptember 17.

A készáru-piacon malmaink részéről a kereslet ma is megfelelő jó volt és a forgalomba került 35.000 q. változatlan, alig tartott áron kelt el. — Rozs 5 fillérrel olcsóbb, árpa el van hanyagolva, zab csendes, változatlan, tengeri pár fillérrel olcsóbb. A mai üzlet barátságosan indult meg, a forgalom folyamán azonban a nem megfelelő készáru-piacra való tekintettel egyre fokozódott a kínálat, mire aztán lanyhult az irányzat és mérsékelten gyöngültek az árfo-lyamok, anélkül, hogy a forgalom nagyobb arányokat öltött volna. Különösen a tengeri volt igen lanyha, mert ezt több oldalról forszírozva kínálták, anélkül, hogy bárki is ennek az okát megmagyarázni tudta volna. A tegnapi zárathoz viszonyítva, végeredményeképpen ma az októberi buza, az áprilisi buza és az októberi rozs négy-négy fillérrel, az áprilisi rozs két fillérrel, az októberi zab hat fillérrel, az áprilisi zab tíz fillérrel, a májusi tengeri tizenhat fillérrel gyengült.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	hőlső	Ára 100 kg.	kilóy	Ára 100 kg.
Tiszavidéki uj	75	—	79	22.70—23.10
"	76	—	80	23.00—23.20
"	77	22.50—22.80	81	23.05—23.40
"	78	22.60—22.95	82	—
Fejérmegyei uj	75	—	79	22.50—22.00
"	76	—	80	22.75—23.20
"	77	22.80—22.60	81	—
"	78	22.40—22.75	82	—
Pestvidéki uj	74	—	78	22.40—22.75
"	75	—	79	22.50—23.00
"	76	—	80	22.85—23.20
"	77	22.30—22.60	81	—
Bánsági uj	74	—	78	22.60—22.95
"	75	—	79	22.70—23.10
"	76	—	80	22.85—23.40
"	77	22.50—22.80	81	23.05—23.50
Bácskai uj	74	—	78	22.60—22.95
"	75	—	79	22.70—23.20
"	76	—	80	22.95—23.40
"	77	22.50—22.80	81	—
Rozs I.-rendű uj	—	—	—	18.60—18.75
" közepminőségű uj	—	—	—	18.25—18.50
Árpa a takarmány I.-rendű	—	—	—	15.75—15.90
" II.-rendű	—	—	—	15.40—15.65
Zab I.-rendű	—	—	—	16.40—16.60
" II.-rendű	—	—	—	15.80—16.80
Tengeri belföldi uj	—	—	—	16.55—16.70
Repce: Káposztarepce	—	—	—	—
Köles	—	—	—	12.—13.—

A készáru piacon elkelt:

Buza. Tiszavidéki: 800 mm. 82 kg. 23.90 korona, 600 mm. 80.5 kg. 23.60 korona, 1000 mm. 78.5 kg. 23.60 korona, 700 mm. 80 kg. 23.75 korona, 100 mm. 80 kg. 23.75 korona, 1700 mm. 80 kg. 23.40 korona, 200 mm. 80 kg. 23.40 korona, 1200 mm. 80 kg. 23.40 korona, 300 mm. 80 kg. 23.50 korona, 1100 mm. 80 kg. 23.45 korona, 300 mm. 80 kg. 23.60 korona, 500 mm. 80 kg. 23.25 korona, 500 mm. 79.5 kg. 23.25 korona, 100 mm. 79.5 kg. 23.30 korona, felső, 300 mm. 79.5 kg. 23.— korona, 1007 mm. 79 kg. 23.40 korona, keverékes, 2000 mm. 79 kg. 23.20 korona, felső, 100 mm. 78 kg. 23.20 korona, 900 mm. 74.5 kg. 19.— korona, felső, üszkös.

Becskei: 4000 mm. 79.5 kg. 23.60 korona, 5200 mm. 79 kg. 23.60 korona, okt., sz., 4500 mm. 79 kg. 23.55 korona.

Bácskai: 300 mm. 80 kg. 23.50 korona.

Padéi: 800 mm. 80 kg. 23.70 korona.

Pestvidéki: 500 mm. 81 kg. 23.10 korona, sárga, 100 mm. 80 kg. 23.20 korona, 300 mm. 79 kg. 23.— korona, 600 mm. 79 kg. 23.15 korona, 100 mm. 78.5 kg. 23.05 korona, 100 mm. 78 kg. 22.70 korona, sárga, 400 mm. 78 kg. 23.— korona, 100 mm. 77.5 kg. 21.— korona, üszkös, 200 mm. 76.5 kg. 22.60 korona, 400 mm. 76 kg. 22.40 korona, sárga, 600 mm. 75.5 kg. 22.10 korona.

Bihari: 300 mm. 79 kg. 23.25 korona.

Rozs: 100 mm. 18.50 korona, kpl. mellett.

Zab: 100 mm. 16.30 korona, kpl. mellett.

A határidőpiacon kötött:

Délelőtt:

Előfordult kötések (50 kg.-kint)
Buza 1908. októberre 11.32, 11.33, 11.22.
Buza 1909. áprilisra 11.62, 11.59.
Rozs 1908. októberre 9.30, 9.27.
Zab 1908. októberre 8.02, 8.03, 8.04.
Tengeri 1909 májusra 7.30, 7.21, 7.22.

1 óra 30 percig zárulnak:

1908. októberi buza	11.26—11.27
1909. áprilisi buza	11.56—11.56
1908. októberi rozs	9.27—9.28
1908. októberi zab	8.01—8.02
1909. májusi tengeri	7.21—7.22

Budapesti gabonaforgalom.

1908. szeptember 15-től szeptember 16-ig

Érkezett: Elszállított:

Buza	63107	16720
Rozs	6238	824
Árpa	12883	4741
Zab	12209	3549
Tengeri	2101	504
Liszt	265	22966
Korpa	—	5580

Értéktözsde.

Gyenge külföldi jelentésekre tartott irányzat mellett nyílt meg a mai előtözsde, azonban zárlat felé javult a helyzet, bár a forgalom mindvégig mérsékelt maradt. A déli tőzsdén a bécsi tőzsdéről az a jelentés érkezett, hogy az Osztrák hitelintézet igazgatója üzleti ügyekben Törökországba utazott, ami a bécsi tőzsdén az Osztrák hitelrészvényekben élénk forgalmat eredményezett s a Hitelrészvények ára emelkedett. Az itteni tőzsdén az Osztrák hitelrészvény szintén emelkedett 3 koronával s vele együtt a többi vezető értékek is szilárdabb áron jutottak forgalomba. A helyi piacon szintén élénkebb volt ma az üzletmenet. Forgalomban voltak a Salgótarjáni, a Danubius, a Magyar aszfalt, a hadfelszerelési gyári és Városi vasút részvények. A járadékpiac változatlan. A tegnapi zárathoz viszonyítva, ma az Osztrák hitel 2.75 koronával, a magyar hitel 2.25 koronával, az államvasút 1 koronával emelkedett. Forgalomba került az Osztrák hitel 640.50—644.50 koronán, Magyar hitel 744.50—748.— koronán, Államvasút 694.—694.50 koronán, Leszámitolóbank 477.—478.— koronán, Jelzálog 435.75 koronán, Városi villamos vasút 265.—266.50 koronán, Közüti 541.25 koronán, Danubius 237.— koronán.

Előtözsde.

Előtözsde szilárd.
Köttek: Osztrák hitelrészvény 640.50—642.25. Magyar hitelrészvény 744.50—746.25. Osztrák-magyar államvasút 694.—. Déli vasút —. Magyar leszámitoló bank 477.—477.25. Jelzálogbank 435.75—437.50. Közüti vaspálya 539.—539.50. Városi villamos vasút 265.—.

Déli tőzsde.

Déli tőzsde szilárd.
Köttek: Osztrák hitelrészvény 642.75—645.—. Magyar hitelrészvény 747.—747.50. Osztrák-magyar államvasút 694.50.—. Déli vasút —. Rimamurányi vasúti 558.50. Magyar leszámitoló-bank 477.75—477.25. Jelzálogbank 438.—. Közüti vaspálya 540.—. Városi villamos vasút 266.50—276.75.

Utőtözsde.

Az utőtözsdén folytatódólag bécsi vásárlások e magasabb berlini jegyzések nyomán igen szilárd volt az irányzat. Az értékek a legmagasabb napi áron zárultak. A forgalom igen élénk volt. Köttek: Osztrák hitelrészvény 644.50—646.75. Magyar hitelrészvény 747.75—748.50. Salgótarjáni 595.—. Jelzálogbank 417.—. Rimamurányi 558.—. Közüti 541.—. Városi 266.50.

BÉCSI GABONATÖZSDE.

Bécs, szeptember 17. (Saját tudósítónk jelentése.) Az amerikai piacok ma jelentékeny áremelkedéseket jelentettek, de ez a körülmény itt semmiféle befolyást nem gyakorolt, mert spekulációra vezetőnek bizonyult. Az irányzat csöndes, a konzum télen-sége következtében majdnem teljes üzletlenség uralkodott. Buza és zab ára nem változott, rozs 5 fillérrel olcsóbb lett és tengeri 10 fillért vesztett árából. Árpában a konzum alig vásárolt valamit, e cikk ára majdnem egyáltalán nem változott.

Jegyzetett buza: uj tiszavidéki 12.10—12.50 korona, marosi 11.85—12.25 kor., bánáti 11.85—12.25 korona, tótfelvidéki 11.40—11.85 korona, mosoni 11.65—11.90 korona, uj déli vasúti 11.60—12.—, marchfeldi 11.25—11.70 korona.

Uj-rozs: tótfelvidéki 9.60—9.80 korona, csepeli 9.55—9.75 kor., pestmegyei 9.75—9.90, déli vasúti 9.55—9.80 korona, különféle magyar 9.55—9.80 kor., osztrák 9.60—9.80 korona.

Árpa: morvaországi 9.20—10.50 kor., marchfeldi 8.80—9.50 kor., bécsvidéki 9.—9.80 kor., tótfelvidéki 8.—10.15 kor., csepeli 7.85—8.80.

győri — kor., déli vasúti 8.40—9.65 kor.,
tiszavidéki 7.30—8.50 kor., északmagyarországi
7.40—9.40 kor., közép-dunai állomások 8.30—9.—
korona.

Magyar tengeri: régi 8.60—8.75, új —
korona, cinquantin 9.20—9.45, új —
korona.

Magyar zab: selejtes — kor., közepes
8.20—8.75 korona, elsőrendű — kor.,
válogatott 8.70—9.— korona, cseh-morvaországi
és alsóausztriai 8.30—8.45 korona.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE

Bécs, szeptember 17. Az az ellentálló képesség,
melyet a piac tegnap a kedvezőtlen külföldi hírek-
kel szemben tanúsított, ma is érvényben maradt. A
barátságos irányzatot ma semmiféle zavarta, sőt
erős támaszt lelt abban, hogy a hitelrészvényeket a
nyersolaj árának emelkedésére való tekintettel erő-
sen vásárolták. A barátságos irányzatot egyes kor-
látértékek szilárdsága is elősegítette. A többi érté-
kek irányzata nyugodt volt ugyan, de az árfolyamok
eddiggi állásukat megtartották, csak a vasártekek ha-
nyatlottak. A déli tőzsde kezdetén hitelrészvények
terjedelmesebb helyi vásárlásokra újból emelkedtek.
A többi értékek nyugodtak voltak. A hitelrészvények
iránt később is nagy érdeklődés mutatkozott.

11 óraker zárulnak:

Osztrák hitel. 642.—, Magyar hitel. —, —,
Länderbank —, Allamvasut 693.75 —,
Elbavölgyi vasut —, Déli vasut 120.25 —,
Alpesi bányatársulat 667.50, Rimamurányi —,
Májusi járadék 96.35, Magyar koronájár. 92.85
Orosz érték —, Török sorsjegy 186.—, Német
márka 117.47.

1 óraker jegyezték:

Osztrák hitel 644.—, Magyar hitel 744.—
Länderbank 439.—, Unio-bank 544.50, Allamvasut
693.75, Anglo-bank —, Bankverein —,
Déli vasut 119.75, Gözhajó —, Alpesi bányar-
észvény 667.—, Májusi járadék 96.35, Magyar
koronájár. 92.85, Török sorsjegy 186.—, Német
márka 117.47, Elbavölgyi vasut —, Rima-
murányi 558.50, Orosz járadék —, Keleti vas-
utak —, Skoda —, Magyar jelz. —, Kár-
pati petroleum —.

Bécs, szeptember 17. (Osztrák értékek zárlata.)
4.2 százalékos papír-járadék 96.35, 4 százalékos
osztrák arany járadék 115.80, 1860-as sorsjegy
152.—, Osztrák hitelsorsjegy 474.75, Angol osztrák
bankrészvény 297.—, Bécsi Bankverein 517.40,
Osztrák-magyar bank 1750.— Déli vasut 119.50
Dunagőzhajózási társ. 1006.— Dohány rész. 396.—
Cs. k. arany (vert) 11.35 Német bankv. 117.43 Osztr.
Lloyd 410.— 4.2 sz. ezüst. jár 96.20—99.20, Osztr.
koronájár. 96.35, 1864-es sorsjegy 260.50, Osztr.
hitelintézeti részvény 644.75, Union-Bank
544.50, Osztrák Länderbank 440.—, Osztrák-ma-
gyar államvasut 693.75, Elbavölgyi vasut 451.—,
Alpesi részvény 667.50, 20 frankos 19.11, Lon-
doni váltóár 239.50, Lipótkohó —, Töröksors-
jegy 185.—, Szilárd.

Bécs, szeptember 17. (Magyar értékek zárlata.)
4 százalékos arany-járadék 111.05, Tiszai és szeg-
közcs. sorsjegy 144.10, Magyar hitelbank részvény
746.—, Magyar leszámítoló és váltó részvény 476.—,
Rimamurányi 556.75, Magyar cukoripar 1799.—,
Adria hajózási részvénytársaság 403.—, Magyar ko-
ronájár. 92.85, 4 százalékos magyar földterem-
kötv. —, Magyar nyer.-k. sorsjegy 185.50,
Kassa-Oderbergi vasut részvény —, Magyar jel-
zálogbank 437.—, Magyar keresk. bank —.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDE

Berlin, szept. 17. (Az Egyetértés eredeti távirata.)
Zárlatok jegyeztetik: 4.2 százalékos papírjára-
dék —, 4 százalékos osztrák aranyjáradék —,
osztrák hitelrészvény 202.60, Déli vasut 22.80,
orosz bankjegyek 214.70, 4 százalékos új orosz köl-
csön 77.—, Disconto Commandit 178.10, Dinamit-
truszt 169.—, Harpeni 207.20, Unifikált török
járadék 94.25, 4.2 százalékos ezüst-járadék —,
4 százalékos magyar aranyjáradék 93.40,
Magyar koronájár. 93.—, Osztrák-magyar
államvasut 148.60, Bécsi váltóár 85.05, Olasz
járadék —, Alt. villamossági Edison 224.10,
Gelsenkircheni 208.30, Laurakohó 211.—, Szilárd.

Frankfurt, (Zárlat) szept. 17. 4.2 százalékos
papírjáradék —, 4 százalékos osztrák arany-
járadék 98.55, 4 százalékos magyar aranyjáradék
22.45, Osztrák hitelintézeti részvény 202.20, Osztrák-
magyar államvasut 148.50, Északnyugati vasut
—, Bustiehradi vasut —, Londoni váltóár
203.85, Bécsi Bankverein —, Villamos részvény
145.—, 3 százalékos magyar aranykölcson 44.20, 4.2
százalékos ezüstjáradék 99.25, Osztrák koronájára-
dék 99.30, Magyar koronájár. 92.90, Osztrák-
magyar bank 125.50, Déli vasut részvény 22.80,
Elbavölgyi vasut —, Bécsi váltóár 851.16, Párisi
váltóár 811.75, Union bankrészvény —, Alpesi
bányarészvény —, szilárd.

Hamburg, (Zárlat) szeptember 17. 4.2 százalékos
ezüstjáradék 98.90, 1860. sorsjegy 154.—, Déli vasut
22.75, 4 százalékos aranyjáradék 98.30, Osztrák
hitelrészvény 203.10, Osztrák-magyar államvasut
148.25, Olasz járadék 102.25, 4 százalékos Magyar
aranyjáradék 93.80, Nyugodt.

London, szeptember 17. Angol consol —.

Páris, szept. 17. (Zárlat.) 3 százalékos Francia
járadék 95.05, Osztr. aranyjáradék 99.55, Magyar
aranyjáradék 94.80, 5 százalékos Bolgár kötelez-
vény 1896. évről 492.50, 4 százalékos Olasz jára-
dék 104.02, Déli vasut elsőbbségi kötv. 293.—
5 százalékos marokkói járadék 510.—, 4 százalé-
kos 1890. Román kölcson 95.90, 4 százalékos
Kons. amort. román járadék 91.50, 4 százalékos
Amort. román járadék 1905. 93.57, 5 százalékos
Orosz járadék 1906. 99.90, 5 sz. Orosz kincstári
utalvány 1904. 519.—, 4 sz. Szerb járadék 1907.
—, 4 százalékos spanyol járadék 96.45 4 száza-
lékos unifikált török jár. 95.60, Török sorsjegy
175.55, Török dohányrészvénye 424.—, Osztrák föld-
hitelintézet 1135.—, Osztr. Länderbank 475.—, Ma-
gyar jelzálogbank 464.—, Banque de Paris 1520,
Banque Ottomane 719.—, Osztr. magyar állam-
vasut —, Déli vasut 125.—, Meridional vasut 669,
Keleti vasutak —, Waggon Lits —, Hartmann
gépgyár 625.—, Rio Tinto 17.24, Sucrerie d'Egypte
36.—, Tula 263.—, Thomson Houston —, Urikányi
kőszén 176, Chartered 22.75, De Beers 331.—, East
Rand 112.—, Jagersfontein 117.50 Transvaal Consols
—, Transvaal Land Company 65.—, Váltó Amster-
terdamra (rövid) 208.06, Váltó német piacokra
(rövid) 123.19, Váltó Bécsre (rövid) 104.81, Váltó
Belgiumra (rövid) 3s, Olasz aranyváltó (rövid)
1/2s, Váltó Svájcra (rövid) 1/2s, Csek Londonra 253.20,
Magánkamatláb 1% Ingadozó.

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK

Vágómarhavásár.

Budapest, szeptember 17. (Braun József és fia
jelentése az „Egyetértés” részére.) Felhajtott:
3206 darab Vágómarha és pedig 1743 darab ma-
gyar és tarka ökör, 818 darab magyar és tarka
tehén, 196 darab bosnyák ökör, 1 darab bosnyák
tehén, 168 darab magyar és tarka bika, 3 darab
bosnyák bika, 136 darab magyar bivaly és —
darab bosnyák bivaly.

Következő árak jegyeztettek métermázsánként
élősúlyban levonás nélkül:

Magyar hizott ökör, legjobb minőségű 70.—
80.— koronáig, kivételesen 89.— koronáig,
középmínőségű 58.—68.— koronáig, silány
minőségű 46.—56.— K.-ig, Tarka hizott ökör
legjobb minőségű 76—88 koronáig, kivételesen
92—K. középmínőségű 62—74 koronáig, silány
46.—60.— koronáig, Magyar paraszt ökör leg-
jobb minőségű 56.—66.— kor.-ig, középmínőségű
— kor.-ig, silány 46.—54.— koronáig,
Magyar tehén legjobb minőségű 42.—64.— ko-
ronáig, kivételesen — koronáig, közép min-
őségű — koronáig, silányabb minőségű
30.—44.— koronáig, Tarkatehén legjobb min-
őségű 44.—70.— koronáig, kivételesen 76.— ko-
ronáig, közép minőségű — koronáig, Bika
legjobb minőségű 58.—68.— koronáig, kivéte-
lesen 72.— koronáig, közép minőségű —
koronáig, silányabb minőség 40.—56.— ko-
ronáig, Bivaly legjobb minőségű 32.—42.— ko-
ronáig, kivételesen 48.— koronáig, közép
minőségű — koronáig, silányabb min-
őségű — koronáig, Kicsontozni való
marha 30.—40.— koronáig, Boszniai ökör
legjobb minőségű 50.—60.— koronáig, közép
minőségű — koronáig, silányabb min-
őségű 42.—48.— koronáig, Növendékmarha
40.—60.— koronáig, Mind 100 kilónként
élősúlyban.

A felhajtás mintegy 600 darabbal nagyobb volt a

multétinél és habár több idegen vevő jelent meg a
vásáron, az irányzat mégis lanyha volt s az árak
2—3 koronával hanyatlottak; gyengébb minősé-
geknél némely esetben még nagyobb az áresés.

Budapesti szurómarhavásár.

Budapest, szeptember 17. Felhajtott: 865 drb
élő borjú (közte 32 rugott), — drb leölt borjú, —
drb növendékmarha, — drb élő bárány, — drt
leölt bárány.

Árjegyzések: Elsőrendű élő borjúkért 90—100
fillér, kivételesen 104 — fillér; középmínőségű élő
borjúkért 80—88 fillér; leölt borjúkért — fillér;
silány és rugott borjúkért 52—70 fillér, növendék-
marháért — fillér, kilogrammonként, levonás
nélkül. Elő bárányokért — korona, leölt bá-
rányokért — korona páronként. Az irányzat
lanyhább volt, az árak — fillérrel kgr.-kint csök-
kentek.

Bécsi szurómarhavásár.

St.-Marx, szeptember 17-én. (Saját tudósítónk
telefonjelentése.) A mai vásárra fölhoztak: 9774
darab borjút, 3092 darab fiatal sertést, 1224 levá-
gott sertést, 598 darab levágott juhot, — darab
élő juhot, 112 darab bárányt.

Eladási árak kilogrammonként: Levágott borjú
72—84 fillér; elsőrendű 86—116 fillér; legelője
120—132 fillér; élő borjú 60—96 fillér; legelő-
rendű 98—102 fillér; élő hussertés 90—120 fillér;
élő hizott sertés 96—108 fillér; levágott nehéz
sertés 108—124 fillér; levágott hizott sertés 108—124
fillér; könnyű sertés 132—136 fillér; elsőrendű
süldő 114—136 fillér; levágott juh 72—96 fillér;
bárány 20—36 korona páronként.

Sertéskereskedelmi csarnok.

Budapest—Kőbánya.

Budapest, szeptember 17-én. (Hivatalos tudósítás)
Hizott sertésárak: Magyar elsőrendű: Öreg ne-
héz (páronként 400 kilogrammon felül) —
fillér Közép (páronként 300—400 kilogrammig
terjedő súlyban) — fillér. Fiatal nehéz
páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 126—
127 fillér. Fiatal közép (páronként 251—320 kilo-
grammig terjedő súlyban) 128—130 fillér. Könnyű
(páronként 250 kgr-ig) 132—134 fillér. Szerbiai
nehéz (páronként 260 kg fölül súlyban) —
fillérig, közép (páronként 240—260 kilogramm
súlyban) — fillérig.

Sertéslétszám: 1908. évi szeptember 15. napján
volt készlet 37030 drb., 1908. szeptember hó 16-án
felhajtott 294 darab, 1908. szeptember 16-án el-
szállított 213 darab, 1908 szeptember 17. napjára
maradt készletben 37111 drb. A hizott sertésüzlet
irányzata: lanyha.

Sertéskonsumvásár.

Budapest, szept. 17. (Hiv. tud.) Előző napról ma-
radt 170 darab sertés, 3 darab süldő, 2 darab
malacz. Pótfelhajtás — drb sertés, — drb süldő
— malacz. Mai napi felhajtás 1213 darab ser-
tés, 72 darab süldő, 6 darab malacz, össze-
sen 1383 darab sertés, 75 darab süldő, 1 darab
malacz. Eladatott 985 darab sertés, 50 darab
süldő, 1 darab malacz. Eladatlanul visszamaradt
398 drb sertés, 25 darab süldő, 5 drb malacz.
Mai árak: Zsirsertés öreg elsőrendű 350 kg.-on
felül ételsúlyban — fillér, ételsúly-
levonással — fillér, II. rendű 280 kg.-tól
350 kgr.-ig, 95—98 fillér, ételsúlylevonással
116—120 fillér, fiatal nehéz, 300 kg.-on felül —
— fillérig, ételsúlylevonással 124—130 fillérig;
fiatal közép 220 kg.-tól 300 kg.-ig —
fillér, ételsúlylevonással 126—130 fillérig, köny-
nyű 220 kg.-ig — fillér, ételsúlylevonással
126—130 fillér. Hussertés, nehéz 300 kilogrammon
felül — fil.-ig, könnyű — kgr.-ig.
Belföldi süldő 100—104 fillérig, horvát süldő —
— fillérig. Malacz 100.— fillérig. Árak
minden levonás nélkül kilogrammonként, élősúly-
ban értendők. A vásár irányzata közepes. Az árak
változatlanok.

Felelős szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadótulajdonos:

A Magyar Ujságkötő Részvénytársaság.

Igazgató: ERDŐS ARMAND.

Reggelizés előtt fél pohár

Schmidthauer-féle

Használata valódi áldás gyomorbeteg-
ségek és székeszékletben szenvedőknek

Igmándi keserűvíz

az elrotlott gyomrot
2—3 óra alatt tel-
jesen rendbe hozza
Kis üveg 40 fillér.
Nagy üveg 60 fillér.

VIZALLAS.

Table with columns for location (Inn, Dana, Horva, Vág, Rába, Győr, Szécsény, Móra, Száva, Szamos, Szarvas, Latorca, Laborca, Ung) and water level measurements for various dates (szept. 16., szept. 17., szept. 18., szept. 19.).

zombori ügyészséghez hivatalosul nevezte ki. Névmagyarosítások. A belügyminiszter kiskoru Lefkovicz Márkus sátoraljai helyi lakos Lengyelre, Silberger Oszkár aradi lakos Sándorra, Macska József temerini lakos, valamint József, Adám és Ferencz nevű kiskoru gyermekei Mezőre, Braun Jónás mokri lakos, valamint Erzsébet, Klára, Aranka, Ilona és István nevű kiskoru gyermekei Biróra és kiskoru Breier Kornél budapesti lakos családi nevének Báronyra kért változtatását megengedte. Pályázatok. A budapesti kir. tudományegyetem Rector Magnificusához két szolgai állásra október hó 30-ig; — a kolozsvári m. kir. posta- és táviratigazgatósághoz a Tordaanyos vármegyében Mezőnagycsán betöltendő postamesteri állásra október hó 9-ig; — a budapesti m. kir. posta- és táviratigazgatósághoz a Szigetszentmártonban betöltendő postamesteri állásra október hó 9-ig; — a földmívelésügyi m. kir. minisztérium IV. főosztályához Herkulesiúrdó villamosvilágító, erőátviteli és vízművének üzemvezetői mérnöki állására szeptember hó 25-ig; — a segesvári m. kir. pénzügyigazgatóság az ottani adóhivatalnál betöltendő díjtalan adóhivatali gyakornoki állásra két hét alatt nyújtandók be a kellően felszerelt kérvények.

IDŐJÁRÁS.

A meteorologiai központi intézet távirati jelentése 1908. szeptember 17-én reggel 7 órakor.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánkban az idő változókéony jellegű volt, helyenkint élénk szél keletkezett és csapadék is fordult elő. A hőmérséklet kissé emelkedett és nagyobb részt a normális körül van; maximuma: Verseczen 26 C°, minimuma: Botfalun 3 C° volt.

Prognózis a következő 24 órára:

Enyhe idő várható, keleten elvélve esővel.

Table with columns: Allomás, Légnyomás mm., A hőmérséklet Celsius szerinti, Szélirány és erője, Felhőzet, Csapadék mm., Hőmérséklet max. min.

Kivonat a hivatalos lapból.

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. Juckel Gyula budapesti IX. ker. felső kereskedelmi iskolai rendes tanárt a budapesti állam polgári iskolai tanítóképző-intézetbe a VIII. fizetési osztályba rendes tanárrá, dr. Erdélyi Lajos budapesti ref. főgimnáziumi tanárt a budapesti állami polgári iskolai tanítóképző-intézetbe a VIII. fizetési osztály 3. fokozatába rendes tanárrá; a pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök Kern Rezső rimaszombati lakost ideiglenes minőségű segélydíjas pénzügyi számgyakornokká, Palm József ugyancsak rimaszombati lakost pedig ideiglenes minőségű díjtalan pénzügyi számgyakornokká a rimaszombati pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvétséghez, Neuwirth Lipót budapesti lakost ideiglenes minőségű díjtalan pénzügyi számgyakornokká a központi díj- és illetékkiszabási hivatal mellé rendelt számvétséghez; a debreczeni ítélőtábla elnöke Mellán Dezső máramarosszigeti lakos, végzettség joghallgatót a debreczeni ítélőtábla kerületébe díjtalan joggyakornokká; a szegedi főügyész Kánya Sándor újvidéki törvényszéki fogházort a

Vérszegénység

ellensúlyozásul tessék SCOTT-féle Emulsiót használni, a mely a vért gazdagítja és a test husát szilárdítja és egészségessé teszi.

A Scott-féle Emulsió

egyaránt hatásos fiatalnak és öregnek. A gyors javulás meglep és kielégít.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer végjegyét — a halászt — kérjük figyelembe venni.

Próbálják meg

és meg fognak erről győződni, mint ahogy ezren és ezren győződtek meg róla az utolsó 32 év lefolyása alatt.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér. Kapható minden gyógyszerárban.

EGYETÉRTÉS

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJORMÁTYÁS

Large financial table with multiple columns: Buza (100 kg, 100 kg), Egyéb gabonafélék, Burgonya, Különböző termények, Faj, Pénz, Aru, Kassa-derb, Bankok részvényei, Takarékpénztárak, Biztosító társaságok, Gőzmalom, Különböző vállalatok. Includes various market prices and exchange rates.

KÜLÖNFÉLÉK.

Őszi szántás.

Kint a mezőn a pacsirtaszó
Olyan, mint egy szép bucsuzató.
Sárga tarlóok tépett virágát
Temetik a sötét barázdák
S reménytelen, bús őszi dalban,
Kunsági szél siratja halkán...

Szántogatnak. A barna sorbui
Néha egy-egy cserép kifordul,
Ott volt valami mély padmalyba,
Száz esztendő pora van rajta,
Felkerült, tán üzenetképpen,
Hogy nem így volt valaha régen...

Magyar lelke volt még a dalnak,
Ezért a földért éltek, haltak,
A szív jobban hozzá volt növe,
El se tudott szakadni tőle,
Élt a magyar vígabb világot,
Kicsi földjén dalolva szántott...

Most más az ősz, mint akkor, régen
Hidegebb könyűl a szemében,
Borongós minden gondolatja
S boruját a szívekbe lopja,
Hogy a kivarrt, cifra szűr alatt
Vad, lázongó indulat fakad.

Más a magyar... Más a lehellet...
Szomorún jár az eke mellett,
És a hideg, éles csoroszlya
Barázdáit hiába osztja
Nagy, félelmes sötét csik gyanánt:
Míg a magyar földjén sirva szánt.

Kató József.

(Az orvosnak fogában áll-e bizonyos esetekben a beteget megölni?) Ohio államban erre vonatkozólag tavaly egy bill került első olvasásra a parlamentben. Így hangzik: „Ha valamely felnőtt egyén, akinek oly súlyos természetű sérülései vannak, vagy annyira beteg, hogy felgyógyulásában maga sem remél; vagy

ha a betegnek ezt az állapotát az orvos is konstatálja és ha a fájdalmak, szenvedések és kínok más módon nem csillapíthatók: fogában áll az orvosnak mindaddig narkotikus szereket adni a betegnek, amíg a teljesen érzéketlen állapot be nem következik (esetleg a tökéletes fájdalommentes állapot, akár öntudatánál van a beteg, akár nem) és ezt az állapotot mindaddig fenntarthatja az orvos, míg csak a halál be nem következett. Szükséges azonban, hogy a beteg ép elmével ítélte meg legyen a maga állapotát és hogy a kezelő-orvoson kívül még más három orvos egybehangzó véleménye szerint a beteg csakugyan menthetetlen.” A bill tehát ölére hatalmazza fel az orvost. Egyébként Helen Hall asszony már 1905-ben ily értelemben szónokolt a filadelfiai American Humann Association ülésén; sőt Wendte oaklandi polgár már javaslatot is dolgozott ki erre vonatkozólag. Szerinte egy helyi bizottság lenne kiküldendő, mely minden ilyen esetet külön-külön megvizsgálja. Érdekes, hogy ezt az eszmét mások is, más oldalról is állandóan napirenden tartották. Mondják, hogy maga Nobel is híve volt ennek az eszmének. Állítólag Nobel Alfréd beszélt, hogy Crispi olasz miniszterelnöknek tett volna is efféle javaslatot. E szerint Nobel költségén Milanóban és Rómában olyan intézetek létesültek volna, ahol bárki is, ha úgy tetszett volna neki, egy általa föl-talált gáz segítségével fájdalom nélkül halálra mérgezhette volna magát. Minden ilyen intézet 250 ezer frankba került volna, ide nem számítva az orvosok fizetését. Nobel pompás ebédrel és kitűnő borokkal vendégelte volna meg az öngyilkosjelölteket, s amikor a szivarra került volna a sor, a pipázó terem pillanat alatt gyilkos gázzal lett volna megtöltve. A holttesteket másnap elégették volna. Crispinek állítólag tetszett is az eszme, csak hogy a reakziós párt, akkor még hatalma teljében, elbukatta volna az efféle javaslatot.

(A francia Senki szigete.) Franciaországnak is megvan az ő Senki szigete: Fort Mardyk az angol partok közelében egy kis halászfalu, amelynek nevezetessége az, hogy itt nem respektálják a code civilt. 650 lakosa volt 50 évvel ezelőtt és ma 1700 lakosa van, 1821-ben pedig csak 300-an voltak. Tehát a népesség 80 év alatt majdnem meghatszorosodott. Ennek oka az, hogy itt negligálják az 1804-iki code civilt és a nagy gyerekáldás dacára nincs egy szegény ember az egész helységben. Minden új családot befogadnak és mindegyik kap ajándékba 24 are területű földet, mely elidegeníthetetlen és oszthatatlan. Minden fiú, aki megházasodik, megkapja a maga 24 arejét, tisztán azzal a kötelezettséggel, hogy a község kötelekében kell maradnia. Így tehát semmi nem gátolhatja a gyerekáldást, mert sorsuk biztosítva van. Természetesen, hivata-

losan nem vesznek tudomást erről olyan országban, ahol kötetekre megy ama honmentő művek száma, amelyekben az egy gyermek-rendszert ostromozzák és módokat eszelnek ki, mikép lehetne Franciaország nagy katonáállományának minél több ujoncot szerezni. Egy újságíró most meglátogatta a nevezetes falut és leírja, hogy mily csinos fehér házikók vannak ott gyümölcsöskertekkel és mily boldog, elégedett nép. Szellemi intelligenciája meglehetősen alacsony nivón áll, de hiszen talán éppen azért oly boldog, mert még nem ütötte meg a civilizációs szele.

(A separék titka.) Londonban vannak apró olasz vendéglőcskék, ahová nagy szeretettel jártak előkelő urak egy idő óta. Szénefekete hajú, villogó szemű olasz pinczerek sürgöttek-forogtak, de mégis igazi élet a felső szobákban volt s nem alant. Megegett ugyanis, hogy üres volt az alsó terem mindíg s a vendéglős mégis egyre jobban gazdagodott. Egy nagy botrány most lerántotta a leplet az olasz vendéglősökről. Erkölcsei tekintetében borzalmas dolgok derültek ki, de itt csak magát a botrányt mondjuk el. Egy katonatiszt és egy „doktor” ur két hölgykével tért be egy ily restaurantba, ahol persze a felső szobákba vitték fel őket. Ki volt írva, hogy 5.50 shilling egy teríték. Az ám. Fizetésre kerül a dolog s ezt a számlát terieszti elő az élelmes vendéglős:

Converts	2.— shilling
Hors d'oeuvres	8.— „
Két nyelv	6.— „
Egy csirke	10.— „
Négyszer rizs	6.— „
Jég	1.— „
Kávé	4.— „

És ez egy egészen egyszerű vacsoráért. A vendéglős mosolyogva mondta báméskodó vendégeinek:

— A bizalmas tété a tété ára!

Az urak egyike megjegyezte, hogy ez közönséges rablás és a vendéglős tolvaj.

— U-u-ugy!?? — szólalt meg a vendéglős. Rablás? ... Tolvaj? ...

Ezzel kiugrott az ajtón és lecsukta. Odalenn is bezáratta az ajtót és fölhecczelte embereit. Szoknyás és nadrágos alkalmazottai mint valami vipera had rohant fel a felső szobába, ott nekiestek a vendégeknél. Palaczkok, tányérok, tálak, poharak repültek mint a bombák. Székkel verték egymást az emberek. Még a nehéz zongoraszék lába is széjjeltört. Végre is a láрма lehatott az utcára s a rendőrség betört. A rendőrbőr előtt aztán kiderült minden, mert végiglátogatta a rendőrség az összes hasonszerű helyeket.

A FEKETE GYÉMÁNT

— REGÉNY. —

Irtja: FRED. VILLER.

A kert körül két embermagasságyra vastag dupla vasrácsat emeltünk s aki a házba be akart kerülni, a vasajtón esengetnie kellett.

Az öreg Frick még mindig ugyanazon a helyen lakik, de beteg és — elhagyatott. A szolgálját soha nem hagyja el.

Visszavonult teljesen az üzletektől és a tüz-biztos helyiség minden valószínűség szerint teljesen üresen áll. Akkoriban, mikor én megismerkedtem vele, pénzének nagy része ipari és közhasznú üzletekbe volt befektetve, különösen olyanokba helyezte el szívesen pénzét, melyek az országnak új jövedelmi forrást nyitottak. Ő maga ugyan nem vett részt ezekben az üzletekben és az irodájában csak annyi dolog volt mindig, amit az unokaöccse és ő maga el tudott végezni.

Nemsokára én bejáratos és gyakori, sőt mondhatnám szívesen látott vendég voltam a villában, sőt télen nem is mult el nap, hogy meg ne látogattam volna őket. Az öreg Frick nem unt meg soha, hogy engem kikérdezzem az újdonságok felől, ámbár az a gyanum támadt, hogy az öreg csak azért kérdez ki, hogy az én elbeszéléseim után, — melyeket én a lehető leg-rövidebbre fogtam, — ő is elmondhasson két-három esetet a saját élményeiből. Ez néha elég sok időt vett igénybe.

Az öreg különben pompás elbeszélő volt és mi órákhosszat nagy érdeklődéssel hallgattuk.

Többnyire a társaság csak az öreg Frickből, Sigrídből és belőlem állott. Einar víg, élvágyó fiatal ember volt és sokat forgolódott ba-

rátainak társaságában. Amint már említettem, ő vezette nagybátyjának a könyveit, ezt azonban elvégezte könnyen délelőtt. Gyakran panaszkodott nekem, hogy a bácsi nem akar neki meghatározott fizetést adni. Bár az összegek, melyeket időről-időre kapott, meglehetősen nagyok voltak és alapjában túltettek egy könyvelő fizetésén; de a pénzt meglehetősen bizonytalan időközben kapta, aszerint, hogy a bácsi milyen hangulatban volt. Néha uszott a felesleges pénzben, néha pedig, azaz heteken át egy shillingje sem maradt, ami igazán kellemetlen volt neki, mivel egy csomó vig, de szegény barátja őt valószínű Króznának tartotta. Az öreg Frick a fejébe vette, hogy az öcsését így szoktatja a pénzhasználatára és nélkülözésére és iszonyu dühbe jött, ha az öcsés a havi fizetés czélszerűségét emlegette.

A huga a személyné volt az öregnek és szinte tulhalmozta őt ajándékokkal, különösen szövetekkel és ékszerekkel, amit az öreg maga válogatott ki.

A pénzzel kevés baja volt Sigrídnak, mert egyrészt Einar soha nem utasította vissza a kisebb kölcsönöket, másodsor pedig a fiatal leánynak mindig voltak inséges szegényei, akik között kiosztotta a pénzt.

HARMADIK FEJEZET.

Hovell Reginald.

Egy nap következő meghívást kaptam:

Tisztelt Monk ur!

A bácsi kéreti önt, ebédjelen hónap délben nálunk. Egy angolt, egy régebbi barátjának a fiát, ki Ausztriában meghalt, várja látogatóba és szeretné, ha azzal megismerkednék.

Üdvözli

Frick Sigríd.

Ez a legkonvencionálisabb meghívó volt, amit csak képzelni lehet, de nekem mégis nagy örömet szerzett, ha ezzel a finom irással irt kis

kártyákat kaptam. Egy szombati napon volt, néhány nappal karácsony előtt.

Az azóta eltelt időt arra használtam fel, hogy alaposan beleszerettem Sigrídbe.

A szerelem vakká tesz; szokták mondani; de annyira vakká még sem tett, hogy észre ne vettem volna, miszerint az igyekezetem, hogy tesszem a hölgynek, neki sem volt kellemetlen.

Többet igazán nem kívánhat egy férfi sem mindaddig, amíg világos szavakkal meg nem tudakolja a fiatal hölgy hajlandóságát. Ezt a legközelebbi idő alatt meg is akartam tenni, de mindig elhalasztottam, abban a reményben, hogy még előbb bizonyosabbá akarok lenni. Hogy a másnap délre szóló meghívást elfogadtam, azt természetesen fogod találni.

A „Villa Ballaratba” való megérkezésemkor az öreg Fricket sugárzó kedvben találtam.

— Itt van, nézze, Monk ur, Hovell Reginald, öreg barátomnak a fia, — a legjobb és leghüségesebb bajtárs volt, akit csak gondolhat! Nem hiszem, hogy öreg bajtársam ilyen pompás ki-nézésnek örvendett volna ifjúságában, mint most a fia; de a szíve arányból volt és úgy lehetett rá számítani, mint önönmagára.

Az öreg Frick még sokáig áradozott az öreg Hovellre való emlékezésben. De végül a hugának sikerült őt annyira visszatéríteni a jelenbe, hogy a fiatal angolnak be tudott mutatni.

Hovell Reginald magas, szép fiatal ember volt, körülbelül az én koromban és angol típusu.

Megvolt a kissé ferde angol válla és az egyenetlen tagok; de a tartása biztos és mesterkéletlen volt, mint többnyire az angoloknál általános szokott lenni, ha jó társaságból valók. A szemei szépek, sötétek, majdnem feketének mondhatók, de minden melegség híjján; az arca pedig éppenséggel nem volt megnyerő. Különben az első találkozásnál kitűnt, hogy nem olyan merev, mint szoktak lenni legtöbbször honfitársai közül és a lénye szinte behizelgőnek volt mondható, ami szintén ritkaság az angoloknál.

(Folyt köv.)

TÉS

ATYÁS

Pénz	Am
282	286
385	395
237	239
307	311
2900	2950
284	294
216	220
558.50	559
400	410
405	410
494	504
375	380
390	392
330	330
780	820
4900	5100
410	430
475	485
2800	2900
1300	1350
340	350
340	345
1745	1760
370	372.50
280	291
580	590
945	1045
408	407
540.50	541
308	315
286.25	286.75
70	75
187	188
120.50	121
1910	1920
356	360
295	300
401	405
694.25	694.75
415	420
18.50	20.50
20	22
492	502
190	200
7.40	8.40
10	12
10	12
308	315
28.25	28.25
51	55
472	482
197	207
11.85	11.48
11.27	11.88
19.08	19.14
19.08	19.14
23.47	23.55
117.37 1/2	117.67 1/2
95.27 1/2	95.57 1/2
95.80	95.60
2.52	2.58
94.75	95.50
99.42 1/2	99.82 1/2
117.37 1/2	117.67 1/2
95.80	95.60
95.27 1/2	95.57 1/2

SZÍNHÁZAK

Pénteken, 1908. szeptember 18-án

Nemzeti Színház

Stuart Mária. Esomorujáték 5 felvonásban. Írta Schiller, fordította Eszedi Kovács Gyula és Smlyovszky J. Személyek: Erzsébet S. Fáy Sz. Stuart Mária Jászai Pálfy Dudloy B. Pálffy Talbott György Szacsavay Cecil Vilmos Gyenes Kent gróf Körösmezzei Davison Garamszegi Paulet Anias Rajdu Mortimer Mihályi Aubespine Bartos Kezdeté 8 óraker.

Magyar színház

A szerencse fia. Komédia 4 felvonásban. Írta: Drégely Gábor. Epreskerli Reiner Vágó Reinert Forrat R. Emma, leányuk Moszáros G. Ván, leánya Kömendi Báthori G. Szentégh Márton Gares Kornos Antal Csontos Gáskull, igazgató Retha Sáros Adolf könyvk. Dobi David, tőrszolg. Rátkai Lili, leánya P. Makai G. Zarái Zinkó Dani Z. Molnár A mintster László Sebes György, Papp Kezdeté 8 óraker

III. Kir. Operaház

Zárva

Vigaszínház

Kutya van a kertben! Bohózat 3 felvonásban. Írta: Georges Feydeau, fordította: Géth Sándor. Személyek: Victor Emannel Géth Sándor Raymond Gazi M. Chandebise Camille Thányi M. Ferillon Augustin Vendrei F. Olympe, a feleség Rónaszéki István Gusztáv Szerény Z. Lucienne, a feleség Komlóssy Lucele Romain Tapolczay Violette dr. Balassa J. Babbistin Sarkadi A. Kezdeté fél 8 óraker.

Királysínház

Varázskeringő

Operett 3 felvonásban. Írták Dörmann és Jacobsohn, fordította Mérei Adolf. Zenejét szerzezte Strauss Oszkár. Személyek: Nili, Joahin Németh Lohár Papir Holna Petrás S. Niki Király Gusztáv Sárosi Friderika Orley F. Franczi Ötvös Gitta Vendolin művész: Sugár Kezdeté 1/2 8 óraker

Urania színház

Régi jó idők Kezdeté fél 8 óraker.

Fővárosi nyári színház

Keserű mézeshetek. Vigjáték 3 felvonásban. Kezdeté fél 8 óraker.

Apolló - Projektográf

TELEFON 68-39.

Japán tragédia.

A jó hazafi. Esküvő nehezségeivel.

Medvevadászat

Oroszországban.

A Nilus vidéke.

KEZDETE: 6 óraker

BUDAPESTI CABARET BOHEMIÉRE Feréz-körút 23. Ma és minden este 9 és fél óraker: Anéma vadlót. 'BERZA PANAJA' 100-ik jubileum előadása. (Páralan stíri bohózatok) Conferenci: Dr. Szalay József (Grünbaum-imitáció, budapesti idegenvezető.) László Böszörményi és társaságokkal, Kőcsény H., Antal Erasi, Szeged Edith, Cseh Zsófi, Szatmáry Árpád, Kövry, Boross, Károk - 3 színpadi tréfa. - 20 cabaret-szám. Megtevesztésig há művészimitációk. Jegyek: 6, 5, 4, 4 koronás és kinté kintéjében, Andrásy ut 29., Bárcsai, Kossuth st. u. 4. és a Cabaret pénztáránál.

IFJ. SCHULLER FERENCZ nagyvendéglője VI. kerület, Andrásy - ut 39. szám. A számaozvegyek legkedveltebb étterme. Mérsékelt árak! * Kitünő kiszolgálás

BEKETOW CIRKUSZ Városliget Telefon 107-46 Ma este háromnegyed 8 óraker Nagy Fényes Előadás. 'HELGOLAND' Nagy kiállításos vízi némajáték 150 négyzetméter víz a cirkuszban. Fényes kivágás, tűzijáték. 60 helyből álló hajókat, 3 Stalg's halálzángolás motorokérpáron és az egész nagy műsor.

FOLIES CAPRICE Igazgatók: LEITNER és KELETI Főrendező: ROTH SANDOR. Budapest, Révai-utca 18. sz. Az előadás kezdete fél 9 óraker Ma! fél 10 óraker! Ujdonság! A feleségem férje Bohózat írta Satyr. Rendező Rott Sándor. Végül 11 óraker DER LUFTTURNER Bohózat egy amerikai szállodai életől írta Satyr Rendező Trebitsch Sándor Nappali pénztár d. e. 9-11-ig és d. n. 3-6-ig. Az első emeleti Casino és Parisban elsőrangú tánc attrakciók. - Kezdeté fél 12 óraker -

GLADIS-KÁVÉNÁZ Bottenhiller-utca 10. (Óvoda-utca sarkán.) Minden este Telefon 105-89. TATAI BUS FERI szonkara hangversenyez. - Fényes amerikai berendezés. - Külön értékesített helyiségek. - Szolid árak. A szervezett munkások szövetségének szervezésében SZATMARI, kávéés.

FŐVÁROSI ORFEUM WALDMANN IMRE igazgató. VI. Nagymező-s. 17

A borsos darab Horst Julius egyfelvonásosa. Közreműködnek: Aalbachné, Sugár, Szirti, Aalbach és Baumann

Továbbá: TARANTELLA olasz balleget-egyveleg, Ballarini nővérek közreműködésével.

The 5 Violettas akrobatikus silfidek. Les Douseks. Anton Sattler. Perigni. Riediser. Philadelphia. Lancashire Lads. Kosta. Maravillas stb. stb.

Az előadás kezdete 8 óraker Jegyelővétel 10-1 és 3-6 óráig a nap-pali pénztárnál. A télikeriben reggeli 5 óráig VÖRÖS ELEK szonkara hangversenyez.

A már 34 év óta a kerékpárvilágot uráló eredeti angol Helical Premier és The Champion

Kezde a r o k a t dupla harang csapágygyal és szabadonfutóval 3 évi jótállással, minden ar-felomelés nélkül szigorúan az eredeti gyári árakon havi 12 és 15 koronás részletre adjuk és kerékpár-alkatrészeket egész világon létező összes kerékpárhoz, órási forgalmunk követ-köstében melyen leszállított nagyban eredeti gyári 30% áreszállítással szállítunk vidékre is árban kereskedők

Láng Jakab és Fia kerékpár és alkatrészek nagy kereskedők Ausztria-Magyarország legnagyobb, legrégibb és legmegbízhatóbb kerékpár raktára. Budapest, VIII., József-körút 41. Főközlöt Baross-tér 4. és Dudán II., Margit-körút 6. - Díjazárjegyzékünk 1000 képpel, kerékpár és alkatrészekről ingyen és bormentve.

600.000 korona nyerhető október hó 5-én 1 drb Pesti Hazai Tkp. sorsjeggyel. Kapható 40 havi 3 kor. 50 fillér részletfizetésre. Az első részlet befizetése ellenében kiadom a sorsjegyszorozatot és számat tartalmazó részletet azonnali játékkal. Az első 2 havi részletnek egyszerre való befizetése esetén a 3-ik részlet ingyen nyugtáztatik. Fleissig Sándor bank. és váltóüzlete Budapest, VII., Erzsébet-körút 2.

A törvény követelményeinek megfelelő Alföldi fehérkeresztes Sós borszesz a legáltalánosabban kedvelt és nélkülözhetetlen háziszter, igen számos esetben kitünő szolgálatot tesz, mert erősítő! üdítő! edző!

Barack-pálinka közkedvelt ital. Radial Elixir kitünő gyomorkeserü páratlan hatása!

Gyártja: az Alföldi Cognacgyár r.-társaság KECSKEMÉTEN. Mindenütt kapható! Tessék mindenütt csakis eredeti Alföldi Cognacgyár Kecskemét gyártmányt kérni.

Eredeti Meidinger
Kályhák és Caloriferek
csereppel való burkolásra vagy befalazásra.

Eisler és Vertes, Budapest

Teléfono 16-15.
kályhagyáros
Andrássy-ut 41. sz.
Szellőzőrácsok minden nagyságban.

BUTOR
EÖTVÖS-UTCA 17. (Andrássy-ut felől)
RÉSZLETFIZETÉSRE
KAPHATÓ
EHRENTREU TESTVÉREK

Nietzsche
filozófiája.

Irta
BURJÁN KÁROLY.

A modern természetvizsgálás eredményei. — Szociális reformtörvények. — Nietzsche eszmérendszere. — Életrajza, Saellmi fejlődésének fázisai. Az individualisztikus filozófia alapjai. — Nietzsche, mint korunk eszmeküzdőmeinek hőse.

Ara 1 korona.

Kapható **LAMPEL R.** könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r. t. Budapest, Andrássy-ut 21. és minden könyvkereskedésben.

Pontos és legjobb
ÓRÁK
5 évi jótállás mellett.

Arany és ezüst ókszer, óvóeszközök, nászajándékok
részletfizetésre is.

Javításokra és vidéki megrendelésekre különös gondot fordítok.

Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.
POLGÁR KÁLMÁN
műtör

Bpest, Erzsébet-körut 29. sz. I. em.

"AZ ANKER"
élet- és járadék-biztosító társaság.

Magyarországi igazgatósága:
BUDAPEST.

Az „Anker-palota” építkezésének befejeztéig
V., ERZSÉBET-TÉR 13. SZ.

Vagyon 174 millió korona. Biztosítási állomány 538 millió korona. Kifizetések 338 millió korona. A társaság eszközei: Mindennemű tőkebiztosításokat halálesetre, kiházasítási és agykori el-látási biztosításokat, továbbá gyermekbiztosításokat nevelési járadékkal és a nélkül, melyeknél a díjfizetés a szerződő korábbi elhalálozásával megszűnik, életjáradék-biztosításokat, meghatározott és olcsó díjak mellett. A társaság vagyonából Magyarországon 1907. év végén 27 millió korona van elhelyezve. Mindennemű felvilágosítást készségesen nyújtanak az „Anker” képviselői.

Katholikus imakönyvek
közép- és polgári iskolai tanulók használatára.

Áhitat órái. Imák és énekek. Szepesi Imrétől. Vászonkötésben 2 K 80 f.

Leányoknak:
Üdvösség útja. Oktató és imádságos-könyv, felnőttebb róm. kath. leányok számára. Papanek Ferencz dr. és Zelliger Vilmostól. Vászonkötésben 2 K 40 f.

Az esztergomi egyházmegyei hatóság engedélyével.

Kaphatók
LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál
Budapest, VI., Andrássy-út 21. sz.
— és minden könyvkereskedésben.

ISKOLAKÖNYVEK

az összes vidéki és budapesti iskolák, elemi, polgári fiú és leányiskolák, felsőbb leányiskolák, gimnáziumok, reál, kereskedelmi iskolák stb. számára kaphatók

SINGER ÉS WOLFNER
könyvkereskedésben
Budapest, VI. Andrássy-ut 10

Titkos betegségek
gyógyítására legjobban ajánlható 28 éven át szerzett kórházi tapasztalatai alapján

Dr. KAJDACSY
v. es. és kir. orvos és kórházi főorvos.

Biztos sikerrel, rövid idő alatt gyógyít húgyvesztést, hólyagbaj, széklet, hajakórt (syphilis), bőrbajokat, elgyengült férfierőt, időseknek is, öntöröltést és annak utóhatait, ideg- és hátszervbajokat, valamint minden női bajokat.

RENDEL: 8-4-ig és este 7-8-ig.

Budapest, VIII., József-körut 2.
Levelekre válaszol, gyógyszeresektől gondoskodik.
Levél útján is biztos gyógyísiher.

ÉVŐESZKÖZÖK
EZÜSTBŐL ÉS ALPACCA EZÜSTBŐL,
DISZTÁRGYAK, ALKALMI AJÁNDÉKOK
A LEGELŐNYÖSEBBEN

POLGÁR KÁLMÁN EK SZERTELEPÉN
BUDAPEST, VII. Erzsébet-körut 29. sz.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KIVÁLÓ GONDOT FORDÍTOK.
ÁRJEJYZÉK 2000 RAJZZAL BÉRMENTVE KÜLDETIK.

BIZTOS
gyógyulást keresőknek
kik bármily
nemi betegségben szenvednek,

mint húgyvesztés és hólyagbajok, húgyvesztésküldetők, vizelet zavartok, éjjeli magömlések, sebék és húgyakros bántalmak (syphilis), az öntöröltés utóhatáit, legelőbb idegbajok, korai férfierő elgyengülés, bármily bőrbajok stb. nőknél fehérletyás, méh bajok, alapos, gyors és gyökerees gyógyítására szigorúan tudományos és lelkismeretes gyógymódjainkat fogva legjobban ajánljuk

Dr. GARAI ANTAL
v. es. és kir. osztály főorvos országos hírű és a legregibb, 82 éves ismétlődő rendelői intézet

Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 24. sz.
Rendelői naponta 10-4-ig és 7-8-ig este. Idült húgyvesztés és hólyag bajok vizsgálata villamos húgyvesztéskör segítségével.
Videkiek levelekre kimorlő választ és szakértői tanácsot nyújtanak, gyógyszerrel gondoskodik leuz. Titoktartás biztosítva.
Nőknek külön váróterem.

HETI MŰSOR.

Szeptember	Nemzeti Színház	N. kir. Operaház	Vígyszínház	Király Színház	Magyar Színház	Uránia	Fővárosi színház
19 Szombat	A nők barátja	Lohengrin	Csokon szerzett vőlegény.	A hollandi lány	A szerencse fia	—	Hoffmann meséi
20 Vasárnap	A három testvér	Illangó kisasszony	A belyár kendője	A hollandi lány	A szerencse fia	—	A boreger Csókirály

E hirdetés rovatban minden szövegi beiktatása közönséges... 4 fillérrel, kompakt betűkből szeve 6 fillérrel fizetendő

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetés rovatban minden szövegi beiktatása közönséges... 4 fillérrel, kompakt betűkből szeve 6 fillérrel fizetendő

Pénzszekrények használtak és újak, rendkívül olcsó áron kapható a budapesti pénzszekrény raktárban, Budapest, V., Bálvány-utca 6/C. 28

Gyümölcsfa disza stb. őszi árjegyzékkel ingyen szolnál, kertálakításokat elvállal Weber faiskolája Békásmegyeren. (Budapest mellett.)

Rizikegomba 5 kilós postahordó 6 koronáért. MeleghyAladárné Kassa. 5644

Házmesteri állást keres egy középkorú nős kőműves, ki a szerelési munkát is érti. Illető már 10 éven át volt hasonló állásban. Ajánlatokat kér R. J. Kőrös-utca 31. I. em. 14. alá küldeni.

Csemegeszőlőt nagyszemű ropogós gyöngyszőlőt legnemesebb muskotálylival keverten és finom zamatu őszi barackot 5 kilónként 2 koronáért, métermázsánként 30 koronáért szállít Müller J. szőlőtelepe Kiskunhalason.

Pótvizsgákra. Polgári, gimnáziumi, kereskedelmi, reál, magánvizsgákra, gimnázium különbözőzetre és érettségire előkészít (hölgyeket is). Kerekes Ignác, Budapest, VII., Garay-utca 5. II. 12/a. Válaszbélyegyet kérek 7808

Meghülésből származó hurutos bajknál használjon Réthy-féle czukorkát Ára gyógyszerárakban 60 fillér. p

Egyéves önkéntes lehet minden fiatal ember, aki az egyéves önkéntesre képesítő vizsgát leteszi Ezen vizsgára mindenki, rövidesen legjobb sikerrel elkészülhet Felvilágosítással szolgál „Tanár“ Budapest Thököly-ut 8. I. 3.

Doktorátust tett kisasszony privát órák adására ajánlkozik. Tenit polgári, gimnáziumi, felsőbb leányiskolai tantárgyakat, magántanulót is. Cím: Dr. Gárdonyi, Erzsébetfalva polgári leányiskola.

Gépészet című állandó rovata van a hetenként megjelenő „Molnár Lapja“ szaklapnak (Budapest, V., Csáky-u. 12.) és műanyag-szerek ingyen küldetnek azoknak, akik levelezőlapon kérik. Minthogy ebben a rovatban a legújabb technikai újításokon kívül minden előfordul, amire gépészetnek, művezetőknek, elektrotechnikusoknak, motorkezelőknek, üzemgépészeknek, gépjárműműveletre és fűtésre és azon kívül szűkebb körben, ennél fogva valóságos útmutatóval nyilatkoznak arról a rovatról azok, akik megismerlék. A hetilap ára egész évre 8 kor. félévre 4 kor. 2887a

Szaktanárok vezetése alatt előkészítettnek felelősséggel, legrövidebb idő alatt, legjobb sikerrel, díjazás csakis sikeres vizsga esetén, gyermekek és felnőttek (hölgyek is), kik 6 elemi végezték, polgári iskolai magánvizsgákra, továbbá gimnáziumi, kereskedelmi, reáliskolai tanulók, javító, vagy pótvizsgákra és mindentéle magánvizsgákra. Felvilágosítással szolgál „Tanár“ Budapest, Thököly-ut 8. I. 3 ajtószám.

Jogi-, politikai szigorlatokra, alap- és államvizsgákra továbbá ügyvédi vizsgákra, ugyszintén államvizsgára teljes sikerrel gyorsan, olcsón előkészít: Dr. Kállay Zoltán jogi szeminárium Budapest IV. Magyar-utca 3. III. em. 6. (ezelőtt VI., Rózsa-u. 44.) Ne téveszsze össze más hirdetéssel

Kovácsszén, koks, briket, antracit jutányosan kapható, Radnay Károlynál, Budapest. 29065

Parlamentí gyorsírók által vezetett magyar, német gyorsíró-iskola. Díjtalan gépírás-oktatás, magyar, német fogalmazás. Kereskedelmi akadémiatánárok által oktatott szaktantárgyak. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület hivatalos tanfolyama. Alapította Markovits Iván 1863-ban. Biztos állásközvetítés. Nyitva szeptember 1-6-i július 1-ig. Tájékoztatót küld a Gabelsberger szakiskola. (Csak Liszt Ferenc-utca 10. sz. előbb Gyár-utca 4.) Címre vigyázzunk! Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája írógépezékektől s más hirdetésünket utánzó újabb tanfolyamoktól független. Telefon 64-68. Beírások egész napon át 28944

Zálogcédulákat, briliánsokat, ékszereket, aranyat, ezüstöt, platínát legmagasabb árrban veszek briliánsokért többet fizetek, mint amennyit vették. SCHILLER IZIDOR Sip-utca 8. 27133

Gépészeker cséplés idejére nagyszintén gazdatisztokot és az összes gazdasági személyzetet, szakértelem és jószámságért teljes felelősséggel vállalok a hely adó urak részére teljesen költés és díjmentesen átani Krakauer Árpád Budapest, Nagymező-n 25. Telefon 94-67.

Vadászfegyver gyűjtemény, részben örökségből származó egyenként és páron áron eladó. Közöttük Toplewer-kulcsu Lancaster 20 forint, Előrefekvő lakatszerkezettű, modern Hammerles 35 forint, Grener-záru, Bücskfinte 40 forint, Schnelleres Mannlicher 28 frt. Drilling, valódi Krupp acélsővekkkel 65 frt. Winchester 35 frt Néhány jobb revolver, mint Brannung Welodoghmerles, ugyanitt Oörz Zeiss, Voigtlander és más finom fényképezőgép, egy perzsaszőnyeg és egy motorke-rekár nagyon olcsón azonnal eladó. IV/E. Egyetem-ter 5. szám. Radonál. 40023

BUTOROK áló-, ebédő-, szalonberendezések, továbbá triszteda, íróna berendezéssel és mahagoni butorok, szőnyegek és függönyök, salódi angol bégarnitúrák eladása és vétele. Wechsler Károlyné VII., Király-utca 23. szám I. emelet 265 Házmeesteri utca sarok.

Magánnyomozó törv. bejegyzett óg elvállal bírálati, házassági örökségi és egyéb kényes ügyekben teendő kutatásokat, személyek, lakások üzletek feltűnése nélküli megfigyelését s el-tűnt egyének és névtelen levelek írónak kinyomozását, bel és külföldön. Barba Lóbor János, Budapest, Rákóczi-ut 8. I. 15. Telefon 108-52. 28887

Házilag készített tojasos tarhonyának kilóját 80 fillér, édes rózsapaprikának dobozát 1 kor., mézédés baracklevárnak 2 kor., szilvalekvárnak 1 kor., töpörtös házi szappannak kilóját 120, kis-üstön főzött barack-konyaknak literjét 4 kor., bármily csekély mennyiségben szállít vegyesen Stern Adél Csongrádról.

Csemegeszőlő, chasselas nemes fajok, postakosaraként 2 kor., mázsánként 28 korona, szegfűkörte, csemegealma 8 kor., ecetbe, vagy vízbe való ugorka, paprika, paradicsom, csemegeiszva kosaraként 140, ismételt-árusítóknak külön árjegyzék. Vasuti rendelést előlegbeküldéssel szállítok. Szabó Csongrádról.

Muskotály, passatúli és chasselas szőlőt postakosaraként 1 frt; ugorka, paprika, paradicsom, csemegeiszva 80 kr.-ért; paradicsomnak mázsáját 6 frt; fenti szőlő mázsáját 14 frt; szegfűkörte, csemegealma postakosaraként 1 frt, mázsánként 12 frt. Előlegbeküldéssel szállít Gyümölcskivitel Csongrádról.

Házilag főzött mézédés barack-levárnak kilóját 2 koronáért, cukorédes szilvalekvárát 1 koronáért szállítja Gyümölcskivitel Csongrádról. 29056

SENZAGCIÓS KÖNYV: IRODALMI GEMEGE! A nemi kérdés és a Ársadaim. Tartalom: I. A bevezetés II. A nő és a prostitúció az ó-korban. III. A koraszűzesség ideje. IV. A mai kor állapota. V. A prostitúció világa. VI. A jövő iránya - Fényes László, a jeles magyar publicista, ezt a kérdést gyönyörű realitással rajzolja meg, az igazságokat teljesen megkelelő őszinteséggel és bátor-sággal. Hogy milyen sikere volt a könyvnek, igaz bizonyítéka az, mikor hirtelen gyorsan kelt el az első kiadás 40.000 példány. Ez már a hatodik kiadás. A 114 szűrű nyomott oldalas könyv Ára hérmentes küldéssel csak 90 fillér. Bélyegben is beküldhető. Kapható a „Molnár Lapja“ könyvnyomdájában Budapest, V., Csáky-utca 42.

Jogtudományi és államtudományi szigorlatokra, alapvizsgákra, államvizsgákra előkészít biztos sikerrel Dr. Erős Vilmos jogi szeminárium. Budapest, Wesselényi-utca 18 szám.

Jogtudományi és államtudományi szigorlatokra, alap- és államvizsgákra, a budapesti, kolozsvári egyetemre, ügyvédi vizsgára, államvizsgáira, az összes jogi szakvizsgákra sikeres módszerrel előkészít a „Versatus“ jogi vizsgákra előkészítő iskola Budapest, VI., Aradi-utca 41, II. 18. 28997

Modern urasági butorok alkalmi vétele és eladása háló-, ebédő-, szalon-uriszoba és irodal teljes berendezések. Dus raktár szőnyegek, függönyök, terítők, csillárok, vas- és rézbutorokban. GROSZ SANDOR és társa Budapest, Liszt Ferenc-tér 8. sz. ezelőtt Gyár-utca. Telefon 14-09.

Zalogcédulákat veszek. Előlegesen, briliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értéket kifizetem. Singer Jakab ékszerkereskedő BUDAPEST, Király-utca 91. szám. Izabella-utca sarkán

Stenográfia Rákóczi-ut 60. I. em. ezelőtt Váci-körút 83. Ingatlanos gépirásoktatás az összes írógéprendszerre. Díjtalan és biztos állásközvetítés. A „Stenográfia“ országos Gabelsberger gyorsíró-és gépirásiskolában havonta új magyar, német, gyorsírási, gépirási, a kereskedelmi szövegi és helyesírási szaktanfolyamok kezdődnek a legelőnyösebb feltételek mellett. Levelező és vitairásu kurzusok. Az egyes tanfolyamok okleveles gyorsírói- és kereskedelmi iskolai rendes tanárok vezetése alatt állanak. Sokszorosított- és másolási-iroda Biratások naponta az intézet helyiségeiben kizárólag Rákóczi-ut 60. Össze nem tévesztendő hasonló hangzásúiskolával

Telt kebel. Telt kebel két hónap alatt Pilules Orientales (Kétféle pilulák állnak, az egyediket a nőknek, a másikat férfiaknak kell venniük, hogy az egészségük erősödjön. Garantiáltan eredményes) Orvosi kiválóságoktól. Állnva. Abszolút diszkrét. Egy doboz használattal utasításokkal 4-5 korona előzetes beküldéssel vagy 6-75 korona utánvéttel megkapható. I. RATIÉ gyógyszerész PARIS. Raktár: Bécs, R. Párhuzos gyógyterasz, Singer-strasse 15 Budapest, Török József gyógyszerész Király-utca 12.

Saját gyártmányú vas- és rézbutorok Részleg --- 46.- frt Vasgőy matracsoknál 8.50 e Gyermekágy --- 11.60 e Sodronyágy-betét 3.60 e Vas- és rézbutorok gyártásában. 28040 WEISZ LIPÓT Király-utca 99. szám. TELEFON 57-01.

A legelőnyösebb részletfizetésre zongorát, pianinót, czimbalmot, hegedűt készpénzbeni árrakon a legújabb rendszerű bankhitel utján kizárólag csakis Reményi nagy magyar bank-szerelőpén. Prospektus és árjegyzék ingyen. Budapest, Király-utca 58. szám.

ELEKTRO-MOTOROK minden nagyságban, Állandó nagy raktár Laub Lipót, BUDAPEST, Liszt Ferenc-tér 17. sz.

30 forint. Varrógépek egy új valódi család Singer varrógép zárszékény-nyel 5 évi totállással csakis SINGER A. műgépezésnél Budapest, főú-let Akácia-utca 55. Minden-nemű varrógépek javítását legjutányosabb árrban elvállalom. Árjegyzék ingyen.

Villamos világítás saját dynamóval, lakóházak, gazdaságok részére. Telefon és villamos szűk árjegyzéke ingyen. Aránjait és felvilágosítás ingyenes. Strigi és Gáriné, elektromérnök, Budapest VI., Gyár-utca 1. sz. 27855

FARAGÓ J. műbutorraktár, kárpitos és díszítő Bpest, Váci-utca 2. Elfogad teljes lakberendezéseket, valamint minden-nemű kárpitos- és díszítő-munkákat. 27881 Mintaraktár művészi kivitelű butorokból, francia és angol szövelekből. Költségtetés díjmentes.

MEGHODITOTTUK A VILAGOT! Szabónó ügyes derék és aljvarrónó házakhoz vagy házonkívül előnyös feltételek mellett ajánlkozik. Címe B. Margit VIII. Szigetvári-utca 27 sz. 3 ajtó.

Magyar királyi Polym- és Tengerhajózási r.-t.-rs.-nak Közlemény. A magyar királyi folyam-és tengerhajózási r. t. igazgatósága közhírré teszi, hogy Zimony, Belgrád, Orsova illetve Turn Severin-Galacz között f. évi október hó 1-én az őszimenetrend lép hatályba mely a nyári menetrend szerinti heti három járat megtartása mellett csak azzal a változással jár, hogy az összekötő hajójáratok Orsova és Turn-szeverin között feltételesek, amennyiben a Turn-Severinből-Galaczra és Orsováról Zimonyba induló gőzhöz való csatlakozás csupán kedvező vízállás, illetve időjárás esetén fog a lehetőség szerint fenntartatni. A lenti naptól kezdve a Zimony-orsovai és turnseverin-galicziai vonal állomásainak egymásközti forgalmában ennél fogva közvetlen menetjegyek nem adtnak ki.

Bpest, 1908 szept. 15. Az Üzletvezető igazgatóság.

Ajtók, Ablakok, vasrudonyok, használtak és újak, bármily méretben és alakban, igen olcsón kaphatók Wiener A. utódánál BUDAPEST, ÜLLÖI-UT 123. TELEFON 62-80.

MEYER DRÁGABB, MINT NÁLUNK RENDELT PÉNYKÉP NAGYTASOK ADUNK EGY ÉLETNAGYSÁG BÉPÉT 5 KORONÁRT DISZES PASZPARTUVAL 55-68 CCM. NAGYSÁGBAN CSOMAGOLVA. SZINES OLAJKEP ÁRA 10 KORONA. KÉPVISELŐH MINDENNYIT FELVÉTELENK SZAVATOSSAG MINDEN IRÁNYBAN RAFAEL PÉNYKÉP NAGYI BUDAPEST, VII. RÖTTENHILKER-0-40 KÖNYVTÉVE AJ 1908. ÉVI PÁRSI KEMEZTŐZI MŰVÉTSÉGI ÉRSZOKLEVÉL: KERESZTTEL É ARANY-ÉREMMEL.